

సాధారణ భాగస్వామ్యం - ఖాతాలు

PARTNER SHIP GENERAL - ACCOUNTS

విషయ పరిచయం :

మీరు గత పాఠ్యభాగంలో సొంత వ్యాపార సంస్థలో వ్యాపార వ్యవహారాల నమోదు (చిట్టా), వర్గీకరణ (ఆవర్ణా), అంకణా, ముగింపు లెక్కల తయారీ మొదలైన వాటిని గురించి నేర్చుకొనియున్నారు. వ్యాపార పరిమాణం పెంచుకొనదలచినప్పుడు ఒక వ్యక్తి ఆర్థిక స్థోమత, నిర్వహణా సామర్థ్యం మొదలైనవి పరిమితంగా ఉండుట వలన విస్తరించలేడు. కనుక వ్యాపారము విస్తరించదలచినప్పుడు ఇతర వ్యక్తుల సహాయమును, మూలధన వనరుల సేకరణలో, సంస్థ నిర్వహణలో తీసుకోవలసిన అవసరము ఏర్పడుతుంది.

ఒక వ్యక్తి ఇతరులను కూడా కలుపుకొని వ్యాపారమును చేయుట ద్వారా వ్యాపారమును విస్తరింపచేయవలెననే కోరిక నెరవేరుతుంది. అందువలన భాగస్వామ్య సంస్థలు ఏర్పడుతున్నాయి.

వ్యాపార వ్యవహారములను చిట్టాలో నమోదు చేయుట వాటికి ఆవర్ణాను తయారుచేయుట, అంకణా మరియు ముగింపు లెక్కల తయారీ మొదలైన ఖాతాల పుస్తకాల నిర్వహణ, సొంత వ్యాపారము, భాగస్వామ్య వ్యాపార సంస్థలకు ఒకే విధంగా ఉంటుంది.

అయితే భాగస్వామ్య సంస్థలో లాభాల వినియోగితము నూతన భాగస్థుని ప్రవేశం మరియు విరమణ సందర్భంలో గుడ్విల్ లెక్కింపు లాంటి మొదలైన ప్రత్యేక అంశాలు ఉంటాయి. అలాంటి ప్రత్యేక అంశాల అకౌంటింగ్ విధానం గూర్చి ఈ పాఠ్యభాగంలో నేర్చుకోవడం జరుగుతుంది.

లక్ష్యాలు

ఈ పాఠ్యాంశము నేర్చుకొన్న తర్వాత మీరు ఈ దిగువ అంశాలపై అవగాహన కలిగి ఉంటారు.

- ★ భాగస్వామ్య సంస్థ అర్థం, లక్షణాలు ;
- ★ భాగస్వామ్య ఒప్పందం అర్థం ;
- ★ భాగస్వామ్య ఒప్పందం లేనప్పుడు వర్తించే నియమాల సందర్భాలు ;
- ★ మూలధన ఖాతాల అర్థం - తయారు చేయు విధానం ;
- ★ స్థిర మరియు అస్థిర మూలధన ఖాతాల మధ్య వ్యత్యాసాలు ;
- ★ మూలధనం మరియు సొంతవాడకాలపై వడ్డీ లెక్కించే విధానము ;
- ★ లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతా అర్థం, ఉపయోగం, తయారుచేసే విధానం.

18.1 భాగస్వామ్యము మరియు భాగస్వామ్య ఒప్పందం :

ఇద్దరు లేదా అంతకంటే ఎక్కువ మంది కలిసి వ్యాపారాన్ని ప్రారంభించి నిర్వహించుచున్న వ్యాపార సంస్థను భాగస్వామ్య సంస్థగా పేర్కొనవచ్చును. వారు లాభనష్టాలను, వారిమధ్య కుదిరిన ఒప్పందానికి అనుగుణంగా పంపిణీ చేసుకొంటారు.

భారత భాగస్వామ్య చట్టం 1932 ప్రకారము “అందరు కలిసి గాని వారి తరపున వారిలో ఎవరైనా గాని వ్యాపారసంస్థ నిర్వహణను చేపట్టి, ఆర్జించిన లాభమును ఒప్పందం ప్రకారము పంపిణీ చేసుకోవడానికి ఏర్పడిన వ్యక్తుల మధ్య సంబంధాన్ని భాగస్వామ్యంగా పేర్కొనవచ్చును.”

ఉదాహరణకు నీ మిత్రుడు చదువు పూర్తి చేసుకొని వ్యాపారాన్ని చేయదలచినాడు. అతడు నీవద్దకు వచ్చి మనము ఇద్దరం కలిసి వ్యాపారం చేద్దాం అని కోరాడు. అందుకుగాను కొంత డబ్బును పెట్టుబడి పెట్టి వ్యాపార కార్యకలాపాలలో పాల్గొనవలసిందిగా నిన్ను కోరినాడు. ఆ వ్యాపారంలో పెట్టుబడి పెట్టి వచ్చిన లాభనష్టాలను పంచుకోవచ్చునని చెప్పినాడు. దానికి నీవు అంగీకారం తెలిపి నీవు, నీ మిత్రుడు కలిసి వ్యాపారాన్ని ప్రారంభించినట్లయితే భాగస్వామ్య సంస్థ ఏర్పడుతుంది.

భాగస్వామ్య లక్షణాలను ఈ దిగువ విధంగా పేర్కొనవచ్చును.

- 1. ఒప్పందం :-** భాగస్వామ్య వ్యాపారం భాగస్థుల మధ్య కుదిరిన ఒప్పందం వల్ల ఏర్పడుతుంది. ఈ ఒప్పందం నోటి మాటల ద్వారాగాని, లిఖిత పూర్వకంగా గాని ఉండవచ్చు. వ్యాపారం చేయదలచుకొన్న వ్యక్తుల మధ్య సంబంధాలను తెలియపరుస్తుంది. లాభనష్టాలు పంచుకొనే విధానం, భాగస్థులు ప్రవేశపెట్టవలసిన మూలధనం మొదలైన అంశాలు ఇందులో ఉంటాయి. కనుక భాగస్థుల మధ్య వ్రాతపూర్వక ఒప్పందాన్నే భాగస్వామ్య ఒప్పందం అంటారు.
- 2. సభ్యుల సంఖ్య:-** భాగస్వామ్య సంస్థ ఏర్పడడానికి కనీసం ఇద్దరు వ్యక్తులు అవసరం. బ్యాంకింగ్ వ్యాపారం చేయుచున్న భాగస్వామ్య సంస్థలో గరిష్ట సభ్యుల సంఖ్య 10. బ్యాంకింగేతర వ్యాపారం చేయుచున్న భాగస్వామ్య సంస్థలోని గరిష్ట సభ్యుల సంఖ్య 20కి మించరాదు.
- 3. వ్యాపారం :-** లాభం సంపాదించేందుకు వ్యాపారం చేయడానికి భాగస్వామ్య సంస్థ ఏర్పడుతుంది. ఆ వ్యాపారం చట్టబద్ధమై ఉండాలి. ఎవరైనా ఇద్దరు లేదా అంతకంటే ఎక్కువ వ్యక్తులు చట్ట వ్యతిరేక కార్యకలాపాలు నిర్వహించే దానిని భాగస్వామ్యం అనరాదు.
- 4. లాభనష్టముల పంపిణీ :-** భాగస్థులు లాభమును ఒప్పందంలో అనుకొన్న నిష్పత్తిలో పంచుకొనవలెను. నష్టాలు ఏర్పడినపుడు కూడా, ముందు అనుకొన్నట్లు గానే లాభ నష్టాల పంపిణీ నిష్పత్తిలో భరించవలెను.
- 5. సమిష్టి నిర్వహణ :-** ప్రతి భాగస్థుడును ఇతర భాగస్థుల ప్రతినిధిగా పేర్కొనవచ్చును. ప్రతి భాగస్థుడు ఇతర భాగస్థుల చర్యలకు బద్ధుడై ఉండవలెను మరియు బాధ్యత వహించవలెను. ప్రతి భాగస్థుడు సంస్థకు ప్రతినిధిగా వ్యవహరిస్తాడు. ఒక భాగస్థుని చర్యలకు భాగస్వామ్య సంస్థ మరియు ఇతర భాగస్థులు బద్ధులై ఉంటారు.
- 6. అపరిమిత ఋణబాధ్యత :-** మైనరు మినహా ఇతర భాగస్థుల ఋణబాధ్యత అపరిమితం. భాగస్వామ్య సంస్థ తన అప్పులను తీర్చడానికి సంస్థ ఆస్తులు సరిపోనపుడు భాగస్థుల వ్యక్తిగత ఆస్తుల నుండి అయినా సంస్థ రుణదాతల యొక్క సొమ్మును చెల్లించవలసి ఉంటుంది.
- 7. నిర్వహణ :-** అందరు భాగస్థులకు వ్యాపార కార్యకలాపాలలో పాల్గొనే హక్కు ఉంటుంది. అయితే వారు అందులో కొందరికి వ్యాపార కార్యకలాపాల నిర్వహణను మరియు నియంత్రణను చేసే అధికారం కల్పిస్తారు.
- 8. వాటాల బదిలీ:-** భాగస్వామ్య వ్యాపారంలో ఒక భాగస్థుడు తన వాటాలను ఇతర భాగస్థుల అనుమతి లేకుండా ఇతరులకు బదిలీ చేయరాదు. తన కుటుంబ సభ్యులకు కూడా ఇతర భాగస్థుల అంగీకారం లేనిదే బదిలీ చేయలేరు.

భాగస్వామ్య ఒప్పందం :

భాగస్వామ్య ఒప్పందంలో భాగస్థులకి సంబంధించిన హక్కులు, విధులు, బాధ్యతలు ఇతర అంశాలకు

సంబంధించిన నియమ నిబంధనలు ఉంటాయి. భాగస్వామ్య ఒప్పందంలో కొన్ని అంశాలను ప్రస్తావించినట్లయితే వాటిపై ఏదైనా వివాదం తలెత్తినప్పుడు చట్టంలోని నిబంధనలను వర్తింప చేయడం ద్వారా వాటిని పరిష్కరించుకొంటారు. ముఖ్యంగా లాభ పంపిణీ నిష్పత్తి, మూలధనం పై వడ్డీ, సొంత వాడకాలపై వడ్డీ, భాగస్థులు సమకూర్చిన ఋణంపై వడ్డీ, భాగస్థుల జీతాలకు సంబంధించి భాగస్వామ్య ఒప్పందంలో రాసి ఉండకపోయినట్లయితే భాగస్వామ్య చట్టంలోని నియమ నిబంధనలను వర్తింప చేయవచ్చును.

భాగస్వామ్య ఒప్పందంలోని అంశాలు :

భాగస్వామ్య ఒప్పందంలో సాధారణంగా ఈ దిగువ పేర్కొన్న అంశాలు ఉంటాయి.

1. భాగస్వామ్య సంస్థ పేరు, చిరునామా ;
2. వ్యాపార స్వభావం, ధ్యేయాలు ;
3. ప్రతి భాగస్థుని పేరు, చిరునామా ;
4. లాభనష్టాల పంపిణీ నిష్పత్తి ;
5. భాగస్థులు సమకూర్చవలసిన మూలధనం ;
6. మూలధనంపై వడ్డీ రేటు ;
7. భాగస్థుల జీతాలు మరియు ఇతర పారితోషికాలు ;
8. భాగస్థులు సమకూర్చిన రుణాలపై మరియు అడ్వాన్స్‌లపై సంస్థ చెల్లించే వడ్డీరేటు. ;
9. భాగస్థుల ప్రవేశం, విరమణ లేదా మరణం ఏర్పడినప్పుడు గుడ్‌విల్‌ను విలువ కట్టే విధానం మరియు ఆస్తి, అప్పుల పునర్ మూల్యాంకణ విధానము (పునర్మూల్యాంకన) ;
10. భాగస్థుల మధ్య బేధాభిప్రాయాలు వచ్చినప్పుడు వాటిని పరిష్కరించుకొనే విధానము. ;
11. విరమించుకొనే భాగస్థునికి లేదా మరణించే భాగస్థునికి, చెల్లింపు జరపడానికి నియమ నిబంధనలు ;
12. భాగస్వామ్య సంస్థ ఏ పరిస్థితులలో రద్దు చేయవలెనో తెలపడం ;
13. భాగస్వామ్య సంస్థ రద్దు అయినప్పుడు భాగస్థుల ఖాతాల పరిష్కారానికి అనుసరించవలసిన పద్ధతి. ;

భాగస్వామ్య ఒప్పందం లేనప్పుడు వర్తించే నియమాలు :

భాగస్వామ్య ఒప్పందంలో భాగస్థుల హక్కులు, విధులు, బాధ్యతలకు సంబంధించిన నియమ నిబంధనలను గూర్చి వివరించబడతాయి. భాగస్వామ్య ఒప్పందంలో లాభాల పంపిణీ, మూలధనంపై వడ్డీ, సొంత వాడకాలపై వడ్డీ, రుణంపై వడ్డీ, భాగస్థుని జీతాలు లాంటి అంశాలు లేనప్పుడు వారి మధ్య వివాదాలు ఏర్పడే ప్రమాదమున్నది. ఆ సందర్భంలో భాగస్వామ్య చట్టంలోని నియమ నిబంధనలు వర్తిస్తాయి.

1. **లాభాల పంపిణీ:-** భాగస్థులు లాభాలను సమానంగా పంచుకొంటారు.
2. **మూలధనంపై వడ్డీ:-** మూలధనంపై వడ్డీ చెల్లించకూడదు.
3. **సొంత వాడకాలపై వడ్డీ:-** సొంత వాడకాలపై వడ్డీ విధించరాదు.
4. **భాగస్థులు సమకూర్చిన రుణాలపై వడ్డీ:-** భాగస్థుడు సంస్థకు తాను సమకూర్చిన అప్పుపై సంవత్సరానికి 6% వడ్డీని పొందే హక్కు కలిగి ఉంటాడు.
5. **భాగస్థుల జీతాలు మరియు కమీషన్ :-** వ్యాపార కార్యకలాపాలలో పాల్గొను భాగస్థులకు జీతం లేదా కమీషన్ లేదా ఏ ఇతర పారితోషికం పొందే అవకాశం ఉండదు.

పాఠ్యాంశ ప్రశ్నలు 18.1

I సరైన పదంతో ఈ దిగువ ఖాళీలు పూరించండి.

1. భాగస్వామ్య సంస్థ ఏర్పడుటకు కావల్సిన సభ్యుల సంఖ్య_____
2. _____ ద్వారా భాగస్వామ్య సంస్థ ఏర్పడుతుంది.
3. భాగస్వామ్య ఒప్పందం_____ లేదా_____ గా ఉండవచ్చు.
4. లిఖిత పూర్వకమైన భాగస్వామ్య ఒప్పందాన్ని _____ అని పిలుస్తారు.
5. ప్రతి భాగస్థుని ఋణబాధ్యత_____

II ఆషా మరియు రాహుల్ భాగస్వామ్య సంస్థలో భాగస్థులు. భాగస్వామ్య ఒప్పందం లేనప్పుడు ఈ దిగువ సందర్భంలో నీవు ఏ విధంగా పరిగణిస్తావు అవును / కాదు అను మాటలతో సమాధానం ఇవ్వండి.

1. ఆషా నెలకు 3,000/-ల చొప్పున జీతంగా చెల్లించవలెనని కోరుచున్నది. ఆమె జీతం కోరవచ్చునా?
2. రాహుల్ భాగస్వామ్య సంస్థకు ఋణం సమకూర్చినాడు. అతను ఆ ఋణంపై సంవత్సరానికి 6% చొప్పున వడ్డీ కోరుతున్నాడు. ఆ వడ్డీ కోరుట సమంజసమేనా?
3. ఆషా మరియు రాహుల్లు ఒక్కొక్కరు రూ. 50,000/-ల చొప్పున మూలధనం సమకూర్చినారు. రాహుల్, ఆషా కంటే ఎక్కువ లాభంను కోరుచున్నాడు. ఆ విధంగా కోరవచ్చునా?
4. ఆషా భాగస్వామ్య సంస్థకు కాంట్రాక్టులను తెచ్చినది. ఆమె ఆ కాంట్రాక్టులపై 2% కమీషన్ కోరుచున్నది. ఆమెకు కమీషన్ పొందే హక్కు వున్నదా?
5. రాహుల్ సొంతానికి నెలకు 500/-లు వ్యాపారం నుండి వాడుకొన్నాడు. రాహుల్ సొంత వాడకాలపై వడ్డీ విధించవలసిందిగా ఆషా కోరుతున్నది. ఆమె కోరిన విధంగా వడ్డీ విధించవచ్చునా?

18.2 మూలధన ఖాతాలు : అర్థం తయారు చేయు విధానం :

భాగస్థులుగా చేరిన వ్యక్తులు వ్యాపారంలో పెట్టుబడిగా కొన్ని ఆస్తులను సమకూర్చవలసి వుంటుంది. (ముఖ్యంగా నగదును) వారు సమకూర్చిన ఆస్తులను వారి వంతు మూలధనంగా పరిగణిస్తారు. ఆ మొత్తాలను వారి పేరున ప్రారంభించిన మూలధన ఖాతాలలో నమోదు చేయవలసి ఉంటుంది. ఉదాహరణకు A మరియు B అనే ఇరువురు వ్యక్తులు ఒక సంస్థలో భాగస్థులు. కనుక వారి పేరున A మూలధనం ఖాతా మరియు B మూలధన ఖాతాలను ప్రారంభిస్తారు. ఈ మూలధన ఖాతాలను రెండు పద్ధతుల ద్వారా నిర్వహిస్తారు.

(a) స్థిర మూలధన పద్ధతి

(b) ఆస్తిర మూలధన పద్ధతి

స్థిర మూలధన పద్ధతి :-

స్థిర మూలధన పద్ధతిలో మూలధనం ఖాతా సంవత్సర ప్రారంభంలోనూ, ముగింపులోనూ సాధారణంగా ఒకటి గానే ఉంటుంది. అయితే ఆ సంవత్సరంలో వారు అదనపు మూలధనం ప్రవేశపెట్టినట్లయితే లేదా మూలధనం నుండి శాశ్వతంగా కొంత మొత్తం నగదును తీసుకువెళ్ళినట్లయితే మార్పు చూపుతుంది. వారి మూలధన ఖాతాలకు సంబంధించిన మూలధనంపై వడ్డీ, సొంత వాడకాలపై వడ్డీ, లాభనష్టాలలో వాటా, జీతం, కమీషన్ మొదలైనవి స్థిర మూలధన పద్ధతిని ఆచరించుచున్నప్పుడు మూలధన ఖాతాలో చూపకుండా ఆ అంశముల నమోదుకు వేరొక ఖాతాను ప్రారంభించి దానిలో

నమోదు చేస్తారు. అనగా మూలధనం మినహా, మూలధనాన్ని ప్రభావితం చేసే ఇతరఅంశాలు ఆ ఖాతాలో నమోదు చేస్తారు. ఆ ఖాతాను కరెంట్ ఖాతా అని పిలుస్తారు. ఈ కరెంట్ ఖాతా డెబిట్ లేదా క్రెడిట్ నిల్వలను చూపవచ్చు. స్థిర మూలధన ఖాతా మరియు కరెంట్ ఖాతా నమూనాను దిగువున చూపడం అయినది.

Dr భాగస్తుల మూలధన ఖాతా				Cr			
తేది	వివరాలు	చి.పు సంఖ్య	మొత్తం రూ	తేది	వివరాలు	చి.పు సంఖ్య	మొత్తం రూ
	To బ్యాంకు(మూలధనం తగ్గించుకొనుటకు తీసుకు వెళ్ళిన మొత్తం)		xxxx		By తెచ్చిన నిల్వ (మూలధనంప్రారంభపు నిల్వ)		xxxx
	To తెచ్చిన నిల్వ		xxxx		By బ్యాంకు (అదనంగా ప్రవేశపెట్టినమూలధం)		xxxx
			xxxx				xxxx
					By తెచ్చిన నిల్వ		xxxx

Dr భాగస్తుల కరెంట్ ఖాతా				Cr			
తేది	వివరాలు	చి.పు సంఖ్య	మొత్తం రూ	తేది	వివరాలు	చి.పు సంఖ్య	మొత్తం రూ
	To తెచ్చిననిల్వ (డెబిట్ప్రారంభ నిల్వగావున్నప్పుడు)		xxx		By తెచ్చిననిల్వ క్రెడిట్ప్రారంభ నిల్వగావున్నప్పుడు)		xxx
	To సొంతవాడకాల ఖాతా		xxx		By జీతం		xxx
	To సొంతవాడకాలపై వడ్డీ ఖాతా		xxx		By మూలధనంపై వడ్డీ		xxx
	To లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతా (నష్టంలోవాటా)		xxx		By లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతా (లాభంలో వాటా)		xxx
	To తెచ్చిన నిల్వ (క్రెడిట్ముగింపు నిల్వ)		xxx		By తెచ్చిననిల్వ (డెబిట్ ముగింపు నిల్వ వ్యత్యాసం		xxx

అస్థిర మూలధన పద్ధతి :- (లేదా) చరమూలధన పద్ధతి

స్థిర మూలధన పద్ధతిలో వలె మూలధనం ఖాతా, కరెంట్ ఖాతా అని రెండు ఖాతాలు కాకుండా మూలధనం ఖాతా ఒక్క దానిని మాత్రమే ఈ పద్ధతిలో నిర్వహిస్తారు. భాగస్థుల పేర్లతో తెరచిన మూలధన ఖాతాలో మూలధనంతో పాటుగా మూలధనానికి సంబంధించిన మూలధనంపై వడ్డీ, సొంత వాడకాలపై వడ్డీ, లాభ నష్టాలలో వాటా, భాగస్థుల జీతం, కమీషన్ మొదలైనవి కూడా నమోదు చేస్తారు. ప్రారంభంలో వున్న మూలధనం మొత్తం, ముగింపులో వున్న మూలధనం మొత్తం స్థిరంగా వుండక పై అంశముల వలన మారుతున్నందున ఈ పద్ధతిని అస్థిర మూలధన పద్ధతి అని అంటారు. లెక్కలో ఏ పద్ధతిని చెప్పనప్పుడు అస్థిర మూలధన పద్ధతినే ఆచరిస్తారు.

Dr				భాగస్థుల మూలధన ఖాతా :				Cr			
తేది	వివరాలు	ఆ.పు సంఖ్య	మొత్తం రూ	తేది	వివరాలు	ఆ.పు సంఖ్య	మొత్తం రూ				
	To తెచ్చిన నిల్వ (డెబిట్ ప్రారంభ నిల్వగా వున్నప్పుడు		xxx		By తెచ్చిన నిల్వ (క్రెడిట్ ప్రారంభ నిల్వగా వున్నప్పుడు)		xxx				
	To సొంత వాడకాలు		xxx		By బ్యాంకు (అదనపు మూలధనం ప్రవేశ పెట్టినప్పుడు)		xxx				
	To సొంత వాడకాలపై వడ్డీ		xxx		By జీతాలు		xxx				
	To లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతా (నష్టంలో వాటా)		xxx		By లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతా (లాభంలో వాటా)		xxx				
	To తెచ్చిన నిల్వ (క్రెడిట్ ముగింపు నిల్వ)		xxx		By తెచ్చిన నిల్వ (ముగింపు డెబిట్ నిల్వ)		xxx				
			xxx				xxx				

ఉదాహరణ -1

రోహన్ మరియు మోనిక ఒక భాగస్వామ్య సంస్థలో భాగస్థులు. 31.12.2010న దిగువ సమాచారం లభ్యమవుతున్నది.

	రోహన్ (రూ లు)	మోనిక (రూ లు)
మూలధనం (1.01.2010)	40,000	30,000
సొంత వాడకాలు	3,000	2,000

మూలధనంపై వడ్డీ	2,000	1,500
లాభంలో వాటా	5,000	4,000
సొంత వాడకాలపై వడ్డీ	360	180

భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలను ఈ దిగువ పద్ధతులలో తయారుచేయండి?

- (a) స్థిర మూలధన పద్ధతి
(b) అస్థిర మూలధన పద్ధతి

జవాబు :

(a) స్థిర మూలధన పద్ధతి

Dr మూలధన ఖాతాలు Cr

తేది వివరాలు	చిట్టా పుట సంఖ్య	రోహన్ రూ॥లు	మోనిక రూ॥లు	తేది వివరాలు	చిట్టా పుట సంఖ్య	రోహన్ రూ॥లు	మోనిక రూ॥లు
To తేల్చిన నిల్వ		40,000	30,000	By తెచ్చిన నిల్వ		40,000	30,000
		40,000	30,000			40,000	30,000
				By తెచ్చిన నిల్వ		40,000	30,000

Dr కరెంట్ ఖాతా Cr

తేది వివరాలు	చిట్టా పుట సంఖ్య	రోహన్ రూ॥లు	మోనిక రూ॥లు	తేది వివరాలు	చిట్టా పుట సంఖ్య	రోహన్ రూ॥లు	మోనిక రూ॥లు
To సొంతవాడకాలు		3,000	2,000	By మూలధనం పై వడ్డీ		2,000	1,500
To సొంత వాడకాలపై వడ్డీ		360	180	By లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతా		5,000	40,000
To తేల్చిన నిల్వ		3,640	3,320			7,000	5,500
		7,000	5,500	By తెచ్చిన నిల్వ		3,640	3,320

(b) అస్థిర మూలధన పద్ధతి

Dr					మూలధన ఖాతాలు					Cr				
తేది	వివరాలు	చిట్టా పుట సంఖ్య	రోహన్ రూ లు	మోనిక రూ లు	తేది	వివరాలు	చిట్టా పుట సంఖ్య	రోహన్ రూ లు	మోనిక రూ లు					
	To సొంతవాడకాలు		3,000	2,000		By తెచ్చిన నిల్వ		40,000	30,000					
	To సొంతవాడకాల పై వడ్డీ		360	180		By మూలధనంపై వడ్డీ		2,000	1,500					
	To తెచ్చిన నిల్వ		43,640	33,320		By లాభనష్టాల ఖాతా (వినియోగిత ఖాతా)		5,000	4,000					
			47,000	35,500				47,000	35,500					
						By తెచ్చిన నిల్వ		43,640	33,320					

స్థిర మూలధన ఖాతా మరియు అస్థిర మూలధన ఖాతాల మధ్య గల తేడాలు.

వ.నెం.	ముఖ్య తేడాలు	స్థిరమూలధన ఖాతా :	అస్థిర మూలధన ఖాతా :
1.	ఖాతాల సంఖ్య :	ప్రతి భాగస్థుని పేరున 2 వేరు వేరు ఖాతాలు తయారు చేయడం జరుగుతుంది. అవి “మూలధన ఖాతా” మరియు “కరెంట్ ఖాతా”	ప్రతి భాగస్థుని తరుపున ఒకే ఒక ఖాతా మాత్రమే తయారు చేయడం జరుగుతుంది అదే “మూలధన ఖాతా”
2.	సర్దుబాట్లు	అన్ని సర్దుబాట్లు కరెంట్ ఖాతాలో మాత్రమే నమోదు చేయడం జరుగుతుంది.	కరెంట్ ఖాతాను తెరవకుండా అన్ని సర్దుబాట్లు మూలధన ఖాతాలో చూపడం జరుగుతుంది.
3.	స్థిర నిల్వ	ప్రత్యేక పరిస్థితులు మినహాయించి ఎల్లప్పుడూ మూలధన ఖాతా స్థిరంగానే వుంటుంది.	మూలధన ఖాతా ఒక కాలం నుండి మరొక కాలానికి మారుతూ ఉంటుంది.
4.	ముగింపు నిల్వ	ముగింపు తేదినాడు మూలధన ఖాతా ఎల్లప్పుడూ క్రెడిట్ నిల్వను చూపుతుంది.	ముగింపు తేదీ నాడు మూలధన ఖాతా డెబిట్ లేక క్రెడిట్ నిల్వలను చూపించవచ్చు.

పాఠ్యాంశ ప్రశ్నలు 18.2

ఈ కింది ఖాళీలను సరైన సమాధానములతో పూరింపుము.

1. స్థిర మూలధన ఖాతా ఎల్లప్పుడూ _____ నిల్వను మాత్రమే చూపుతుంది.
2. ఒక _____ మూలధన ఖాతా డెబిట్ మరియు క్రెడిట్ నిల్వను చూపవచ్చు.
3. _____ మూలధన పద్ధతిలో ప్రతి భాగస్థుని పేరున రెండు వేరు వేరు ఖాతాలు చూపడం జరుగుతుంది.
4. మూలధనంపై వడ్డీ కరెంట్ ఖాతాలో _____ వైపున చూపడం జరుగుతుంది.
5. సొంత వాడకాలపై వడ్డీ కరెంట్ ఖాతాలో _____ వైపున చూపడం జరుగుతుంది.

18.3 మూలధనంపై వడ్డీ మరియు సొంతవాడకాలపై వడ్డీకి సంబంధించిన గణక విషయాలు :

మూలధనంపై వడ్డీ : ఈ భాగంలో మూలధనంపై వడ్డీని లెక్కించు విధానం నేర్చుకొనుచున్నాము. భాగస్వామ్య ఒప్పందంలో వ్రాయబడి వున్నప్పుడు మాత్రమే మూలధనంపై వడ్డీ లెక్కించవచ్చును. ఆ ఒప్పందంలోనే వడ్డీ రేటు కూడా పేర్కొంటారు.

భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలో వున్న ప్రారంభపు నిల్వపై వడ్డీని లెక్కకడతారు. అదనపు మూలధనం ప్రవేశ పెట్టినట్లయితే ఆ మొత్తంపై కూడా వడ్డీ లెక్కించవచ్చును. దానితో పాటుగా వ్యాపారం నుండి శాశ్వతంగా మూలధనం నుండి కొంత మొత్తం తీసుకు వెళ్ళినట్లయితే ఆ కాలంలో వ్యాపారంలో ఉపయోగించుకొన్న మూలధనానికి మాత్రమే వడ్డీ లెక్కకట్టవలసి వుంటుంది. మూలధనంపై వడ్డీని భాగస్వామ్య సంస్థకు ఖర్చుగా పరిగణించి లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతాలో డెబిట్ వైపు వ్రాయవలెను. వడ్డీ నమోదుకై చిట్టా పద్దును ఈ దిగువ విధంగా చెప్పవచ్చును.

మూలధనంపై వడ్డీ ఖాతా Dr

xxx

To భాగస్థుని మూలధనం ఖాతా

xxx

(విడివిడిగా)

(మూలధనంపై వడ్డీ లెక్కించి లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతాలో సర్దుబాటు చేసి మూలధన ఖాతాకు క్రెడిట్ చేసినందున) మూలధనంపై వడ్డీని సామాన్య వడ్డీ పద్ధతిన నేరుగా లెక్కించవచ్చును. వడ్డీ లెక్కింపు సూత్రం 'మూలధనం మొత్తం × కాలం × వడ్డీ రేటు'. ప్రత్యామ్నాయ పద్ధతిలో గుణిజాల పద్ధతిలో కూడా వడ్డీని లెక్కించవచ్చును. ఉపయోగించుకొన్న మూలధనంను, వాడుకొన్న నెలలతో హెచ్చించి నెలసరి గుణిజంగా మార్చి లెక్కకడతారు. వడ్డీ లెక్కింపు గుణిజంను నెలసరి వడ్డీ రేటుతో హెచ్చించడం ద్వారా కనుగొంటారు.

ఈ దిగువ ఉదాహరణ ద్వారా రెండు పద్ధతులలో మూలధనంపై వడ్డీ లెక్కింపు తెలుసుకొనవచ్చును.

ఉదాహరణ - 2 శిల్ప మరియు సంజులు ఒక భాగస్వామ్య సంస్థలో భాగస్థులు. 1/1/2010న వారి మూలధన ఖాతా నిల్వలు వరుసగా 1,00,000/-లు మరియు 1,60,000/-. శిల్ప 1/7/2010న రూ. 30,000/- మరియు 31/10/2010న రూ. 20,000 అదనపు మూలధనం ప్రవేశపెట్టింది. 2010 సంవత్సరాంతాన మూలధనంపై వడ్డీని లెక్కించండి? సంవత్సరానికి వడ్డీ రేటు 9%

జవాబు :

మూలధనంపై వడ్డీ (శిల్పు)

$$12 \text{ నెలలకి } 1,00,000/- \text{ లపై } 9\% = 1,00,000 \times \frac{9}{100} \times \frac{12}{12} = 9,000$$

$$6 \text{ నెలలకి } 30,000/- \text{ లపై } 9\% = 30,000 \times \frac{9}{100} \times \frac{6}{12} = 1,350$$

$$2 \text{ నెలలకి } 20,000/- \text{ లపై } 9\% = 20,000 \times \frac{9}{100} \times \frac{2}{12} = 300$$

$$\text{శిల్పు మూలధనంపై మొత్తం వడ్డీ} \quad \underline{\underline{10,650}}$$

గుణిజాల పద్ధతి ద్వారా :-

మొత్తం (రూ.లు)	నెలలు	ఉత్పత్తి
1,00,000	12	12,00,000
30,000	6	1,80,000
20,000	2	40,000
మొత్తం గుణిజాలు		<u>14,20,000</u>

$$\text{మూలధనంపై వడ్డీ} = 14,20,000 \times \frac{9}{100} \times \frac{1}{12} = \text{రూ. } 10,650$$

మూలధనంపై వడ్డీ (సంజు) :

$$12 \text{ నెలలకి } 1,60,000 \text{ లపై } 9\% = 1,60,000 \times \frac{9}{100} \times \frac{12}{12} = \text{రూ. } 14,400$$

$$\text{గుణిజాల పద్ధతి ద్వారా} = 1,60,000 \times 12 = 19,20,000$$

$$= 19,20,000 \times \frac{9}{100} \times \frac{1}{12} = \text{రూ. } 14,400$$

సొంత వాడకాలపై వడ్డీ :-

ఎవరైనా భాగస్తుడు తన గృహోపయోగ నిమిత్తం, లేదా వ్యక్తిగత ప్రయోజనాల నిమిత్తం సంస్థ నుండి నగదు తీసుకొన్నట్లయితే తీసుకొన్న ఆ నగదును సొంత వాడకాలు అని అంటారు. కొన్ని సందర్భాలలో వస్తురూపంలో తీసుకొన్నప్పటికీ వాటిని కూడా సొంతవాడకాలు గానే పిలుస్తారు. భాగస్వామ్య ఒప్పందంలో సొంత వాడకాలపై వడ్డీని విధించే ఏర్పాటు వున్నప్పుడు సంస్థ భాగస్తుల సొంత వాడకాలపై వడ్డీని విధిస్తుంది. సొంత వాడకాలపై వడ్డీ సంస్థకు లాభం. దానిని ఒప్పందంలో పేర్కొన్న రేటు ప్రకారం లెక్కిస్తారు. సొంత వాడకాలపై వడ్డీని లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతాలో క్రెడిట్ వైపున నమోదు చేస్తారు. ఈ దిగువ చిట్టాపద్ధు ద్వారా సొంత వాడకాలపై వడ్డీని పుస్తకాలలో సర్దుబాటు చేస్తారు.

భాగస్తుని మూలధన లేదా కరెంట్ ఖాతా Dr

(విడివిడిగా)

To సొంత వాడకాలపై వడ్డీ ఖాతా

(సొంత వాడకాలపై వడ్డీని లెక్కించి మూలధనం ఖాతాకు సర్దుబాటు చేసినందున)

సొంత వాడకాలపై వడ్డీ లెక్కింపు :-

సొంత వాడకాలపై వడ్డీ లెక్కించడానికి ఈ దిగువ రెండు పద్ధతులు ఉన్నాయి.

1. సాధారణ సగటు పద్ధతి

2. గుణిజాల పద్ధతి

సాధారణ సగటు పద్ధతి :-

ప్రతి నెల లేదా అర్ధసంవత్సరంకు లేదా సంవత్సరంలో స్థిరమైన మొత్తాన్ని సొంతానికి తీసుకోవచ్చును. ఈ సందర్భంలో భాగస్తులు వ్యక్తిగత ప్రయోజనార్థం ఉపయోగించుకొన్న మొత్తానికి, ఉపయోగించుకొన్న కాలానికి వడ్డీ లెక్కించడం జరుగుతుంది. ఈ వడ్డీ లెక్కింపు వివిధ సందర్భాలలో ఏ విధంగా లెక్కిస్తారో దిగువ పేర్కొనడం జరిగింది **ఒక స్థిరమైన మొత్తాన్ని ఒక నిర్ణీత లేదా స్థిర కాల వ్యవధిలో తీసుకొనుచున్నప్పుడు :-**

భాగస్తులు స్థిర మొత్తాన్ని నెల లేదా 3 నెలల సమానకాల వ్యవధిలో తీసుకోవడం జరుగుతుంది. అనగా మొదటి, రెండవ వాడకం మధ్య రెండవ మరియు మూడవ వాడకం మధ్య నెల కాలవ్యవధి ఉంటుంది. లేదా మొదటి, రెండవ వాడకం మధ్య 3 నెలలు, మరియు రెండవ, మూడవ వాడకం మధ్య 3 నెలల కాలవ్యవధి వుంటుంది. సమాన కాల వ్యవధి నెల కాలం అయినప్పుడు వాడకం ప్రతినెల ప్రారంభం మధ్య లేదా చివర అయినా ఉండవచ్చును. వడ్డీ లెక్కింపుకు అవసరం అయ్యే కాలం వారు తీసుకొన్న తేదీని బట్టి వుంటుంది.

ఉదాహరణకు మనీషా భాగస్వామ్య సంస్థ నుండి 31 డిసెంబర్ 2010తో అంతమయ్యే సంవత్సర కాలంలో ప్రతి నెలలో 1,000/-లు చొప్పున తీసుకొన్నది. విధించే వడ్డీ రేటు సంవత్సరానికి 12% వివిధ సందర్భాలలో ఆయా సొంత వాడకాలపై వడ్డీ ఏ విధంగా లెక్కిస్తారో దిగువన తెలపడం అయ్యింది.

(a) కాల ప్రారంభంలో సొమ్ము సొంతానికి వాడుకొన్నపుడు (నెల ప్రారంభము)

సొంతానికి వాడుకొన్న తేది	తీసుకొన్న సొమ్ము రూ.	కాలం (నెలలు)
జనవరి-1-2010	1,000	12
ఫిబ్రవరి-1-2010	1,000	11
మార్చి-1-2010	1,000	10
ఏప్రిల్-1-2010	1,000	9
మే-1-2010	1,000	8
జూన్-1-2010	1,000	7
జూలై-1-2010	1,000	6
ఆగస్టు-1-2010	1,000	5
సెప్టెంబర్-1-2010	1,000	4
అక్టోబర్-1-2010	1,000	3
నవంబర్-1-2010	1,000	2
డిసంబర్-1-2010	1,000	1
	<u>12,000</u>	<u>78నెలలు</u>

$$\begin{aligned}
 \text{సగటు కాలం} &= \frac{\text{మొత్తం నెలలు}}{12} \\
 &= \frac{78}{12} = 6.5 \text{ నెలలు (లేదా) } 6\frac{1}{2} \text{ నెలలు} \\
 &= 6.5 \text{ నెలలు}
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \text{సొంత వాడకాలపై వడ్డీ} &= 12,000 \times \frac{12}{100} \times \frac{6.5}{12} \\
 &= \text{రూ. 780/-}
 \end{aligned}$$

(b) కాలం చివరన సొమ్ము సొంతానికి వాడుకొన్నప్పుడు (నెల చివరన)

సొంతానికి వాడుకొన్న తేది	తీసుకొన్న సొమ్ము రూ.	కాలం (నెలలు)
31 జనవరి 2010	1,000	11
28 ఫిబ్రవరి 2010	1,000	10
31 మార్చి 2010	1,000	9
30 ఏప్రిల్ 2010	1,000	8
31 మే- 2010	1,000	7
30 జూన్ 2010	1,000	6
31 జూలై 2010	1,000	5
31 ఆగస్టు 2010	1,000	4
30 సెప్టెంబర్ 2010	1,000	3
31 అక్టోబర్ 2010	1,000	2
30 నవంబర్ -2010	1,000	1
31 డిశంబర్ -2010	1,000	0
	<u>12,000</u>	<u>66నెలలు</u>

$$\text{సగటు కాలం} = \frac{\text{మొత్తం నెలలు}}{12}$$

$$= \frac{66\text{నెలలు}}{12}$$

$$= 5.5 \text{ నెలలు (లేదా) } 5\frac{1}{2} \text{ నెలలు}$$

$$\begin{aligned} \text{సొంత వాడకాలపై వడ్డీ} &= 12,000 \times \frac{12}{100} \times \frac{5.5}{12} \\ &= \text{రూ.660/-} \end{aligned}$$

(c) కాల వ్యవధి (నెల) మధ్యలో సొమ్ము సొంతానికి వాడుకొన్నప్పుడు (నెల మధ్యలో) :

సొంతానికి వాడుకొన్న తేది	తీసుకొన్న సొమ్ము రూ.	కాలం (నెలలు)
15-జనవరి-2010	1,000	11.5
14- ఫిబ్రవరి- 2010	1,000	10.5
15-మార్చి- 2010	1,000	9.5
15-ఏప్రిల్- 2010	1,000	8.5
15-మే-1- 2010	1,000	7.5
15-జూన్- 2010	1,000	6.5
15-జూలై- 2010	1,000	5.5
15-ఆగస్టు- 2010	1,000	4.5
15-సెప్టెంబర్-2010	1,000	3.5
15-అక్టోబర్-2010	1,000	2.5
15-నవంబర్-2010	1,000	1.5
15-డిసంబర్-2010	1,000	0.5
	<u>12,000</u>	<u>72నెలలు</u>

నెలమధ్యలో సొమ్మును సొంతానికి వాడుకొన్నప్పుడు, సగటు కాలాన్ని ఈ క్రింది విధంగా లెక్కిస్తారు.

$$\begin{aligned}
 \text{సగటు కాలం} &= \frac{\text{మొత్తం నెలలు}}{12} \\
 &= \frac{72 \text{ నెలలు}}{12} \\
 &= 6 \text{ నెలలు}
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \text{సొంత వాడకాలపై వడ్డీ} &= 12,000 \times \frac{12}{100} \times \frac{6}{12} \\
 &= \text{రూ. 720/-}
 \end{aligned}$$

(d) ప్రతి మూడునెలల కాలం ప్రారంభంలో స్థిరమొత్తంగా సొంతానికి తీసుకున్నప్పుడు (త్రైమాసిక) :-

భాగస్తులు ప్రతి త్రైమాసిక కాల ప్రారంభంలో సొమ్మును తీసుకున్నట్లయితే ఆ సంవత్సరంలో మొత్తం తీసుకొన్న సొమ్ముపై (సొంత వాడకాలపై) వడ్డీని లెక్కించవలెను. ఆ వడ్డీ లెక్కించుటకు సగటు కాలంగా 7.5 నెలల కాలమును తీసుకొనవలెను.

ఉదాహరణ - 3

లాభనష్టాలను సమానంగా పంచుకొనే నిమిత్తం సన్ని మరియు హిమన్ భాగస్వామ్య సంస్థలో భాగస్తులు. 2010 ఆర్థిక

సంవత్సరంలో సన్ని రూ. 20,000/-లను ప్రతి 3నెలల కాల ప్రారంభంలో సొంతానికి వాడుకొన్నాడు. సంవత్సరానికి 8% సొంత వాడకాలపై వడ్డీగా పరిగణిస్తూ సంవత్సరాంతాన సొంత వాడకాలపై వడ్డీని లెక్కకట్టండి?

సొంత వాడకాలపై వడ్డీ లెక్కింపు చూపే నివేదిక

తేది	మొత్తం(రూ॥లు)	కాలం(నెలలో)	
1/1/2010	20,000	12 నెలలు	$20,000 \times \frac{8}{100} \times \frac{12}{12} = 1,600$
1/4/2010	20,000	9 నెలలు	$20,000 \times \frac{8}{100} \times \frac{9}{12} = 1,200$
1/7/2010	20,000	6 నెలలు	$20,000 \times \frac{8}{100} \times \frac{6}{12} = 800$
1/10/2010	20,000	3 నెలలు	$20,000 \times \frac{8}{100} \times \frac{3}{12} = 400$
	80,000		4,000

ప్రత్యామ్నాయంగా

సంవత్సరంలో తీసుకొన్న మొత్తం 80,000/-రూలపై వడ్డీని దిగువ విధంగా కూడా లెక్కించవచ్చు.

$$\begin{aligned}
 \text{సొంత వాడకాలపై వడ్డీ} &= \text{తీసుకొన్న మొత్తం} \times \text{రేటు} \times \frac{7.5}{12} \\
 &= 80,000 \times \frac{8}{100} \times \frac{7.5}{12} = \text{రూ. 4,000}
 \end{aligned}$$

Note :

$$\begin{aligned}
 7.5 \text{ నెలలు కాలం లెక్కింపు} &= \frac{12+9+6+3 \text{ నెలలు}}{4} \\
 &= \frac{30}{4} = 7.5 \text{ నెలలు}
 \end{aligned}$$

(e) ప్రతి 3 నెలల కాలం చివరన స్థిర మొత్తంగా సొంతానికి తీసుకొన్నప్పుడు

భాగస్థులు ప్రతి త్రైమాసిక కాలపు చివరన సొమ్మును తీసుకొన్నట్లయితే ఆ సంవత్సరంలో తీసుకొన్న మొత్తం సొమ్ముపై (సొంత వాడకాలపై) వడ్డీని లెక్కించవలెను. ఆ వడ్డీని లెక్కించుటకు సగటు కాలంగా 4.5 నెలల కాలమును తీసుకొనవలెను.

సొంత వాడకాలపై వడ్డీ లెక్కింపు చూపే నివేదిక

తేది	మొత్తం(రూ.లలో)	కాలం(నెలల్లో)	వడ్డీ (రూ.లలో)
మార్చి 31	20,000	9 నెలలు	$20,000 \times \frac{8}{100} \times \frac{9}{12} = 1,200$
జూన్ 30	20,000	6 నెలలు	$20,000 \times \frac{8}{100} \times \frac{6}{12} = 800$
సెప్టెంబర్ 30	20,000	3 నెలలు	$20,000 \times \frac{8}{100} \times \frac{3}{12} = 400$
డిశంబరు 31	20,000	0 నెలలు	0
మొత్తం	80,000	18 నెలలు	2,400

ప్రత్యామ్నాయంగా

సంవత్సరంలో తీసుకొన్న మొత్తం రూ. 80,000/-లపై వడ్డీని దిగువ విధంగా కూడా లెక్కించవచ్చు.

$$\begin{aligned}
 \text{సొంత వాడకాలపై వడ్డీ} &= \text{తీసుకొన్న మొత్తం} \times \text{రేటు} \times \frac{4.5}{12} \\
 &= 80,000 \times \frac{8}{100} \times \frac{4.5}{12} = 2,400
 \end{aligned}$$

నోట్ :

$$\begin{aligned}
 4.5 \text{ నెలల కాలము లెక్కింపు} &= \frac{9+6+3+0 \text{ నెలలు}}{4} \\
 &= \frac{18}{4} = 4.5 \text{ నెలలు}
 \end{aligned}$$

గుణిజాల పద్ధతి :-

వేరు వేరు మొత్తాలను వేరు వేరు కాలవ్యవధులలో తీసుకొన్నప్పుడు గుణిజాల పద్ధతిలో ప్రతి సొంత వాడకంలోని మొత్తంను సంవత్సరంలో సొంతానికి వాడుకొన్న కాలంతో గుణించడం జరుగుతుంది. సొమ్ము తీసుకొన్న తేదీ నాటి నుండి లెక్కలు ముగించే ఆఖరి రోజుకు కాలాన్ని లెక్కించడం జరుగుతుంది. ఆ విధంగా హెచ్చించిన గుణిజాలను కూడి ఒక నెల కాలానికి మొత్తం గుణిజాలపై చెప్పబడిన వడ్డీ రేటుతో వడ్డీ లెక్కిస్తారు.

వడ్డీ లెక్కింపును ఈ దిగువ ఉదాహరణ ద్వారా పూర్తిగా తెలుసుకోవచ్చు.

సొంతవాడకాలపై వడ్డీ లెక్కించుట

తేది	మొత్తం (రూ.లలో)	కాలం (నెలల్లో)	గుణిజం (రూ.లలో)
జనవరి 1.2010	20,000	12 నెలలు	2,40,000
ఏప్రిల్ 1.2010	20,000	9 నెలలు	1,80,000
జూలై 1.2010	20,000	6 నెలలు	1,20,000
అక్టోబర్ 1.2010	20,000	3 నెలలు	60,000
మొత్తం	80,000		6,00,000

$$\text{సొంతవాడకాలపై వడ్డీ} = \frac{\text{మొత్తం గుణిజాలు} \times \text{వడ్డీరేటు} \times 1}{12}$$

$$= 6,00,000 \times \frac{8}{100} \times \frac{1}{12} = 4,000$$

18.3 పాఠ్యాంశ ప్రశ్నలు

I దిగువ ఖాళీలను సరైన పదం లేదా పదాలతో పూరించండి.

1. మూలధనంపై వడ్డీని భాగస్తుని మూలధన ఖాతాలో _____ వైపున చూపుతారు.
2. సొంత వాడకాలపై వడ్డీని భాగస్తుని మూలధన ఖాతాలో _____ వైపున చూపుతారు
3. ప్రతి నెల ప్రారంభాన సొంతానికి సొమ్మును వాడుకొన్నట్లయితే వడ్డీ విధించే సగటు
కాలం _____ నెలలు
4. గుణిజాల పద్ధతిని వడ్డీ లెక్కింపుకు ఆధారం చేసుకొన్నట్లయితే ప్రామాణిక కాలం _____
5. వడ్డీని భాగస్తుల మూలధన ఖాతాలోని _____ కాలపు నిల్వపై లెక్కిస్తారు.

II రీమా మరియు అనిష్లు 1/4/2009 నాడు వరుసగా 50,000/- మరియు 80,000/-ల మూలధనం కలిగి వున్నారు. 1/1/2010న రీమా ప్రవేశపెట్టిన అదనపు మూలధనం 50,000/-, మూలధనం పై వడ్డీ రేటు సంవత్సరానికి 10% అయిన 31/3/2010 నాటికి మూలధనంపై వడ్డీ ఎంతో లెక్కించండి?

III ఆషా సంవత్సరమంతా ప్రతినెల చివరన సొంత ఉపయోగాలకై నెలకు రూ. 2,000/-ల చొప్పున తీసుకొన్నది. వడ్డీ రేటు సంవత్సరానికి 10% అయినపుడు సొంత వాడకాలపై వడ్డీని లెక్కించండి?

18.4 లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతా అర్థం, తయారు చేయడం :-

లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతా సంస్థ యొక్క లాభనష్టాల ఖాతాకు కొనసాగింపుగా చెప్పవచ్చు. భాగస్వామ్యం సంపాదించిన లాభములను వారి లాభనష్టాల నిష్పత్తిలో భాగస్తుల మధ్య పంపిణీ చేయవలెను. అయితే లాభమును పంపిణీ చేయకముందు కొన్ని సర్దుబాట్లు చేయవలసి ఉంటుంది. లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతాలో సర్దుబాటు చేయదగిన లేదా నమోదు చేయవలసిన అంశాలు ఉదా : భాగస్తుల జీతము, భాగస్తుల కమీషన్, మూలధనంపై వడ్డీ, సొంత వాడకాలపై వడ్డీ మొదలైన భాగస్తులకు చెందే అంశాలు.

పై వాటిని సర్దుబాటు చేయుటవలన సంస్థ పంపిణీ చేయదగిన లాభము తగ్గుతుంది. సర్దుబాటు చేసిన లాభమును భాగస్థుల మధ్య లాభనష్టాల నిష్పత్తిలో పంచవలెను. లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతా తయారుచేయునపుడు మొదటగా లాభనష్టాల ఖాతాలోని నిల్వను ఈ ఖాతాకు మళ్ళించవలెను. లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతా వ్రాయుటకు అవసరమైన చిట్టా పద్ధులను దిగువ విధంగా పేర్కొనవచ్చును.

లాభనష్టాల ఖాతా నిల్వలు లాభనష్టాల

వినియోగిత ఖాతాకు మళ్ళించినప్పుడు

లేదా బదిలీ చేసినప్పుడు

(a) నికర లాభము మళ్ళించుటకు :

లాభనష్టాల ఖాతా Dr

xxxx

To లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతా

xxxx

(నికర లాభమును లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతాకు మళ్ళించినపుడు)

(b) నికర నష్టం మళ్ళించుటకు :

లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతా Dr

xxxx

To లాభనష్టాల ఖాతా

xxxx

(నికర నష్టమును లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతాకు మళ్ళించినపుడు)

2. మూలధనంపై వడ్డీ :

లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతా Dr

xxxx

To మూలధనంపై వడ్డీ ఖాతా

xxxx

(మూలధనంపై వడ్డీని లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతాకు మళ్ళించినపుడు)

3. సొంత వాడకాలపై వడ్డీ లెక్కించినపుడు :

సొంత వాడకాలపై వడ్డీ ఖాతా Dr

xxxx

To లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతా

xxxx

(సొంత వాడకాలపై వడ్డీని లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతాకు మళ్ళించినపుడు)

4. భాగస్థుల జీతాలకు :

లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతా Dr

xxxx

To భాగస్థుని జీతం ఖాతా

xxxx

(జీతమును లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతాకు మళ్ళించినందుకు)

5. భాగస్థుల కమీషన్ :

లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతా Dr

xxxx

To భాగస్థుని కమీషన్ ఖాతా

xxxx

(భాగస్థుని కమీషన్‌ను లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతాకు మళ్ళించినందున)

(6) సాధారణ రిజర్వు మళ్ళింపుకు :

లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతా Dr

xxxx

To సాధారణ రిజర్వు ఖాతా

xxxx

(రిజర్వును లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతాకు మళ్ళించినందున)

(7) లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతాలోని లాభనష్టాల పంపిణీ :

(a) లాభము వచ్చినప్పుడు :

లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతా Dr

xxxx

To భాగస్తుని మూలధన/కరెంట్ ఖాతా

xxxx

(లాభమును మూలధన/కరెంటు ఖాతాకు మళ్ళించినందున)

(b) నష్టము వచ్చినప్పుడు :

భాగస్తుని మూలధన/కరెంటు ఖాతా Dr

xxxx

To లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతా

xxxx

(నష్టమును మూలధనం ఖాతా (లేదా) కరెంటు ఖాతాకు మళ్ళించినందున)

Dr

లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతా

Cr

వివరము	మొత్తము	వివరము	మొత్తము
To లాభనష్టాల ఖాతా (నష్టం ఉన్నప్పుడు)	xxxx	By లాభనష్టాల ఖాతా (లాభం ఉన్నప్పుడు)	xxxx
To భాగస్తుల మూలధనంపై వడ్డీ ఖాతా	xxxx	By సొంతవాడకాలపై వడ్డీ	xxx
To భాగస్తుల జీతాల ఖాతా	xxx	By భాగస్తుల మూలధన ఖాతా (వ్యత్యాసం(నష్టం) పంపిణీ)	xxx
To భాగస్తుల కమీషన్ ఖాతా	xxx		
To భాగస్తుని బుణంపై వడ్డీ	xxx		
To భాగస్తుల మూలధన ఖాతా (లాభం పంపిణీ) (వ్యత్యాసం)	xxx		
	xxxx		xxxx

ఉదాహరణ - 4

మోనిక మరియు కృష్ణ ఒక భాగస్వామ్య సంస్థలో భాగస్థులు. వారి మూలధనములు వరుసగా రూ.80,000/- మరియు రూ.1,00,000/-వారు దిగువ విధంగా ఒప్పందం కలిగి యున్నారు. డిసెంబర్ 31, 2010 అంతమయ్యే సం॥నకు లాభము రూ.56,000/-

1. లాభనష్టములను సమానముగా పంచుకొనుటకు
2. మూలధనంపై అనుమతించే వడ్డీ రేటు సం॥నకు 9%
3. సొంత వాడకాలపై లెక్కించే వడ్డీ రేటు సం॥నకు 6%
4. కృష్ణకు నెలకు రూ.600/- జీతము చెల్లించవలెను.
5. సంవత్సరములో మోనిక సొంత వాడకాలు రూ.8,000/-

కృష్ణ సొంత వాడకాలు రూ.6,000/-

డిసెంబర్ 31,2010వ తేదీతో అంతమయ్యే సం॥నకు సొంత వాడకాలపై వడ్డీ లెక్కిస్తారు. లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతాను తయారుచేయండి.

జవాబు :

వర్కింగ్ నోట్ :

మొదటగా మూలధనంపై మరియు సొంత వాడకాలపై వడ్డీ లెక్కించవలెను.

మూలధనంపై వడ్డీ :

$$\text{మోనిక} = 80,000 \times \frac{9}{100} = 7,200$$

$$\text{కృష్ణ} = 1,00,000 \times \frac{9}{100} = 9,000$$

సొంత వాడకాలపై వడ్డీ :

$$\text{మోనిక సొంత వాడకాలు} = \text{రూ.8,000/-}$$

$$\text{వడ్డీ} = 80,000 \times \frac{6}{100} = 480$$

$$\text{కృష్ణ సొంత వాడకాలు} = 6,000/-$$

$$\text{వడ్డీ} = 6,000 \times \frac{6}{100} = 360$$

Dr

లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతా

Cr

వివరము	మొత్తము	వివరము	మొత్తము
To మూలధనంపై వడ్డీ		By లాభనష్టాల ఖాతా	56,000
మోనిక 7,200			
కృష్ణ 9,000		By సొంత వాడకాలపై వడ్డీ	
	16,200	మోనిక 480	
		కృష్ణ 360	840
To కృష్ణ జీతము 600×12	7,200		
To భాగస్తుల మూలధన ఖాతాలు			
(లాభము మళ్ళింపు)			
మోనిక 33,440× 1			
2	16,720		
కృష్ణ 33,440× 1			
2	16,720		
	56,840		56,840

18.4 పాఠ్యాంశ ప్రశ్నలు

1. లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతాలో డెబిట్ వైపున సాధాణంగా కన్పించే అంశాలు ఏవి?
2. లాభనష్టాల ఖాతా డెబిట్ నిల్వ చూపుతున్నట్లయితే, ఆ మొత్తంను లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతాకు మళ్ళించడానికి వ్రాసే చిట్టాపద్ధతి తెలుపుము.
3. సొంత వాడకాల పై వడ్డీని లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతాకు మళ్ళించడానికి అవసరమయ్యే చిట్టా పద్ధతి ఏది?

మీరు నేర్చుకున్న అంశాలు :

భాగస్వామ్య లక్షణాలు :

1. ఒప్పందం	2. సభ్యుల సంఖ్య	3. వ్యాపారము	4. లాభనష్టాల పంపిణీ
5. అపరిమిత ఋణబాధ్యత	6. నిర్వహణ	7. సమిష్టి నిర్వహణ	8. వాటాల బదిలీ

భాగస్వామ్య ఒప్పందం :

భాగస్వామ్య సంస్థ, భాగస్తుల మధ్య ఏర్పడిన ఒప్పందం ద్వారా ఏర్పడుతుంది. లిఖితపూర్వకంగా గాని, నోటిమాటల ద్వారా గాని ఉండవచ్చు.

లిఖిత పూర్వకమైన భాగస్వామ్య ఒప్పంద పత్రంలో భాగస్తుల మధ్య గల సంబంధము వ్యాపార నిర్వహణకు అవసరమయిన నియమ నిబంధనలు వ్రాయబడి ఉంటాయి.

భాగస్వామ్య ఒప్పందంలో ఏవైనా విషయాలను చర్చించకపోతే భాగస్వామ్య చట్టంలో నిర్దేశించిన మార్గదర్శక సూత్రాలను అనుసరించాలి. భాగస్వామ్య ఒప్పందంలో లేని అంశాలు :

1. లాభాల పంపిణీ
2. మూలధనంపై వడ్డీ
3. సొంత వాడకాలపై వడ్డీ
4. భాగస్థుల ఋణంపై వడ్డీ
5. భాగస్థులకు జీతం మరియు కమీషన్

మూలధన ఖాతా :

ఒక వ్యాపారంలో భాగస్థులచేత చందాకాబడిన మొత్తాన్ని మూలధనం అంటారు. ఈ మూలధనం స్థిరమైనది కావచ్చు లేదా అస్థిరమైనది కావచ్చు.

(a) స్థిరమూలధన ఖాతా : రెండు వేరు వేరు ఖాతాలను ప్రతి భాగస్థునికి వ్రాయడం జరుగుతుంది.

అవి: మూలధన ఖాతా మరియు కరెంట్ ఖాతా

(b) అస్థిర మూలధన ఖాతా : ప్రతి భాగస్థుని తరపున ఒకే ఒక ఖాతా మాత్రమే వ్రాయడం జరుగుతుంది.

అవి : మూలధన ఖాతా

లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతా :

భాగస్థుల జీతం, భాగస్థుల కమీషన్, మూలధనంపై వడ్డీ, సొంతవాడకాలపై వడ్డీ లాంటి అన్ని సర్దుబాట్లు ఈ ఖాతాలో చూపబడతాయి.

పాఠాంత ప్రశ్నలు

1. భాగస్వామ్య లక్షణాలు గూర్చి వివరించండి?
  2. భాగస్వామ్య ఒప్పందం లేనప్పుడు వర్తించే నియమాలు ఏవి?
  3. స్థిర, అస్థిర మూలధన ఖాతాల మధ్య వ్యత్యాసాలు గూర్చి వివరించండి?
  4. లాభ, నష్టాల వినియోగిత ఖాతా ఎందుకు తయారు చేస్తారు?
  5. A మరియు B లు భాగస్వామ్య సంస్థలో భాగస్థులు
1. జనవరి 2010న వారి మూలధనాలు వరుసగా రూ.3,00,000/- మరియు రూ.2,00,000/-లు వారు ఒక్కొక్కరు నెలకు రూ.3,000/- చొప్పున సంవత్సరం అంతా సొంతానికి వాడుకున్నారు. వారికి అనుమతించే మూలధనంపై వడ్డీ 6% ఆ సంవత్సరంలో లాభం రూ.4,00,000/-లు స్థిర మూలధన పద్ధతిని ఆచరించినపుడు మూలధనంపై వడ్డీని లెక్కించండి?
  6. X మరియు Y లు సమాన భాగస్థులు వారు ఒక్కొక్కరు నెలకు రూ.4,000/-చొప్పున సొంతానికి తీసుకున్నారు. సొంత వాడకాలపై సంవత్సరానికి వడ్డీరేటు 4% అయినప్పుడు ఈ దిగువ సందర్భాలలో సొంతవాడకాలపై వడ్డీ లెక్కించండి?
    1. ప్రతినెల ప్రారంభంలో సొంతానికి తీసుకున్నప్పుడు
    2. ప్రతినెల చివరలో సొంతానికి తీసుకున్నప్పుడు
    3. ప్రతినెల మధ్యలో సొంతానికి తీసుకున్నప్పుడు

7. సోమన్ మరియు అస్మితలు జనవరి 1, 2010 న ఒక్కొక్కరు 1,00,000/-రూ॥లతో వ్యాపారాన్ని ప్రారంభించినారు. సం॥రంలో వారి సొంత వాడకాలు సోమన్ నెలకు రూ.1000/- చొప్పున అస్మిత నెలకు 500/-రూ॥లు చొప్పున సొంతానికి వాడుకున్నారు.

సోమన్ సొంతవాడకాలపై వడ్డీ 200/-రూ॥లు

అస్మిత సొంత వాడకాలపై వడ్డీ 100/-రూ॥లు

మూలధనంపై అనుమతించిన వడ్డీ సం॥రానికి 8% చొప్పున, సోమన్ నెలకు 2,000/-రూ॥లు జీతం పొందుటకు అర్హత పొందివున్నాడు. వడ్డీ మరియు జీతం సర్దుబాటు చేయకముందు వారు ఆర్జించిన లాభం 94,000/-రూ॥లు వారి లాభనష్టాల నిష్పత్తి 2:1 లాభ,నష్టాల వినియోగిత ఖాతా మరియు భాగస్తుల మూలధన ఖాతాలను తయారుచేయండి.

8. రోహన్ మరియు భాను ఒక సంస్థలో భాగస్తులు. మార్చి 31, 2010న వారి నిల్వలు దిగువ విధంగా వున్నాయి.

వివరము	రోహన్ (రూ॥లు)	భాను (రూ॥లు)
మూలధన ఖాతాలు	90,000	1,20,000
కరెంట్ ఖాతాలు	8,000 (Cr)	4,000 (Dr)
సొంత వాడకాలు	5,000	6,000

మూలధనంపై వడ్డీ మరియు భాగస్తులు జీతాలను సర్దుబాటు చేయకముందు నికరలాభం 25,600/- వారి మధ్య ఒప్పందం దిగువ విధంగా ఉన్నది.

1. లాభ, నష్టాలను సమానంగా పంచుకొనవలెను.
2. మూలధనంపై అనుమతించే వడ్డీ సం॥రానికి 6%
3. భాను నెలసరి జీతం 900/-
4. లాభ,నష్టాల వినియోగిత మరియు భాగస్తులు మూలధన ఖాతాలు తయారుచేయండి?

9. M మరియు R ల మధ్య కుదిరిన భాగస్వామ్య ఒప్పందం దిగువ విధంగా వున్నది.

1. లాభ పంపిణీ నిష్పత్తి 3:2
2. M కు అనుమతించే నెలసరి జీతం 500/-
3. భాగస్తుల స్థిర మూలధనంపై అనుమతించే వడ్డీరేటు సం॥రానికి 8%
4. భాగస్తుల సొంత వాడకాలపై విధించే వడ్డీరేటు సం॥రానికి 6%
5. M మరియు R ల స్థిర మూలధనాలు వరుసగా రూ. 2,00,000/- మరియు 1,50,000/-రూ॥లు
6. వారి సొంత వాడకాలు వరుసగా రూ.10,000/-లు మరియు 12,000/-లు డిసెంబరు 31, 2010లో అంతమయ్యే సం॥రానికి నికర లాభం 62,000/-రూ॥లు లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతాను తయారు చేయండి?

ప్రశ్నలకు జవాబులు

18.1 పాఠ్యాంశ ప్రశ్నల జవాబులు

I	1. రెండు	2. అగ్రిమెంట్	3. లిఖిత పూర్వకంగా లేదా నోటిమాట ద్వారా
	4. భాగస్వామ్య ఒప్పందం	5. అపరిమితం	

- II   1. కాదు   2. అవును   3. కాదు
            4. కాదు   5. కాదు

18.2 పాఠ్యాంశ ప్రశ్నల జవాబులు

1. క్రెడిట్   2. కరెంట్   3. స్థిర
4. క్రెడిట్   5. డెబిట్

18.3 పాఠ్యాంశ ప్రశ్నల జవాబులు

1.   1. డిబెట్   2. డెబిటెడ్   3. 61/2 నెలలు
            4. నెల   5. ప్రారంభ నిల్వ

2. రీమా మరియు అనిష్ మూలధనంపై వడ్డీ వరుసగా 6250 మరియు 8,000

3. సొంత వాడకాలపై వడ్డీ రూ॥లు 1100/-

18.4 పాఠ్యాంశ ప్రశ్నల జవాబులు

1. భాగస్తుల జీతం, భాగస్తుల కమీషన్, మూలధనంపై వడ్డీ, భాగస్తుల ఋణంపై వడ్డీ

2. లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతా Dr

To లాభ నష్టాల ఖాతా

3. సొంత వాడకాలపై వడ్డీ 9% Dr

To లాభనష్టాల వినియోగిత ఖాతా

5. A మూలధనంపై వడ్డీ రూ. 18,000 మరియు B మూలధనంపై వడ్డీ 12,000/-

6. 1. 1040/-లు   2. 880/-లు   3. 960/-లు

7. సోమన్ కు పంపిణీ చేయబడిన లాభం 36,200/-లు మరియు అస్మితకు పంపిణీ చేయబడిన లాభం 18,100/-.
సోమన్ మరియు అస్మిత మూలధన ఖాతాలు వరుసగా 1,56,000/- మరియు 1,20,000/-రూ॥లు

8. రోహన్ మరియు భానుకు పంపిణీ చేయబడిన లాభం వరుసగా 1100/-లు మరియు 1100/-లు రోహన్ మరియు భాను కరెంట్ ఖాతా నిల్వలు 9,500 మరియు 9,100

9. M మరియు R లకు పంపిణీ చేయబడిన లాభం 17,592 మరియు 11,728

చేయవలసిన కార్యకలాపము :

ఏదైనా 5 భాగస్వామ్య సంస్థల యొక్క భాగస్వామ్య ఒప్పందాలను నీకున్న పరిచయాలతో సంపాదించి వాటిని అధ్యయనం చేసి ఆ ఐదింటిలో సారూప్యం లేని అంశాలను గ్రహించండి. అదే విధంగా వారి భాగస్వామ్య ఒప్పంద పత్రాలలో చేర్చవలసిన ముఖ్యమైన అంశాలను కూడా కనుగొనండి.

సంస్థ పేరు	సంస్థకు కలిగిన ప్రత్యేక అంశాలు	చేర్చవలసిన అంశాలు
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

భాగస్వామ్య ఒప్పందంలో చేర్చుటకు నీవు సూచించు అంశముల జాబితా వ్రాయుము.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

భాగస్థుని ప్రవేశం

ADMISSION OF A PARTNER

విషయ పరిచయం :

సచిన్ మరియు ధోని ఒక భాగస్వామ్య సంస్థలో భాగస్థులు. వారు బొమ్మలతో వ్యాపారం విజయవంతంగా నిర్వహిస్తున్నారు. ఆ వ్యాపారమును విస్తరించుకొను ఉద్దేశ్యముతో మర బొమ్మలను తయారు చేయుటకు నిర్ణయించుకున్నారు.

విస్తరణ కొరకు వారికి అధిక మూలధనం మరియు సాంకేతిక నైపుణ్యం అవసరం వారికి డ్రావిడ్ అను ఆర్థిక స్థోమత కల్గిన ఇంజనీరు అయిన మిత్రుడు ఉన్నాడు. అతనిని తమ భాగస్వామ్య సంస్థలో నూతన భాగస్థునిగా చేరమని కోరినారు. దానికి అతను అనుకూలంగా స్పందిస్తూ భాగస్థునిగా సంస్థలో చేరినాడు. దీనిని భాగస్థుని ప్రవేశం అంటారు. అతను భాగస్థునిగా ప్రవేశిస్తూ తనవంతు మూలధనం మరియు గుడ్విల్ తీసుకురావలెను.

ఈ పాఠంలో మీరు భాగస్థులు ప్రవేశించే సమయంలో గుడ్విల్ మరియు ఇతర సర్దుబాటు అంశముల గురించి తెలుసుకుంటారు. డ్రావిడ్ తనవంతు మూలధనం మరియు గుడ్విల్ తీసుకురావలెను. ప్రస్తుతం నడుస్తున్న సంస్థలోని కొన్ని ఆస్తులు, అప్పులను భాగస్థుని ప్రవేశ సమయంలో వాటి మార్కెట్ విలువకు లేదా వాస్తవ విలువకు చూపవలెను. డబ్బుతో ముడిపడి ఉన్న అంశాలు కూడా ప్రవేశంలో ఉంటాయి. వాటికి గణక విధానం అవసరం. ఈ పాఠ్యాంశంలో నూతన భాగస్థుని ప్రవేశంలో చేయవలసిన సర్దుబాట్లు గణక విధానం గురించి నేర్చుకుంటారు.

లక్ష్యాలు

ఈ పాఠం చదివిన తర్వాత

1. భాగస్థుని ప్రవేశం - అర్థము :
2. నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తి మరియు త్యాగ నిష్పత్తిని లెక్కించుట :
3. గుడ్విల్ అర్థం మరియు ప్రభావితం చేసే అంశాలు :
4. గుడ్విల్ మూల్యాంకన పద్ధతులు :
5. గుడ్విల్ గణక విధానం :
6. ఆస్తుల పునర్మూల్యాంకనం, అప్పుల పునర్ నిర్ధారణ ఆవశ్యకత.
7. ఆస్తుల పునర్మూల్యాంకనం, అప్పుల పునర్ నిర్ధారణ వలన వచ్చిన మార్పులకు ఆచరించే గణక విధానం.
8. పంపిణీ చేయని లాభాలు మరియు రిజర్వుల గణక విధానం.
9. భాగస్థుని మూలధనాలలో వివిధ సర్దుబాట్లు గణక విధానం.
10. పునర్మూల్యాంకన ఖాతా భాగస్థుని మూలధన ఖాతాలు మరియు నూతన సంస్థల ఆస్తి అప్పుల పట్టీ తయారు చేయడం మొదలగునవి తెలుసుకొంటారు.

19.1 భాగస్థుని ప్రవేశం

నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తి మరియు త్యాగ నిష్పత్తి :

అర్థం:

నడుస్తున్న భాగస్వామ్య సంస్థ తన వ్యాపారంను విస్తరణ లేదా అభివృద్ధి చేయవలెనని భావించవచ్చు. విస్తరణకై నిర్వహణా పరమైన సహాయం మరియు అదనపు మూలధనం అవసరం అవుతుంది. ఆ అవసరాలను సంతృప్తి పరచడానికి భాగస్వామ్య సంస్థకున్న అవకాశాలలో ప్రధానమైనది, నూతన వ్యక్తి లేదా వ్యక్తులను భాగస్థునిగా లేదా భాగస్థులుగా చేర్చుకోవడమే. కొనసాగుతున్న భాగస్వామ్య సంస్థలో మరో వ్యక్తి భాగస్థునిగా చేరడమే భాగస్థుని ప్రవేశము అంటారు.

భాగస్వామ్య చట్టం 1932 ప్రకారం

భాగస్వామ్య సంస్థలో ఉన్న ప్రస్తుత భాగస్థులందరి ఆమోదం పొందిన తరువాతనే మరొక వ్యక్తిని సంస్థలో నూతన భాగస్థునిగా చేర్చుకొనుటకు అవకాశం ఉంటుంది.

నూతన భాగస్థుడు ప్రవేశించిన మీదట భాగస్వామ్య సంస్థ నూతన ఒప్పందం ద్వారా తిరిగి భాగస్వామ్య సంస్థగా కొనసాగుతుంది.

ఉదాహరణ:

రేఖా మరియు నితీష్ లాభనష్టాలను 5:3 నిష్పత్తిలో పంచుకొనుచున్న భాగస్థులు ఏప్రిల్-1, 2010న వారు హరీష్ ను భవిష్యత్ లాభాలలో 1/4వ వంతు వాటాకు భాగస్థునిగా చేర్చుకున్నారు. హరీష్ ప్రవేశించడం వల్ల పాత భాగస్వామ్యం రద్దు అయి నూతన ఒప్పందంతో భాగస్వామ్య సంస్థను తిరిగి కొనసాగిస్తారు. నూతన భాగస్థుడు ప్రవేశించిన సందర్భంలో ఈ దిగువ సర్దుబాట్లు చేయవలసిన అవసరం ఎంతైనా ఉంటుంది.

- లాభనష్టాల పంపిణీ నిష్పత్తికి సంబంధించిన సర్దుబాట్లు
- గుడ్విల్ కి సంబంధించిన సర్దుబాట్లు
- ఆస్తి అప్పుల పునర్మూల్యాంకనకు సంబంధించిన సర్దుబాట్లు
- సంచిత లాభాలు లేదా రిజర్వులను పంచడం
- భాగస్థుల మూలధనాల సర్దుబాట్లు

లాభనష్టాల పంపిణీ నిష్పత్తికి సంబంధించిన సర్దుబాట్లు :-

ఒక వ్యక్తి భాగస్థునిగా ప్రవేశించినపుడు అతను లేదా ఆమె భవిష్యత్తు లాభాలలో తమ వాటాను ప్రస్తుతం ఉన్న భాగస్థుల నుండి పొందుతారు. అందువలన నూతన భాగస్వామ్య సంస్థలో లాభనష్టాల నిష్పత్తి ప్రస్తుత నూతన భాగస్థుల మధ్య కుదిరిన ఏకాభిప్రాయం ప్రకారం నిర్ణయించబడుతుంది.

ప్రవేశించే భాగస్థుడు భవిష్యత్ లాభాలలో తమ వాటాను ప్రస్తుతం ఉన్న భాగస్థులలో ఒకరి నుండి లేదా అందరి నుండి లేదా మరోవిధంగా నైనా పొందవచ్చు. అందువలన ప్రస్తుత భాగస్థులు లాభాలలో తమ వాటాలను కొంత మేరకు నూతన భాగస్థునికి బదిలీ చేయడం ద్వారా కోల్పోతారు. అందువలన నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తిని లెక్కించవలసిన అవసరం ఏర్పడుతుంది.

త్యాగం చేసిన నిష్పత్తి: (కోల్పోయిన నిష్పత్తి)

ప్రవేశించే నూతన భాగస్థునికి అనుకూలంగా పాత భాగస్థులు లాభనష్టాల పంపిణీ నిష్పత్తితో తమ వాటాలో

కొంత భాగంను వదిలి వేసుకుంటారు. లేదా త్యాగం చేస్తారు. వారు వదిలి వేసుకున్న లాభాలలో వాటాను త్యాగ నిష్పత్తి అనవచ్చు. వారు త్యాగం చేసుకున్నందుకు గాను వారికి కొంత మొత్తం చెల్లించబడుతుంది. నూతన భాగస్థుడు తనకు అనుకూలంగా పాత భాగస్థులు తమ వాటాలలో కొంత భాగాన్ని వదిలివేసుకున్నందుకు వారికి కొంత మొత్తాన్ని నష్టపరిహారంగా చెల్లిస్తాడు. త్యాగం చేసిన నిష్పత్తిని దిగువ విధంగా లెక్కించవచ్చు.

$$\text{త్యాగం చేసిన నిష్పత్తి} = \text{పాత నిష్పత్తి} - \text{కొత్త నిష్పత్తి}$$

వివిధ సందర్భాలలో నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తి మరియు త్యాగ నిష్పత్తుల లెక్కింపు దిగువ పేర్కొన్న విధంగా ఉంటుంది.

i) **నూతన భాగస్థుని వాటా మాత్రమే ఇచ్చినప్పుడు:**

మొత్తం వాటాలో నూతన భాగస్థునికి వాటా ఇచ్చిన తరువాత మిగిలిన వాటా మొత్తాన్ని పాత భాగస్థులు తమ పాత లాభనష్టాల నిష్పత్తిలోనే పంచుకొంటారు అని ఊహించవలెను. ప్రస్తుత భాగస్థుల నూతన నిష్పత్తిని కొత్త భాగస్థునికి ఇచ్చిన తరువాత మిగిలిన భాగాన్ని వారి పాత నిష్పత్తితో హెచ్చించటం ద్వారా లెక్కిస్తారు. త్యాగం చేసిన నిష్పత్తిని ప్రస్తుత నిష్పత్తిలో నుండి నూతన నిష్పత్తిని తీసివేయడం ద్వారా లెక్కిస్తారు.

ఉదాహరణ-1

దీపక్ మరియు వివేక్ లు 3:2 నిష్పత్తిలో లాభనష్టాలను పంచుకుంటున్న భాగస్థులు. అశోక్ ను లాభాలలో 1/5వ వంతు వాటాకు భాగస్థునిగా చేర్చుకున్నారు. నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తి త్యాగ నిష్పత్తిని లెక్కించండి?

జవాబు:

నూతన లాభనష్టాలను లెక్కించుట:

మొత్తం లాభం 1 అనుకుందాం

నూతన భాగస్థుని వాటా $\frac{1}{5}$ వ వంతు

మిగిలిన వాటా $1 - \frac{1}{5} = \frac{4}{5}$

దీపక్ నూతన వాటా = $\frac{3}{5} \times \frac{4}{5} = \frac{12}{25}$

వివేక్ నూతన వాటా = $\frac{2}{5} \times \frac{4}{5} = \frac{8}{25}$

అశోక్ వాటా $\frac{1}{5}$

దీపక్, వివేక్ మరియు అశోక్ ల నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తి = $\frac{12}{25} : \frac{8}{25} : \frac{1}{5}$

$$= \frac{12}{25} : \frac{8}{25} : \frac{5}{25} = 12 : 8 : 5$$

త్యాగ నిష్పత్తి:

$$\begin{aligned}\text{దీపక్ త్యాగం (కోల్పోయిన) చేసిన నిష్పత్తి} &= \frac{3}{5} - \frac{12}{25} \\ &= \frac{15-12}{25} = \frac{3}{25}\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\text{వివేక్ త్యాగం చేసిన నిష్పత్తి} &= \frac{2}{5} - \frac{8}{25} \\ &= \frac{10-8}{25} = \frac{2}{25}\end{aligned}$$

$$\text{త్యాగం చేసిన నిష్పత్తి} = \frac{3}{25} : \frac{2}{25} = 3 : 2$$

ii) నూతన భాగస్థుడు లాభాలలో తమ వంతు వాటాను ప్రస్తుత భాగస్థుల నుండి పొందే నిర్ణీత నిష్పత్తిని ఇచ్చినప్పుడు (లేదా) నూతన భాగస్థుడు పాత భాగస్థుని నుంచి వాటాలను కొనుగోలు చేసినప్పుడు:

ప్రస్తుత భాగస్థుల నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తిని వారి పాత లాభనష్టాల నిష్పత్తి నుండి త్యాగం చేసిన నిష్పత్తిని తీసివేయడం ద్వారా లెక్కిస్తారు. అనగా ప్రవేశించే భాగస్థుడు పాత భాగస్థుల నుండి నిర్ణీతమైన నిష్పత్తిలో తమ వాటాలను కొనుగోలు చేస్తారు.

ఉదాహరణ-2

నీరజ, పద్మజ లాభనష్టాలను 5:3 నిష్పత్తిలో పంచుకునే నిమిత్తం వారు ఒక భాగస్వామ్య సంస్థలో భాగస్థులు. వారు వనజను లాభనష్టాలలో 1/6వ వంతు వాటాకి భాగస్థునిగా చేర్చుకున్నారు. ఆమె తన వాటాలో 1/8వ వంతు వాటా నీరజ నుండి, మరియు 1/24వ వంతు వాటా పద్మజ నుండి పొందినది. నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తిని మరియు త్యాగ నిష్పత్తిని లెక్కించండి?

జవాబు:-

$$\text{నీరజ మరియు పద్మజల ప్రస్తుత లాభనష్టాల నిష్పత్తి} = 5 : 3 = \frac{5}{8} : \frac{3}{8}$$

$$\text{నీరజ నూతన వాటా} = \frac{5}{8} - \frac{1}{8} = \frac{5-1}{8} = \frac{4}{8}$$

$$\text{పద్మజ నూతన వాటా} = \frac{3}{8} - \frac{1}{24} = \frac{9-1}{24} = \frac{8}{24}$$

$$\text{వనజ వాటా} = \frac{1}{8} + \frac{1}{24} = \frac{3+1}{24} = \frac{4}{24}$$

$$\begin{aligned}
\text{నీరజ, పద్మజ మరియు వనజల నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తి} &= \frac{4}{8} : \frac{8}{24} : \frac{4}{24} \\
&= \frac{12}{24} : \frac{8}{24} : \frac{4}{24} \\
&= 12 : 8 : 4 \\
&= 3 : 2 : 1
\end{aligned}$$

$$\text{త్యాగ నిష్పత్తి : నీరజ త్యాగం చేసిన నిష్పత్తి} \frac{1}{8} \text{ లేదా } \frac{3}{24}$$

$$\text{పద్మజ త్యాగం చేసిన నిష్పత్తి} = \frac{1}{24}$$

$$\text{త్యాగ నిష్పత్తి} = 3 : 1$$

- iii) ప్రస్తుత భాగస్థులు వారి లాభనష్టాల పంపిణీ నిష్పత్తిలో కొంత భాగాన్ని నూతన భాగస్థునికి అనుకూలంగా వదిలి వేయడం (లేదా) ప్రస్తుత భాగస్థులు ప్రవేశించే భాగస్థునికి అనుకూలంగా తమ వాటాలో వదులుకున్న వాటిని ఇచ్చినప్పుడు:

ప్రతి భాగస్థుడు త్యాగం చేసిన వాటాను లెక్కించవలెను. వారి ప్రస్తుత నిష్పత్తిని వారు వదిలి వేసుకున్న నిష్పత్తితో హెచ్చించటం ద్వారా త్యాగం చేసిన నిష్పత్తి వస్తుంది. వారి పాత నిష్పత్తి నుండి త్యాగం చేసిన నిష్పత్తి తీసివేసినపుడు నూతన నిష్పత్తి వస్తుంది. పాత భాగస్థుడు వదిలి వేసుకున్న నిష్పత్తులు కూడడం ద్వారా నూతన భాగస్థుని వాటా తెలుస్తుంది.

ఉదాహరణ-3

రాము మరియు సోములు 5:3 నిష్పత్తిలో లాభనష్టాలను పంచుకుంటున్నారు. వారు రాజాను నూతన భాగస్థునిగా చేర్చుకున్నారు. రాము తన వాటాలో 1/5వ వంతు సోము తన వాటాలో 1/3వ వంతును రాజాకు అనుకూలంగా వదిలివేసుకున్నారు. నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తిని లెక్కించండి.

జవాబు:

$$\text{రాము వదులుకున్న వాటా} = \frac{5}{8} \times \frac{1}{5} = \frac{5}{40}$$

$$\text{సోమూ వదులుకున్న వాటా} = \frac{3}{8} \times \frac{1}{3} = \frac{3}{24}$$

$$\text{రాము నూతన వాటా} = \frac{5}{8} - \frac{5}{40} = \frac{25-5}{40} = \frac{20}{40}$$

$$\text{సోము నూతన వాటా} = \frac{3}{8} - \frac{3}{24} = \frac{9-3}{24} = \frac{6}{24}$$

$$\text{రాజూ వాటా} = \frac{5}{40} + \frac{3}{24} = \frac{15+15}{120} = \frac{30}{120}$$

$$\begin{aligned}
\text{రాము, సోము మరియు రాజాల నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తి} &= \frac{20}{40} : \frac{6}{24} : \frac{30}{120} \\
&= \frac{60}{120} : \frac{30}{120} : \frac{30}{120} \\
&= 60 : 30 : 30 \\
&= 2 : 1 : 1
\end{aligned}$$

19.1 పాఠ్యాంశ ప్రశ్నలు

I ఈ దిగువ ఖాళీలను సరియైన పదం/పదాలతో పూరించండి.

1. త్యాగం చేసిన నిష్పత్తిని ప్రస్తుత భాగస్థుల యొక్క _____ లాభనష్టాల నిష్పత్తి నుండి _____ లాభనష్టాల నిష్పత్తి తీసివేయడం ద్వారా లెక్కిస్తారు.
2. నూతన భాగస్థుల ప్రవేశంతో భాగస్వామ్య సంస్థ _____
3. భాగస్థులు వదిలివేసుకున్న లాభనష్టాల నిష్పత్తిని _____ నిష్పత్తి అంటారు.
4. ప్రస్తుత భాగస్థుల నూతన నిష్పత్తిని వారి _____ నిష్పత్తిలో మిగిలిన భాగాన్ని భాగించడం, హెచ్చించడం ద్వారా లెక్కిస్తారు.

II తరుణ్, అరుణ్ లు భాగస్థులు వారి లాభనష్టాల నిష్పత్తి 5:3. చరణ్ ను భవిష్యత్ లాభాలలో 1/8వంతు వాటాకు భాగస్థునిగా చేర్చుకున్నట్లయితే పాత భాగస్థుల త్యాగ నిష్పత్తిని తెలుపండి.

19.2 గుడ్విల్ అర్థం, గుడ్విల్ ను ప్రభావితం చేసే అంశాలు మరియు మూల్యాంకన పద్ధతులు :-

గుడ్విల్ అర్థం : కాల క్రమంలో ఒక వ్యాపార సంస్థ మంచి పేరు, పరపతిని ఖాతాదారులలో పెంచుకుంటుంది. నూతనంగా ప్రారంభించిన వ్యాపారంతో పోల్చుకున్నప్పుడు పేరు ప్రతిష్టలు కలిగిన వ్యాపార సంస్థ, వాటి సహాయంతో అదనపు లాభాలను పొందుతుంది. ఈ అదనపు లాభాలను మూలధనీకరించడాన్ని గుడ్విల్ గా పేర్కొనవచ్చు. సులభంగా అర్థం చేసుకోవడానికి ఈ క్రింది ఉదాహరణను పరిశీలించగలరు.

మీ సంస్థ వాస్తవముగా సంపాదించిన లాభము రూ.1200/- అనుకుందాము. అయితే మీరు అంచనా వేసిన సాధారణ లాభం 700/-రూ॥ల సాధారణ రాబడి రేటు 10%. ఈ సందర్భంలో గుడ్విల్ ను దిగువ విధముగా లెక్కిస్తారు.

$$\begin{aligned}
\text{మొదటి దశ} &= \text{అధిక లాభం} &= \text{వాస్తవ లాభం} - \text{అంచనా వేసిన సాధారణ లాభం} \\
& &= 1200 - 700 \\
& &= 500
\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
\text{రెండవ దశ} &= \text{గుడ్విల్} &= 500 \times \frac{100}{10} = 5000/-
\end{aligned}$$

భవిష్యత్ లో సాధారణ లాభం కంటే ఎక్కువగా లాభం సంపాదించడానికి సంస్థకు ఉన్న పేరు ప్రతిష్టల విలువను గుడ్విల్ గా చెప్పవచ్చు. భవిష్యత్ లో లాభములను సంపాదించడానికి కలిగి ఉన్న శక్తి సామర్థ్యముల ప్రస్తుత విలువను గుడ్విల్ గా నిర్వచించవచ్చును.

భవిష్యత్లో లాభాలను సంపాదించే శక్తి సామర్థ్యములను కలిగి ఉన్నప్పుడు మాత్రమే గుడ్విల్ ఉన్నది అని చెప్పవచ్చు.

సంస్థ, ఇతర సంస్థలు సంపాదిస్తున్నట్లు సాధారణ లాభాలను మాత్రమే ఆర్జించుచున్నట్లయితే గుడ్విల్ను కలిగి ఉండదు.

గుడ్విల్ను ప్రభావితం చేసే అంశాలు : గుడ్విల్ను ప్రభావితం చేసే అంశాలను దిగువ విధంగా పేర్కొనవచ్చును.

1. **ప్రదేశం (లేదా) స్థలం:** సంస్థ కూడలి ప్రదేశాలలో స్థాపించినట్లయితే ఆ సంస్థ అమ్మకాలు స్థల ప్రభావం వలన ఎక్కువగా ఉంటాయి. కనుక అమ్మకాల పెరుగుదలకు దోహదపడిన స్థలం వలన సంస్థకు గుడ్విల్ ఏర్పడుతుంది.
2. **వ్యాపార స్వభావం:** ఒక సంస్థ ఎక్కువ విలువ కల్గిన వస్తువులను ఉత్పత్తి చేయుచున్నప్పుడు లేదా స్థిరమైన డిమాండ్ గల వస్తువులతో వ్యాపారం చేయుచున్నప్పుడు గరిష్ట లాభాలను పొందేందుకు అవకాశం ఉంటుంది. సంస్థ చేపట్టిన వస్తూత్పత్తి లేదా వర్తకం వలన గుడ్విల్ ఏర్పడుతుంది.
3. **సమర్థవంతమైన నిర్వహణ:** నిర్వహణ సమర్థవంతంగా ఉన్నప్పుడు సంస్థ ఎక్కువ లేదా గరిష్ట లాభాలను పొందగలుగుతుంది. గరిష్ట లాభాలకు దోహదపడిన నిర్వహణ వలన గుడ్విల్ ఏర్పడుతుంది.
4. **నాణ్యత:** సంస్థ నాణ్యమైన వస్తువుల ఉత్పత్తి లేదా వర్తకము చేపట్టి గుర్తింపు తెచ్చుకున్నట్లయితే సంస్థ గుడ్విల్ పెరుగుతుంది.
5. **మార్కెట్ స్థితి:** సంస్థకు మార్కెట్లో ఏకస్వామ్య పరిస్థితి ఉన్నట్లయితే ఎక్కువ లాభాలను పొందగలగడం వలన గుడ్విల్ పెరుగుతుంది.
6. **ప్రత్యేక ప్రయోజనాలు:** సంస్థ వివిధ వస్తువుల దిగుమతికి కలిగి ఉన్న లైసెన్సులు, వస్తువుల సరఫరాలను కల్గిన దీర్ఘకాలిక కాంట్రాక్టులు, పేటెంట్లు, ట్రేడ్ మార్కులు మొదలయిన వాటి వలన సంస్థ గుడ్విల్ పెరుగుతుంది.

గుడ్విల్ మూల్యాంకన పద్ధతులు:

భాగస్థులు, తమ సంస్థ ఆచరించవలసిన గుడ్విల్ మూల్యాంకన పద్ధతిని భాగస్వామ్య ఒప్పందం రాసుకొను సందర్భంలోనే నిర్ణయించుకుంటారు. సంస్థ గుడ్విల్ను లెక్కించడానికి ఉపయోగించే ముఖ్యమైన పద్ధతులను దిగువ పేర్కొనడమైనది.

1. సగటు లాభాల పద్ధతి
2. అధిక లాభాల పద్ధతి
3. మూలధనీకరణ పద్ధతి

1. సాధారణ సగటు లాభాల పద్ధతి:

ఈ పద్ధతిలో ముందుగా ఇవ్వబడిన కొన్ని సంవత్సరాల లాభనష్టాల వివరముల సహాయంతో సగటు లాభమును లెక్కించవలెను. ఆ సగటు లాభమును అంగీకరించిన సంవత్సరాల కొనుగోలు సంఖ్యతో హెచ్చించినట్లయితే గుడ్విల్ను లెక్కించవచ్చు. ఈ పద్ధతిలో గుడ్విల్ను దిగువ సూత్రం ద్వారా లెక్కిస్తారు.

$$\text{గుడ్విల్} = \text{సగటు లాభము} \times \text{కొనుగోలు సంవత్సరాల సంఖ్య}$$

ఉదా: ఒక సంస్థ యొక్క 3 సంవత్సరాల సగటు లాభాలను 2 సంవత్సరాల కొనుగోలును గుడ్విల్గా లెక్కిస్తారు. గత 3 సంవత్సరాల సగటు లాభాలు రూ. 25000/- ఆ లాభాల గుడ్విల్ విలువ రూ. 50000/-

$$\begin{aligned}
\text{గుడ్విల్} &= \text{సగటు లాభాలు} \times \text{కొనుగోలు సంవత్సరాల సంఖ్య} \\
&= 25000 \times 2 \text{ సంవత్సరాలు} \\
&= \text{రూ. } 50,000
\end{aligned}$$

ఉదాహరణ-4

ఒక సంస్థ యొక్క గత 5 సంవత్సరాల లాభాలు దిగువ విధంగా ఉన్నవి. 2006 సంవత్సరం 1,20,000/-, 2007వ సంవత్సరం 1,50,000/-, 2008వ సంవత్సరం 1,70,000/-, 2009వ సంవత్సరం 1,90,000/-, 2010వ సంవత్సరం 2,00,000/- గత 5 సంవత్సరాల సగటు లాభంకు 3 సంవత్సరాల కొనుగోలుగా సంస్థ గుడ్విల్ లెక్కించండి.

జవాబు :

సంవత్సరం	లాభం (రూ.)
2006	1,20,000
2007	1,50,000
2008	1,70,000
2009	1,90,000
2010	2,00,000
మొత్తం	<u>8,30,000</u>

$$\begin{aligned}
\text{సగటు లాభం} &= \text{మొత్తం లాభం} / \text{సంవత్సరాల సంఖ్య} \\
&= \text{రూ. } \frac{830000}{5} = \text{రూ. } 1,66,000/-
\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
\text{గుడ్విల్} &= \text{సగటు లాభం} \times \text{కొనుగోలు సంవత్సరాల సంఖ్య} \\
&= \text{రూ. } 1,66,000 \times 3 = \text{రూ. } 4,98,000/-
\end{aligned}$$

2. అధిక లాభాల పద్ధతి:

సాధారణ లాభాల కంటే ఎక్కువగా ఆర్జించిన వాస్తవ లాభాలను అధిక లాభాలు అంటారు. ఒక నూతన వ్యాపార సంస్థ తను వినియోగించిన మూలధనముపై సాధారణ నిర్ణీత లాభములను సాధారణ లాభాలు అంటారు. అధిక లాభాలను అంగీకరించిన సంవత్సరాల కొనుగోలు సంఖ్య చేత హెచ్చించినట్లయితే ఈ పద్ధతిలో గుడ్విల్ విలువ లభిస్తుంది.

$$\text{సాధారణ లాభం} = \text{వినియోగించిన మూలధనం} \times \text{సాధారణ రాబడి రేటు} / 100$$

$$\begin{aligned}
\text{వాస్తవిక లాభం} &= \text{గత సంవత్సరం (లేదా) గత సంవత్సరాలలో ఆర్జించిన సగటు లాభాన్ని} \\
&\quad \text{వాస్తవ లాభం అంటారు.}
\end{aligned}$$

$$\text{అధిక లాభం} = \text{వాస్తవిక లాభం} - \text{సాధారణ లాభం}$$

ఉదాహరణ:

ఒక సంస్థ 4,80,000/- మూలధనంపై 65,000/- లాభంను సంపాదించింది. అలాంటి వ్యాపారంలో సాధారణ

రాబటి రేటు 10% గుడ్విల్‌ను లెక్కించండి.

జవాబు:

$$\text{సాధారణ లాభం} = \text{వినియోగించిన మూలధనం} \times \text{సాధారణ రాబటి రేటు} / 100$$

$$= \text{రూ. } 4,80,000 \times \frac{10}{100} = \text{రూ. } 48,000$$

$$\text{వాస్తవ లాభం} = \text{రూ. } 65,000$$

$$\text{అధిక లాభం} = \text{వాస్తవ లాభం} - \text{సాధారణ లాభం}$$

$$= \text{రూ. } 65,000 - \text{రూ. } 48,000$$

$$= \text{రూ. } 17,000$$

అధిక లాభాల 3 సంవత్సరాల కొనుగోలును గుడ్విల్ అనుకున్నట్లయితే

$$\text{గుడ్విల్} = \text{అధిక లాభం} \times \text{కొనుగోలు సంవత్సరాల సంఖ్య}$$

$$= \text{రూ. } 17,000 \times 3 = \text{రూ. } 51,000$$

భారిత సగటు లాభాల పద్ధతి:

సగటు లాభాల పద్ధతి మెరుగు పరచడంగా ఈ పద్ధతి పేర్కొనవచ్చును. ఈ పద్ధతిలో ప్రతి సంవత్సరం లాభాలకు ఒక భారం కేటాయిస్తారు. తరువాత, సంవత్సరం లాభాలను ఆ సంవత్సరంనకు ఇచ్చిన భారంతో హెచ్చించి గుణిజము కనుగొంటారు. గుణిజాలను (మొత్తంను) కూడటం ద్వారా గుణిజాల మొత్తం కొనుగొంటారు. ఆ గుణిజాల మొత్తంను, మొత్తం భారాల సంఖ్యచేత భాగించినప్పుడు భారిత సగటు లాభం వస్తుంది. ఆ లెక్కించిన భారిత సగటు లాభాలను సంవత్సరం కొనుగోలు సంఖ్యతో హెచ్చించటం ద్వారా గుడ్విల్ లెక్కిస్తారు.

$$\text{భారిత సగటు లాభం} = \text{లాభాల గుణిజాల మొత్తం} / \text{మొత్తం భారాలు}$$

$$\text{గుడ్విల్} = \text{భారిత సగటు లాభాలు} \times \text{సంవత్సరాల కొనుగోలు సంఖ్య}$$

లాభాలు క్రమంగా పెరుగుతున్నప్పుడు ఈ పద్ధతిని ఉపయోగిస్తారు. ఆఖరి సంవత్సరంలో లాభమునకు ఇచ్చిన భారము గరిష్టంగా ఉంటుంది.

ఉదాహరణ-5

ఒక సంస్థ యొక్క గత 5 సంవత్సరాల లాభాలు దిగువ విధంగా ఉన్నాయి..

సంవత్సరం	లాభం (రూ.)
2005	80,000
2006	85,000
2007	90,000
2008	1,00,000
2009	1,10,000

2005 నుండి 2009 వరకు సంవత్సరాలకు భారాలను 1, 2, 3, 4 మరియు 5 వలె తీసుకొనవలెను. సంస్థ

గుడ్విల్ను గత 5 సంవత్సరాల భారిత సగటు లాభాల 2 సంవత్సరాల కొనుగోలుగా లెక్కించవలెను.

జవాబు:

సంవత్సరం	లాభం(రూ.)	భారం	గుణిజాలు
2005	80,000	1	80,000
2006	85,000	2	1,70,000
2007	90,000	3	2,70,000
2008	1,00,000	4	4,00,000
2009	1,10,000	5	5,50,000
		15	14,70,000

$$\text{భారిత సగటు లాభం} = \frac{14,70,000}{15} = 98,000$$

$$\text{గుడ్విల్} = 98,000 \times 2 = 1,96,000/-$$

ఉదాహరణ-6

ఒక సంస్థ గత 4 సంవత్సరాలలో ఆర్జించిన నికర లాభాలు దిగువ విధంగా ఉన్నవి.

సంవత్సరం	లాభం (రూ.)
2006	90,000
2007	1,20,000
2008	1,60,000
2009	1,80,000

సంస్థ వినియోగించిన మూలధనం రూ. 10,00,000/- సాధారణ రాబడి రేటు 10% 4 సం.ల కొనుగోలుగా గుడ్విల్ విలువను లెక్కించండి?

జవాబు:

$$\begin{aligned} 4 \text{ సంవత్సరాల మొత్తం లాభం} &= 90,000 + 1,20,000 + 1,60,000 + 1,80,000 \\ &= \text{రూ. } 5,50,000 \end{aligned}$$

$$\text{సగటు వార్షిక లాభం} = \text{రూ. } \frac{5,50,000}{4} = \text{రూ. } 1,37,500/-$$

$$\begin{aligned} \text{సాధారణ లాభం} &= \text{రూ. } 10,00,000 \times \frac{10}{100} \\ &= \text{రూ. } 1,00,000/- \end{aligned}$$

$$\text{అధిక లాభం} = \text{రూ. } 1,37,500 - 1,00,000 = \text{రూ. } 37,500/-$$

గుడ్విల్ లెక్కించుట:

$$\text{గుడ్విల్} = 37,500 \times 4 = \text{రూ. } 1,50,000$$

$$4 \text{ సం.ల కొనుగోలుగా గుడ్విల్} = \text{రూ. } 1,50,000/-$$

3. మూలధనీకరణ పద్ధతి

ఈ పద్ధతిలో ఎంత మూలధనం మిగుల్చుకో గలిగినారో దానిని గుడ్విల్ అంటారు. వ్యాపార వ్యవహారాలను నిర్వహించడానికి వ్యాపారస్థుడు కొంత మొత్తంను మూలధనంగా ప్రవేశపెట్టి ఆ మూలధనాన్ని సమర్థవంతంగా వినియోగిస్తూ వ్యాపార వ్యవహారాలను జరిపి లాభాలను ఆర్జిస్తారు. ఇతరులకంటే తక్కువ మూలధనంతో వారి కంటే ఎక్కువ లాభాలను పొందినట్లయితే సంస్థకు గుడ్విల్ ఉన్నట్లు, ఒక లాభం మొత్తాన్ని ఇతరులు ఎక్కువ మూలధనంతోచ ఈ సంస్థ తక్కువ మూలధనంతోను పొందినట్లయితే ఆ మూలధనాలలో తేడాను లేదా ఆదాను గుడ్విల్ అనవచ్చు. ఈ పద్ధతిలో గుడ్విల్ను రెండు మార్గాల ద్వారా లెక్కిస్తారు.

1. సగటు లాభాల మూలధనీకరణ

2. అధిక లాభాల మూలధనీకరణ

1. సగటు లాభాల మూలధనీకరణ:

సగటు లాభాలను మూలధనీకరణ చేయడం ద్వారా వచ్చిన విలువ వాస్తవంగా వినియోగించిన మూలధనం కంటే ఎక్కువగా ఉన్నట్లయితే ఆ ఎక్కువ విలువను ఈ పద్ధతిలో గుడ్విల్గా పరిగణిస్తారు.

వినియోగించిన మూలధనం = మొత్తం ఆస్తులు - బయటి వారి అప్పులు

లాభాలు మూలధనీకరించుటకు సూత్రం :

లాభాల మూలధనీకరణ = సగటు లాభం $\times$ 100 / సాధారణ రాబడి రేటు

గుడ్విల్ = లాభాల మూలధనీకరణ విలువ - వినియోగించిన మూలధనం

ఉదాహరణ-7

ఒక సంస్థ సగటు లాభం గత కొన్ని సంవత్సరాలకు 40,000 రూపాయలుగా ఉంది. ఇలాంటి వ్యాపారాలలో సాధారణ రాబడి రేటు 10%. మొత్తం ఆస్తులు 3,60,000/- రూపాయలు. బయట వారి అప్పులు రూ. 50,000/-లు సగటు లాభాల మూలధనీకరణ పద్ధతిలో గుడ్విల్ను లెక్కించండి.

జవాబు :-

వినియోగించిన మూలధనం

= మొత్తం ఆస్తులు - బయటవారి అప్పులు

= రూ. 3,60,000 - రూ. 50,000

= రూ. 3,10,000

సగటు లాభాల మూలధనీకరణ విలువ

= సగటు లాభం $\times$ 100/సాధారణ రాబడి రేటు

= రూ. 40,000 $\times \frac{100}{10}$

= రూ. 4,00,000

గుడ్విల్ లెక్కించుట :

$$\begin{aligned}\text{గుడ్విల్} &= \text{మూలధనీకరణ విలువ} - \text{వినియోగించిన మూలధనం} \\ &= \text{రూ. } 4,00,000 - \text{రూ. } 3,10,000 \\ &= \text{రూ. } 90,000/-\end{aligned}$$

ఉదాహరణ-8

ఒక సంస్థలో వినియోగించిన మూలధనం 460000/-. ఆ తరహా వ్యాపారంలో సాధారణ రాబడి రేటు 12% సంస్థ గత సంవత్సరంలో పొందిన లాభాలు దిగువ విధంగా ఉన్నాయి.

సంవత్సరం	లాభం (రూ.)
2006	60,000
2007	70,000
2008	80,000
2009	90,000

మూలధనీకరణ పద్ధతిలో గుడ్విల్ను లెక్కించండి.

జవాబు:

$$\begin{aligned}\text{సగటు లాభం} &= \frac{60,000+70,000+80,000+90,000}{4} \\ &= \text{రూ. } \frac{3,00,000}{4} \\ &= \text{రూ. } 75,000/-\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\text{మూలధనీకరణ విలువ} &= \text{సగటు లాభం} \times \frac{100}{12} \\ &= 75,000 \times \frac{100}{12} \\ &= \text{రూ. } 6,25,000\end{aligned}$$

గుడ్విల్ లెక్కించుట

$$\begin{aligned}\text{గుడ్విల్} &= \text{మూలధనీకరణ విలువ} - \text{వినియోగించిన మూలధనం} \\ &= \text{రూ. } 6,25,000 - \text{రూ. } 4,60,000 \\ &= \text{రూ. } 1,65,000/-\end{aligned}$$

2. అధిక లాభాల మూలధనీకరణ

ఈ పద్ధతిలో అధిక లాభాలను మూలధనీకరించడం ద్వారా గుడ్విల్ను లెక్కిస్తారు.

గుడ్విల్ లెక్కించడానికి సూత్రం

$$\text{గుడ్విల్} = \text{అధిక లాభం} \times 100 / \text{సాధారణ రాబడి రేటు}$$

ఉదాహరణ-9

ఒక సంస్థ 26,000/- లాభం ఆర్జించినది వినియోగించిన మూలధనం 2,20,000/-రూ॥లు. ఈ రకమైన వ్యాపారంలో ఆర్జించే సాధారణ రాబడి రేటు 10%. అధిక లాభాల మూలధనీకరణ పద్ధతిన గుడ్విల్ను లెక్కించండి.

జవాబు:

$$\begin{aligned} \text{యదార్థ లాభం} &= \text{రూ. } 26,000/- \\ \text{సాధారణ లాభం} &= \text{రూ. } 2,20,000 \times \frac{10}{100} \\ &= \text{రూ. } 22,000 \\ \text{అధిక లాభం} &= \text{యదార్థ లాభం} - \text{సాధారణ లాభం} \\ &= \text{రూ. } 26,000 - \text{రూ. } 22,000 \\ &= \text{రూ. } 4,000/- \end{aligned}$$

గుడ్విల్ లెక్కించుట

$$\begin{aligned} \text{గుడ్విల్} &= \text{అధిక లాభం} \times 100 / \text{సాధారణ రాబడి రేటు} \\ &= \text{రూ. } 4,000 \times \frac{100}{10} \\ &= \text{రూ. } 40,000/- \end{aligned}$$

19.2 పాఠ్యాంశ ప్రశ్నలు

I ఈ దిగువ ఖాళీలను సరియైన పదం/పదాలతో పూరించండి.

1. గుడ్విల్ _____ ఆస్తి
2. గుడ్విల్ మొత్తాన్ని సాధారణంగా _____ భాగస్థుడు తీసుకు వస్తాడు.
3. అధిక లాభం = వాస్తవ లాభం (-) _____ లాభం.
4. _____, _____ మరియు _____లను గుడ్విల్ లెక్కింపు పద్ధతులు అంటారు.
5. వినియోగించిన మూలధనం = మొత్తం ఆస్తులు (-) _____

II(a). ఈ దిగువ సమాచారం నుండి సగటు లాభాన్ని లెక్కించండి.

(a) సంవత్సరం	లాభం (రూ.)	నష్టం (రూ.)
2006	80,000	
2007	90,000	
2008	-	30,000
2009	1,10,000	
సగటు లాభం = ?		

(b) II (a) లో చెప్పిన అంకెల నుండి సగటు లాభాల రెండు సంవత్సరాల కొనుగోలుగా గుడ్విల్ లెక్కించిన విలువ

19.3 గుడ్విల్ గణక విధానం :-

నూతన భాగస్థుడు లాభాలలో తన వాటాను పాత భాగస్థుల నుండి పొందుతాడు. నూతన భాగస్థునికి కొంత వాటా ఇవ్వడం వలన పాత భాగస్థులకు వారి వాటాలలో కొంత భాగం తగ్గుతుంది. లేదా కోల్పోతారు. పాత భాగస్థులు త్యాగం చేసినందుకు గాను నూతన భాగస్థుడు కొంత నష్ట పరిహారం చెల్లిస్తాడు. ఆ నష్టపరిహారం నగదు లేదా వస్తు రూపంలో ఉండవచ్చు. ఆ నష్టపరిహారం మొత్తము గుడ్విల్ లో అతని వాటాకి సమానంగా ఉంటుంది.

అకౌంటింగ్ ప్రమాణాలు-10 ప్రకారం (AS-10) గుడ్విల్ పుస్తకాలలో నమోదు చేయవలెనంటే దాని కొరకు కొంత ప్రతిఫలము నగదు రూపములో చెల్లించబడి ఉండవలెను అందువలన నూతన భాగస్థుడు గుడ్విల్ కోసము నగదు తీసుకొని రానట్లయితే పుస్తకాలలో గుడ్విల్ ఖాతాను చూపరాదు. అందువలన నూతన భాగస్థుడు తనవంతు మూలధనంతోపాటు గుడ్విల్ కోసము అదనముగా నగదు తీసుకొని రావలెను.

గుడ్విల్ కోసం నూతన భాగస్థుడు సొమ్మును చెల్లించనట్లయితే గుడ్విల్ లో అతని వాటాకు సమానం అయిన విలువను అతని మూలధనం నుండి తగ్గిస్తారు. అతను నగదు రూపంలో తీసుకువచ్చిన గుడ్విల్ లేదా గుడ్విల్ కోసం అతని మూలధనం నుండి తగ్గించిన మొత్తాన్ని పాత భాగస్థుల మధ్య వారు త్యాగం చేసిన నిష్పత్తిలో పంపిణీ చేయబడుతుంది. నూతన భాగస్థుడు ప్రవేశించే నాడు సంస్థ పుస్తకాలలో కనిపించే గుడ్విల్ ను పాత భాగస్థుల మధ్య పాత లాభనష్టాల నిష్పత్తిలో రద్దు పరచవలెను.

నూతన భాగస్థుడు ప్రవేశించే సందర్భములో గుడ్విల్ గణక విధానం వివిధ పరిస్థితులలో ఏ విధముగా ఉంటుందో ఈ దిగువన వివరించడం జరిగినది.

1. నూతన భాగస్థుడు గుడ్విల్ మొత్తమును ప్రైవేటుగా చెల్లించినప్పుడు
2. నూతన భాగస్థుడు తన వంతు గుడ్విల్ ను తీసుకువచ్చినప్పుడు
3. నూతన భాగస్థుడు తన వాటా గుడ్విల్ ను వ్యాపారంలోనికి నగదు రూపంలో తీసుకురానప్పుడు

1. నూతన భాగస్థుడు గుడ్విల్ మొత్తమును ప్రైవేటుగా చెల్లించినప్పుడు

నూతన భాగస్థుడు పాత భాగస్థులకు గుడ్విల్ మొత్తమును ప్రైవేటుగా చెల్లించినప్పుడు చిట్టాపద్దు వ్రాయవలసిన అవసరం లేదు.

2. నూతన భాగస్థుడు తన వంతు గుడ్విల్ ను నగదు రూపంలో తీసుకువచ్చినప్పుడు మరియు ఆ మొత్తంను వ్యాపారంలో ఉంచినప్పుడు :

నూతన భాగస్థుడు నగదు రూపంలో తనవంతు గుడ్విల్ ను తెచ్చినట్లయితే ఆ మొత్తమును పాత భాగస్థులకు వారు త్యాగం చేసిన నిష్పత్తిలో బదిలీ చేయవలెను. ప్రస్తుత (పాత) భాగస్థుల ఆస్తి అప్పుల పట్టిలో గుడ్విల్ ఉన్నట్లయితే ఆ మొత్తమును వెంటనే పాత భాగస్థులకుపాత లాభనష్టాల నిష్పత్తిలో రద్దు చేయవలెను.

- i) పుస్తకాలలో కనిపిస్తున్న ప్రస్తుత గుడ్విల్‌ను ప్రస్తుత నిష్పత్తిలో (పాత లాభనష్టాల నిష్పత్తిలో) రద్దు చేసినప్పుడు
పాత భాగస్థుల మూలధనం ఖాతా Dr (వ్యక్తిగతముగా) ××××
To గుడ్విల్ ఖాతా ××××
(ప్రస్తుత గుడ్విల్‌ను రద్దు పరచినందుకు)
- ii) మూలధనం మరియు గుడ్విల్ కొరకు నగదు తెచ్చినప్పుడు
నగదు/బ్యాంకు ఖాతా Dr ××××
To గుడ్విల్ ఖాతా ××××
To నూతన భాగస్థుల మూలధనం ఖాతా ××××
(మూలధనం మరియు గుడ్విల్ కొరకు నగదు తెచ్చినందున)
- iii) పాత భాగస్థుల మూలధనం ఖాతాకు గుడ్విల్ మొత్తమును బదిలీ చేసినప్పుడు
గుడ్విల్ ఖాతా Dr (వ్యక్తిగతముగా) ××××
To పాత భాగస్థుల మూలధనం ఖాతా ××××
(పాత భాగస్థులకు గుడ్విల్ మొత్తమును త్యాగం చేసిన నిష్పత్తిలో క్రెడిట్ చేసినందుకు)

ఉదాహరణ-10

తన్మయ మరియు సుమిత్రలు 5:3 నిష్పత్తిలో లాభనష్టాలను పంచుకుంటూ ఒక భాగస్వామ్య సంస్థలో భాగస్థులు గౌరీని తమ లాభాలలో 1/4వ వంతు వాటాకి నూతన భాగస్థురాలిగా చేర్చుకున్నారు. గౌరీ గుడ్విల్ కొరకు 30,000 మూలధనం కొరకు రూ. 1,20,000 తీసుకురావలెను. గౌరీ ప్రవేశం తర్వాత నూతన సంస్థ పుస్తకాలలో అవసరం అయిన చిట్టాపద్ధులు వ్రాయండి. వారి నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తి 2:1:1

జవాబు :-

చిట్టా

తేది	వివరాలు	అవర్ణా పుట సం.	డెబిట్ మొత్తము	క్రెడిట్ మొత్తము
	<p>బ్యాంకు ఖాతా Dr</p> <p>To గుడ్విల్ ఖాతా</p> <p>To గౌరీ మూలధనం ఖాతా</p> <p>(గౌరీ గుడ్విల్ మూలధనంగా నగదు తెచ్చినందున)</p>		1,50,000	30,000 1,20,000
	<p>గుడ్విల్ ఖాతా Dr</p> <p>To తన్మయ మూలధనం ఖాతా</p> <p>To సుమిత్ర మూలధనం ఖాతా</p> <p>(గుడ్విల్‌ను మూలధనం ఖాతాలకు కోల్పోయిన నిష్పత్తిలో మళ్లించినందున)</p>		30,000	15,000 15,000

Working Note:

కోల్పోయిన నిష్పత్తులు లెక్కించుట:

$$\text{కోల్పోయిన నిష్పత్తి} = \text{ప్రస్తుత నిష్పత్తి} - \text{నూతన నిష్పత్తి}$$

భాగస్థుని పేరు	ప్రస్తుత నిష్పత్తి	నూతన నిష్పత్తి	కోల్పోయినది	కోల్పోయిన నిష్పత్తి
తన్మయ	$\frac{5}{8}$	$\frac{2}{4}$	$\frac{5}{8} - \frac{2}{4} = \frac{1}{8}$	1
సుమిత్ర	$\frac{3}{8}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{3}{8} - \frac{1}{4} = \frac{1}{8}$	1

$$\text{కోల్పోయిన నిష్పత్తి} = \text{తన్మయ} : \text{సుమిత్ర}$$

$$= 1 : 1$$

iv) గుడ్విల్ను పాత భాగస్థులు వ్యాపారం నుండి తీసుకువెళ్లినప్పుడు

భాగస్థుల మూలధన (లేదా) కరెంటు ఖాతా Dr (విడివిడిగా)

xxxx

To నగదు ఖాతా/బ్యాంకు ఖాతా

xxxx

(పాత భాగస్థులు గుడ్విల్ను వ్యాపారం నుండి తీసుకువెళ్లినందున)

కొన్ని సందర్భాలలో భాగస్థులు గుడ్విల్లో 50% లేదా 25% మాత్రమే ఉపసంహరించుకుంటారు. ఆ సందర్భంలో వారు ఉపసంహరించుకున్న మొత్తమునకు మాత్రమే చిట్టాపద్దు రాయవలెను.

ఉదాహరణ-11

ఉదాహరణ 10లోని గుడ్విల్ మొత్తాన్ని తన్మయ మరియు సుమిత్రలు ఉపసంహరించుకున్నట్లుగా ఊహించండి.

జవాబు :

ఈ సందర్భంలో సంస్థ పుస్తకాల్లో చిట్టాపద్దు దిగువ విధముగా ఉంటుంది.

చిట్టా

తేది	వివరాలు	అవర్జా పుట సం.	డెబిట్ మొత్తము	క్రెడిట్ మొత్తము
	తన్మయ మూలధనం ఖాతా Dr		15,000	
	సుమిత్ర మూలధనం ఖాతా Dr		15,000	
	To బ్యాంకు ఖాతా			30,000
	(గుడ్విల్ను భాగస్థులు వ్యాపారం నుండి తీసుకువెళ్లినందున)			

3. నూతన భాగస్థుడు తన వాటా గుడ్విల్ను వ్యాపారంలోనికి నగదు రూపంలో తీసుకురానప్పుడు

సంస్థ గుడ్విల్ను లెక్కించబడి నూతన భాగస్థుడు తనవంతు గుడ్విల్ను నగదు రూపంలో తీసుకురానట్లయితే, అతని వంతు గుడ్విల్ను అతని మూలధనం ఖాతా నుండి సర్దుబాటు చేయబడును. అనగా నూతన భాగస్థుల

మూలధనం ఖాతాను అతని వంతు గుడ్విల్ తో డెబిట్ చేసి పాత భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలను వారి త్యాగ నిష్పత్తిలో క్రెడిట్ చేయబడును. దానికి చిట్టాపద్ధు దిగువ విధముగా ఉంటుంది.

నూతన భాగస్థుని మూలధనం ఖాతా Dr

xxxx

To పాత భాగస్థుని మూలధనం ఖాతా

xxxx

(వ్యక్తిగతంగా త్యాగ నిష్పత్తిలో త్యాగం చేసినందున)

సంస్థ పుస్తకాలలో గుడ్విల్ కనిపిస్తూ నూతన భాగస్థుడు తన వంతు గుడ్విల్ ను నగదు రూపంలో తీసుకురానట్లయితే :

సంస్థ పుస్తకాలలో గుడ్విల్ వ్రాయబడి నూతన భాగస్థుడు తన వంతు గుడ్విల్ ను నగదు రూపంలో తీసుకురానట్లయితే సంస్థ పుస్తకాలలో ఉన్న గుడ్విల్ ను పాత భాగస్థులకు పాత లాభనష్టాల నిష్పత్తిలో డెబిట్ చేయడం ద్వారా రద్దు చేయబడును.

ఉదాహరణ-12

అశ్మిత మరియు సుశీల భాగస్వామ్య సంస్థలో భాగస్థులు. వీరు లాభనష్టాలను 3:2 నిష్పత్తిలో పంచుకొనుచున్నారు. వీరు భవిష్యత్ లాభాలలో 1/5వంతు ఇచ్చే విధముగా చారుమతిని భాగస్థురాలిగా చేర్చుకున్నారు. ఆమె తనవంతు మూలధనంగా 2,50,000రూ॥ తీసుకురావలెను. ఆమె తనవంతు గుడ్విల్ ను కూడా నగదు రూపంలో తీసుకురావలెను. సంస్థ గుడ్విల్ 1,80,000రూ॥గా మూల్యాంకన చేయడం అయినది. ఆమె ప్రవేశించే నాటికి సంస్థ పుస్తకాలలో 80,000రూ॥ గుడ్విల్ కనిపిస్తుంది. సంస్థ పుస్తకాలలో అవసరం అయిన చిట్టా పద్ధులు వ్రాయండి.

జవాబు:

చిట్టా

తేది	వివరాలు	అవర్ణా పుట సం.	డెబిట్ మొత్తము	క్రెడిట్ మొత్తము
	బ్యాంకు ఖాతా Dr To చారుమతి మూలధనం ఖాతా (చారుమతి మూలధనం తెచ్చినందున)		2,50,000	2,50,000
	అశ్మిత మూలధనం ఖాతా Dr సుశీల మూలధనం ఖాతా Dr To గుడ్విల్ ఖాతా (నూతన భాగస్థుని ప్రవేశం వలన పాత గుడ్విల్ ను రద్దు పరచినందున)		48,000 32,000	80,000
	చారుమతి మూలధనం ఖాతా Dr To అశ్మిత మూలధనం ఖాతా To సుశీల మూలధనం ఖాతా (చారుమతి ప్రవేశించినప్పుడు గుడ్విల్ కొరకు త్యాగ నిష్పత్తిలో పాత భాగస్థుల ఖాతాలను క్రెడిట్ చేసినందున)		36,000	21,600 14,400

జవాబు:

చిట్టా

తేది	వివరాలు	అవర్జా పుట సం.	డెబిట్ మొత్తము	క్రెడిట్ మొత్తము
	<p>బ్యాంకు ఖాతా Dr</p> <p>To గుడ్విల్ ఖాతా</p> <p>(ఇంద్రజ తన వంతు వాటా గుడ్విల్ను నగదు రూపంలో తెచ్చినందున)</p>		9,000	9,000
	<p>గుడ్విల్ ఖాతా Dr</p> <p>ఇంద్రజ మూలధనం ఖాతా Dr</p> <p>To తను మూలధనం ఖాతా</p> <p>To పునీత్ మూలధనం ఖాతా</p> <p>(గుడ్విల్ను తను మరియు పునీత్ల మూలధన ఖాతాలకు త్యాగ నిష్పత్తిలో క్రెడిట్ చేయబడెను)</p>		9,000 3,000	4,000 8,000

19.3 పాఠ్యాంశ ప్రశ్నలు

I సరైన పదం లేదా పదాలతో దిగువ ఖాళీలను పూరించండి.

- గుడ్విల్ను ప్రయివేటుగా చెల్లించినప్పుడు _____
- నూతన భాగస్థుడు గుడ్విల్ తీసుకువచ్చినప్పుడు అతను తెచ్చిన గుడ్విల్ మొత్తమును గుడ్విల్కు _____ చేయబడును.
- నూతన భాగస్థుడు తీసుకువచ్చిన మొత్తాన్ని పాత భాగస్థులకు _____ నిష్పత్తిలో మళ్లిస్తారు.
- నూతన భాగస్థుడు ప్రవేశించే సమయమున సంస్థ పుస్తకాలలో కనిపించే గుడ్విల్ను _____ చేయవలెను.
- నూతన భాగస్థుడు తనవంతు గుడ్విల్ను తీసుకురానట్లయితే అతనివంతు గుడ్విల్తో అతని మూలధనం ఖాతాకు చేయవలెను.

II వరుస 'A' లోని అంశమునకు వరుస 'B' లోని చిట్టాపద్ధులలో ఏది సరియైనదో గుర్తించుము.

నిలువు వరుస 'A'

నిలువు వరుస 'B'

1. గుడ్విల్ ప్రైవేటుగా చెల్లించినప్పుడు	I) పాత భాగస్థుని మూలధనం ఖాతా Dr To గుడ్విల్ ఖాతా
2. నూతన భాగస్థుడు తనవంతు గుడ్విల్ను తీసుకురాలేనప్పుడు	II) గుడ్విల్ ఖాతా Dr To పాత భాగస్థుల మూలధనం ఖాతా
3. నూతన భాగస్థుడు ప్రవేశించేనాడు సంస్థ పుస్తకాలలో కనిపిస్తున్న గుడ్విల్ను రద్దు చేయడానికి	III) నూతన భాగస్థుని మూలధనం ఖాతా Dr To పాత భాగస్థుని మూలధనం ఖాతా
4. ప్రవేశించే భాగస్థుడు ప్రవేశించే సమయంలో తీసుకువచ్చిన గుడ్విల్ను పాత భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలకు మళ్లించడానికి	IV) చిట్టాపద్ధు రాయరు.

19.4 ఆస్తులు మరియు అప్పుల పునర్మూల్యాంకనము

నూతన భాగస్తుడు ప్రవేశించే సమయంలో భాగస్వామ్య సంస్థను పునర్ నిర్మాణం చేయవలసి ఉంటుంది. అందులో భాగంగా ఆస్తులను పునర్ మూల్యాంకనం చేయడం, అప్పులు పునర్నిర్ధారణ చేయడం జరుగుతుంది. నూతన భాగస్తుడు ప్రవేశించేటప్పుడు సంస్థ యొక్క వాస్తవ పరిస్థితిని చూపవలసిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది. ఆస్తుల విలువలలో పెరుగుదల సంభవించినప్పుడు పాత లేదా ప్రస్తుత భాగస్తుల మూలధనం పెరుగుతుంది. అదేవిధంగా ఆస్తుల విలువలలో తగ్గుదల సంభవించినప్పుడు ఆ నష్టం వలన పాత భాగస్తుల మూలధనాలు తగ్గుతాయి. వాటిని పరిగణనలోకి తీసుకునేందుకు పునర్ మూల్యాంకన ఖాతా లేదా లాభనష్టాల సర్దుబాటు ఖాతా తయారు చేస్తారు. ఆస్తులలో పెరుగుదల, లేదా అప్పులలో తగ్గుదల వచ్చినప్పుడు పునర్ మూల్యాంకన ఖాతాకు క్రెడిట్ చేస్తారు. ఆస్తుల విలువలో తగ్గుదల, అప్పుల విలువలో పెరుగుదల ఉన్నట్లయితే పునర్ మూల్యాంకన ఖాతాకు డెబిట్ చేస్తారు. ఈ ఖాతాలో ఉన్న నిల్వ పునర్ మూల్యాంకన లాభం లేదా నష్టాన్ని చూపుతుంది. దానిని పాత భాగస్తుల (ప్రస్తుత) మూలధన ఖాతాలకు పాత లాభనష్టాల నిష్పత్తిలో పంచవలెను.

జవాబు:

తేది	వివరము	అవర్జా పుట సం.	డెబిట్ మొత్తము	క్రెడిట్ మొత్తము
	i) ఆస్తివిలువ పెరిగినప్పుడు :- ఆస్తి a/c (విడివిడిగా) Dr To పునర్మూల్యాంకన a/c (ఆస్తి విలువ పెరిగినందున)		xxxx	xxxx
	ii) ఆస్తివిలువ తగ్గినప్పుడు :- పునర్మూల్యాంకన a/c Dr To ఆస్తి ఖాతా (ఆస్తి విలువ తగ్గినందున)		xxxx	xxxx
	iii) అప్పు విలువ పెరిగినప్పుడు పునర్మూల్యాంకన a/c Dr To అప్పు a/c (అప్పు విలువ పెరిగినందున)		xxxx	xxxx
	iv) అప్పు విలువ తగ్గినప్పుడు అప్పు a/c Dr To పునర్మూల్యాంకన a/c (అప్పు విలువ తగ్గినందున)		xxxx	xxxx

v) నమోదు కాని ఆస్తులకు ఆస్తి a/c (నమోదు కాని) Dr To పునర్మూల్యాంకన a/c (నమోదు కాని ఆస్తులను నమోదు చేసినందున)		xxxx	xxxx
vi) నమోదు కాని అప్పులకు పునర్మూల్యాంకన a/c Dr To అప్పు a/c (నమోదు కాని) (నమోదు కాని అప్పులను నమోదు చేసినందున)		xxxx	xxxx
vii) పునర్మూల్యాంకన పై లాభాన్ని మళ్లించుటకు: పునర్మూల్యాంకన a/c Dr To పాత భాగస్తుల మూలధన /కరెంట్ a/c (పునర్మూల్యాంకనంపై లాభాన్ని పాత భాగస్తుల మూలధన/కరెంట్ a/c కు మళ్లించినందున)		xxxx	xxxx
viii) పునర్మూల్యాంకనంపై నష్టాన్ని మళ్లించుటకు: పాత భాగస్తుల మూలధన /కరెంట్ a/c Dr To పునర్మూల్యాంకన a/c (పునర్మూల్యాంకనంపై నష్టాన్ని పాత భాగస్తుల మూలధన/కరెంట్ a/c కు మళ్లించినందున)		xxxx	xxxx

పునర్మూల్యాంకన ఖాతా యొక్క నమూనా ఈ దిగువ ఇవ్వబడినది

పునర్మూల్యాంకన ఖాతా

వివరాలు	మొత్తం రూ.	వివరాలు	మొత్తం రూ.
To ఆస్తులు (తగ్గిన విలువ)	xxx	By ఆస్తులు (పెరిగిన విలువ)	xxx
To అప్పులు (పెరిగిన విలువ)	xxx	By అప్పులు (తగ్గిన విలువ)	xxx
To అప్పులు (నమోదుకానివి)	xxx	By ఆస్తులు (నమోదుకానివి)	xxx
To లాభం మూలధన ఖాతాకు మళ్లించు (విడివిడిగా పాత నిష్పత్తిలో)	xxx	By నష్టం మూలధన ఖాతాకు మళ్లించు (విడివిడిగా పాత నిష్పత్తిలో)	xxx
	xxxx		xxxx

ఉదాహరణ-14

కరణ్ మరియు తరుణ్ లాభనష్టాలను 2:1 నిష్పత్తిలో పంచుకునే నిమిత్తం భాగస్తులు వారి ఆస్తి అప్పుల పట్టిక దిగువ విధంగా ఉన్నది.

డిసెంబర్ 31-2010 నాటి కరణ్ మరియు తరుణ్ ఆస్తి అప్పుల పట్టీ

అప్పులు	మొత్తం రూ.	ఆస్తులు	మొత్తం రూ.
రుణదాతలు	10,000	చేతిలో నగదు	7,000
చెల్లింపు బిల్లులు	7,000	రుణగ్రస్తులు	26,000
మూలధనం:		పెట్టుబడులు	15,000
కరణ్ 40,000		యంత్రం	13,000
తరుణ్ 30,000	70,000	సరుకు	6,000
		భవనాలు	20,000
	87,000		87,000

నూతన భాగస్థునిగా నిఖిల్ ప్రవేశించినాడు. ఆస్తుల పునర్మూల్యాంకన మరియు అప్పుల పునర్నిర్ధారణ ఈ దిగువ విధంగా చేపట్టడం జరిగింది.

1. సంశయాత్మక రానిబాకీలకై రుణగ్రస్తులపై 800/-రూ॥లు ఏర్పాటు చేయాలి.
2. భవనాలు మరియు పెట్టుబడులు 10% పెంచాలి.
3. యంత్రంపై 5% తగ్గించాలి.
4. రుణదాతలు 500/-లు ఎక్కువగా అంచనా వేసినట్లు పరిగణించడం జరిగింది.
5. చిట్టాపద్దులు మరియు నిఖిల్ ప్రవేశానికి ముందు పునర్మూల్యాంకన ఖాతాని తయారు చేయండి

జవాబు:

చిట్టాపద్దులు

తేది	వివరాలు	ఆవర్ణా పుట సం.	డెబిట్ మొత్తము	క్రెడిట్ మొత్తము
	పునర్మూల్యాంకన ఖాతా Dr To సంశయాత్మక రానిబాకీల కొరకు ఏర్పాటు ఖాతా (రుణగ్రస్తులపై సంశయాత్మక రానిబాకీలను ఏర్పాటు చేసినందున)		800	-
	భవనం ఖాతా Dr పెట్టుబడుల ఖాతా Dr To పునర్మూల్యాంకన ఖాతా (భవనం మరియు పెట్టుబడి విలువ పెరిగినందున)		2,000 1,500 -	- - 3,500
	పునర్మూల్యాంకన ఖాతా Dr To యంత్రం ఖాతా (యంత్రం విలువ తగ్గినందున)		650 -	- 650
	రుణదాతల ఖాతా Dr To పునర్మూల్యాంకన ఖాతా (రుణదాతలు 500/-లు తగ్గించినందున)		500 -	- 500

పునర్మూల్యాంకన ఖాతా

Dr

Cr

వివరాలు	మొత్తం రూ.	వివరాలు	మొత్తం రూ.
To సంశయాత్మక రానిబాకీల కొరకు ఏర్పాటు	800	By భవనాలు	2,000
To యంత్రం	650	By పెట్టుబడులు	1,500
		By రుణదాతలు	500
To లాభం మూలధన ఖాతాలకు మళ్లింపు			
కరణ్ 1,700			
తరుణ్ 850	2,550		
	4,000		4,000

19.5 రిజర్వు మరియు సంచిత లాభం లేదా నష్టం సర్దుబాటు:

నూతన భాగస్థుడు ప్రవేశించేనాటికి ఆస్తి అప్పుల పట్టికలో కనిపించుచున్న సంచిత లాభాలు లేదా రిజర్వును పాత భాగస్థులకు పాత లాభనష్టాల నిష్పత్తిలో వారి మూలధన ఖాతాలకు క్రెడిట్ చేయవలెను. ఒకవేళ సంచిత నష్టాలు ఉన్నట్లయితే వాటిని కూడా పాత భాగస్థులకి పాత నిష్పత్తిలో వారి మూలధన ఖాతాకు డెబిట్ చేయవలెను. అందుకు అవసరం అయిన చిట్టాపద్ధులు కింది విధంగా ఉంటాయి.

i) పంచని లాభాలు మరియు రిజర్వుల పంపిణీకి:

రిజర్వు ఖాతా	Dr.	xxxx
లాభనష్టాల (లాభం) ఖాతా	Dr.	xxxx
To పాత భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలు		xxxx
లేదా కరెంట్ ఖాతా		

(రిజర్వు మరియు లాభనష్టాలను పాత భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలకు పాత నిష్పత్తిలో మళ్లించినందున)

ii) నష్టాల పంపిణీకి :-

పాత భాగస్థుల మూలధన/కరెంట్ ఖాతా	Dr.	xxxx
To లాభనష్టాల ఖాతా (నష్టం)		xxxx

(లాభనష్టాల ఖాతాలోని నష్టాలను పాత భాగస్థుల మూలధన/కరెంట్ ఖాతాలకు పాత నిష్పత్తిలో మళ్లించినందున)

ఉదాహరణ 15 :-

రోహిత్ మరియు సోనియా ఒక భాగస్వామ్య సంస్థలో భాగస్థులు. వారి లాభనష్టాల నిష్పత్తి 4:3. ఏప్రిల్-1, 2010న వారు లాభంలో 1/4వ వంతు వాటాకి మీనాను నూతన భాగస్థురాలిగా చేర్చుకున్నారు. ఆ తేదీన సంస్థ యొక్క ఆస్తి అప్పుల పట్టి సాధారణ రిజర్వు 70,000రూ॥లు మరియు లాభనష్టాల ఖాతా డెబిట్ నిల్వ 21,000/-రూ॥లు చూపుతున్నది. అవసరం అయిన చిట్టాపద్ధులను రాయండి?

జవాబు:

చిట్టాపద్దులు

తేది	వివరములు	ఆవర్ణా పుట సం.	డెబిట్ మొత్తము రూ.	క్రెడిట్ మొత్తమురూ.
	సాధారణ రిజర్వు ఖాతా Dr		70,000	-
	To రోహిత్ మూలధనం ఖాతా		-	40,000
	To సోనియా మూలధనం ఖాతా		-	30000
	(సాధారణ రిజర్వుని పాత భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలకు మళ్లించినందున)			
	రోహిత్ మూలధన ఖాతా Dr		12,000	-
	సోనియా మూలధన ఖాతా Dr		9,000	-
	To లాభనష్టాల ఖాతా		-	21,000
	(సంచిత నష్టాన్ని పాత భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలకు మళ్లించినందున)			

ఉదాహరణ: 16

భాను మరియు రాజా ఒక భాగస్వామ్య సంస్థలో భాగస్థులు. వారు తమ లాభనష్టాలను 3:2 నిష్పత్తిలో పంచుకొనుచున్నారు. మార్చి 31-2010 నాటి వారి ఆస్తి అప్పుల పట్టీ దిగువ విధంగా ఉన్నది.

31 డిసెంబర్, 2010 నాటి భాను మరియు రాజాల ఆస్తి అప్పుల పట్టీ

అప్పులు	మొత్తం రూ.	ఆస్తులు	మొత్తం రూ.
రుణదాతలు	28,000	చేతిలో నగదు	3,000
మూలధనం:		బ్యాంకులో నగదు	23,000
భాను 70,000		రుణగ్రస్తలు	19,000
రాజా 70,000	1,40,000	భవనాలు	65,000
		ఫర్నిచర్	15,000
		యంత్రం	13,000
		సరుకు	30,000
	1,68,000		1,68,000

పై తేదీన భవిష్యత్ లాభాలలో 1/3వ వంతు వాటాకి వారు దీపక్‌ను దిగువ షరతులకు లోబడి చేర్చుకున్నారు.

1. ఫర్నిచర్ మరియు సరుకును 10% చే తగ్గించవలెను.
2. భవనాలను రూ.20,000/-తో పెంచవలెను.

3. సంశయాత్మక బాకీల కొరకు రుణగ్రస్తులపై 5% ఏర్పాటు చేయవలెను.
4. దీపక్ తనవంతు వాటా మూలధనంగా రూ. 50,000/-లు మరియు గుడ్‌విల్‌గా రూ. 30,000/-లు తీసుకురావలెను.
నూతన సంస్థకు అవసరం అయిన ఆవర్జా ఖాతాలను తయారు చేసి సంస్థ యొక్క నూతన ఆస్తి అప్పుల పట్టికను తయారు చేయండి?

జవాబు :-

Dr		పునర్మూల్యాంకన ఖాతా		Cr
వివరములు	మొత్తం రూ.	వివరములు	మొత్తం రూ.	
To సంశయాత్మక రాని బాకీల కొరకు ఏర్పాటు	950	By భవనాలు	20,000	
To ఫర్నిచరు	1,500			
To సరుకు	3,000			
To లాభం మూలధన ఖాతాలకు మళ్లింపు				
భాను మూలధనం ఖాతా 8,730				
రాజా మూలధనం ఖాతా 5,820	14,550			
	20,000			20,000

Dr				మూలధన ఖాతాలు				Cr
వివరము	భాను రూ.	రాజా రూ.	దీపక్ రూ.	వివరము	భాను రూ.	రాజా రూ.	దీపక్ రూ.	
To తేల్చిన నిల్వ (ముగింపు)	96,730	87,820	50,000	By తెచ్చిన నిల్వ	70,000	70,000	-	
				By పునర్మూల్యాంకన ఖాతా (లాభం)	8,730	5,820	-	
				By బ్యాంకు ఖాతా	-	-	50,000	
				By గుడ్‌విల్ ఖాతా	18,000	12,000	-	
	96,730	87,820	50,000		96,730	87,820	50,000	
				By తెచ్చిన నిల్వ	96,730	87,820	50,000	

31 డిసెంబర్-2010 నాటి భాను, రాజా మరియు దీపక్ల ఆస్తి అప్పుల పట్టీ

అప్పులు	మొత్తం రూ.	ఆస్తులు	మొత్తం రూ.
రుణదాతలు	28,000	చేతిలో నగదు	3,000
మూలధనం:		బ్యాంకులో నగదు	1,03,000
భాను 96,730		రుణగ్రస్తులు 19,000	
		తీ :	
రాజా 87,820		ఏర్పాట్లు 950	18,050
దీపక్ 50,000	2,34,550	సరుకు	27,000
		ఫర్నిచర్	13,500
		యంత్రం	13,000
		భవనాలు	85,000
	2,62,550		2,62,550

ఉదాహరణ-17

ఆషా మరియు పంకజ్ లాభనష్టాలను 3:2 నిష్పత్తిలో పంచుకొనే నిమిత్తం భాగస్తులు. 31 మార్చి 2007 నాటి వారి ఆస్తి అప్పుల పట్టిక దిగువ విధంగా ఉన్నది.

31 మార్చి-2007 నాటి ఆషా మరియు పంకజ్ల ఆస్తి అప్పుల పట్టిక

అప్పులు	మొత్తం రూ.	ఆస్తులు	మొత్తం రూ.
రుణదాతలు	38,000	చేతిలో నగదు	15,000
చెల్లింపు బిల్లులు	40,000	బ్యాంకులో నగదు	62,000
చెల్లించాల్సిన జీతాలు	5,000	రుణగ్రస్తులు	58,000
లాభనష్టాల ఖాతా	40,000	సరుకు	85,000
మూలధనం:		యంత్రం	1,45,000
ఆషా 1,50,000		గుడ్విల్	38,000
పంకజ్ 1,30,000	2,80,000		
	4,03,000		4,03,000

31 మార్చి, 2007న ఈ దిగువ షరతులకు లోబడి వారు గుర్దీపేని భాగస్తునిగా చేర్చుకున్నారు.

- నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తి 3:2:1గా నిర్ణయించడమైనది.
- అతను రూ. 1,00,000/-లు మూలధనం మరియు రూ. 30,000/-ల గుడ్విల్ తీసుకొని రావలెను.
- యంత్రంను 10%చే పెంచడమైనది.
- సరుకును రూ. 87,000/-లకి విలువ కట్టడం జరిగింది.

e) నమోదుకాని రుణదాతలు రూ. 6,000/-లు

f) సంశయాత్మక రానిబాకీల కొరకు రుణగ్రస్తులపై 4% ఏర్పాటు చేయవలెను.

గుర్దీప్ ప్రవేశం తర్వాత నూతన సంస్థ యొక్క పునర్మూల్యాంకన ఖాతా, మూలధన ఖాతాలు, బ్యాంకు ఖాతా మరియు ఆస్తి అప్పుల పట్టీ తయారు చేయండి.

జవాబు:

పునర్మూల్యాంకన ఖాతా

Dr

Cr

వివరము	మొత్తం రూ.	వివరము	మొత్తం రూ.
To సంశయాత్మక రానిబాకీలకొరకు ఏర్పాటు	2,320	By యంత్రం	14,500
To రుణదాతలు	6,000	By సరుకు	2,000
To లాభం (మూలధన ఖాతాలకు మళ్లింపు)			
ఆషా మూలధనం 4,908			
పంకజ్ మూలధనం <u>3,272</u>	8,180		
	16500		16,500

మూలధన ఖాతా

Dr

Cr

వివరము	ఆషా రూ.	పంకజ్ రూ.	గుర్దీప్ రూ.	వివరము	ఆషా రూ.	పంకజ్ రూ.	గుర్దీప్ రూ.
To గుడ్విల్ ఖాతా	22,800	15,200	-	By తెచ్చిన నిల్వ	1,50,000	1,30,000	-
				By లాభనష్టాల ఖాతా	24,000	16,000	-
To తెచ్చిన నిల్వ	1,74,108	1,46,072	1,00,000	By పునర్మూల్యాంకన ఖాతా (లాభం)	4,908	3,272	-
				By బ్యాంకు ఖాతా	-	-	1,00,000
				By గుడ్విల్	18,000	12,000	-
	<u>196,908</u>	<u>1,61,272</u>	<u>1,00,000</u>		<u>1,96,908</u>	<u>1,61,272</u>	<u>1,00,000</u>
				By తెచ్చిన నిల్వ	1,74,108	1,46,072	1,00,000

31 మార్చి-2007 నాటి ఆషా, పంకజ్, గుర్దీప్ ఆస్తి అప్పుల పట్టి

అప్పులు	మొత్తం రూ.	ఆస్తులు	మొత్తం రూ.
రుణదాతలు	44,000	చేతిలో నగదు	15,000
చెల్లింపు బిల్లులు	40,000	బ్యాంకులో నగదు	1,92,000
చెల్లించవలసిన జీతాలు	5,000	రుణగ్రస్తులు	58,000
		తీ :	
మూలధనం:		ఏర్పాట్లు	2,320
ఆషా	1,74,108	సరుకు	87,000
పంకజ్	1,46,072	యంత్రం	1,59,500
గుర్దీప్	<u>1,00,000</u>		
	4,20,180		
	<u>5,09,180</u>		<u>5,09,180</u>

బ్యాంకు ఖాతా

Dr

Cr

వివరాలు	మొత్తం రూ.	వివరాలు	మొత్తం రూ.
To తెచ్చిన నిల్వ	62,000	By తేల్చిన నిల్వ	1,92,000
To గుర్దీప్ మూలధనం ఖాతా	1,00,000		
To గుడ్విల్ ఖాతా	30,000		
	<u>1,92,000</u>		<u>1,92,000</u>
To తెచ్చిన నిల్వ	<u>1,92,000</u>		

వర్కింగ్ నోట్స్:

త్యాగ నిష్పత్తి = పాత నిష్పత్తి - కొత్త నిష్పత్తి

భాగస్థుని పేరు	పాత నిష్పత్తి	కొత్త నిష్పత్తి	త్యాగం	త్యాగ నిష్పత్తి
ఆషా	$\frac{3}{5}$	$\frac{3}{6}$	$\frac{18-15}{30} = \frac{3}{30}$	ఆషా : పంకజ్
పంకజ్	$\frac{2}{5}$	$\frac{2}{6}$	$\frac{12-10}{30} = \frac{2}{30}$	3 : 2

ఉదాహరణ-18

హిమాని మరియు హర్ష ఒక భాగస్వామ్య సంస్థలో భాగస్థులు. 31, మార్చి 2010 నాటి వారి ఆస్తి అప్పుల పట్టిక దిగువ విధంగా ఉన్నది.

31, మార్చి 2010 నాటి హిమాని మరియు హర్షల ఆస్తి అప్పుల పట్టీ

అప్పులు	మొత్తం రూ.	ఆస్తులు	మొత్తం రూ.
సంశయాత్మక రాని బాకీల కొరకు ఏర్పాట్లు	3,000	నగదు	20,000
రుణ దాతలు	36,000	వివిధ రుణగ్రస్తలు	90,000
చెల్లింపు బిల్లులు	15,000	సరుకు	45,000
చెల్లించాల్సిన ఖర్చులు	2,000	యంత్రం	41,000
మూలధనం:		భవనాలు	1,10,000
హిమాని 1,70,000		గుడ్విల్	40,000
హర్ష 1,20,000	2,90,000		
	3,46,000		3,46,000

1, ఏప్రిల్ 2010న వారు ఈ దిగువ షరతులకు లోబడి చారును భాగస్థునిగా చేర్చుకున్నారు.

- చారు తనవంతు వాటా మూలధనంగా 90,000/-రూ॥లు తీసుకుని రావాలి. మరియు ఆమె గుడ్విల్‌ను తీసుకురాల్సిన పరిస్థితులలో ఉన్నది.
- గత 4 సం.రాల సగటు లాభానికి 2 సం.రాల కొనుగోలుగా గుడ్విల్ విలువను లెక్కగట్టవలెను. గత 4 సం.రాల లాభాలు వరుసగా 20,000, 30,000, 30,000 మరియు 40,000
- హిమాని, హర్ష మరియు చారుల నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తి 3 : 2 : 1
- చెల్లించాల్సిన ఖర్చులను 500/-లకి తగ్గించవలెను.
- సంశయాత్మక రానిబాకీలు రుణగ్రస్తలపై 5% పెంచవలెను.
- యంత్రం విలువను 10%తో తగ్గించవలెను. మరియు సరుకును 47,000లకు విలువ కట్టడం జరిగింది.

నూతన సంస్థ యొక్క పునర్మూల్యాంకన ఖాతా, భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలు మరియు ప్రారంభ ఆస్తి అప్పుల పట్టికను తయారు చేయండి?

జవాబు:

పునర్మూల్యాంకన ఖాతా

Dr

Cr

వివరము	మొత్తం రూ.	వివరము	మొత్తం రూ.
To సంశయాత్మక రానిబాకీలకొరకు ఏర్పాటు	1,500	By చెల్లించవలసిన ఖర్చులు	1,500
To యంత్రం	4,100	By సరుకు	2,000
		By పునర్మూల్యాంకన నష్టం	
		మూలధన ఖాతాకు మళ్లింపు	
		హిమాని మూలధనం ఖాతా 1,050	
		హర్షమూలధనం ఖాతా 1,050	2,100
	5,600		5,600

మూలధన ఖాతా

Dr

Cr

వివరము	హిమానీ రూ.	హర్ష రూ.	చారు రూ.	వివరము	హిమానీ రూ.	హర్ష రూ.	చారు రూ.
To గుడ్విల్ ఖాతా	20,000	20,000	-	By తెచ్చిన నిల్వ	1,70,000	1,20,000	-
To పునర్మూల్యాంకన ఖాతా	1,050	1,050	-	By చారు			
To హర్ష మూలధనం	-	-	10,000	మూలధనం ఖాతా	-	10,000	-
To తేల్చిన నిల్వ	1,48,950	1,08,950	80,000	By బ్యాంకు ఖాతా	-	-	90,000
	1,70,000	1,30,000	90,000		1,70,000	1,30,000	90,000
				By తెచ్చిన నిల్వ	1,48,950	1,08,950	80,000

1 ఏప్రిల్-2010 నాటి హిమాని, హర్ష మరియు చారుల ఆస్తి అప్పుల పట్టీ

అప్పులు	మొత్తం రూ.	ఆస్తులు	మొత్తం రూ.
సంశయాత్మక రాని బాకీలకొరకు ఏర్పాట్లు	4,500	నగదు	20,000
		బ్యాంకు	90,000
రుణ దాతలు	36,000	వివిధ రుణగ్రస్తులు	90,000
చెల్లింపు బిల్లులు	15,000	సరుకు	47,000
చెల్లించాల్సిన ఖర్చులు	500	యంత్రం	36,900
మూలధనం:		భవనాలు	1,10,000
హిమాని	1,48,950		
హర్ష	1,08,950		
చారు	80,000		
	2,90,000		
	3,93,900		3,93,900

వర్కింగ్ నోట్స్:

గుడ్విల్ లెక్కించుట:

$$\text{మొత్తం లాభం} = 20,000 + 30,000 + 30,000 + 40,000 = 1,20,000$$

$$\text{సగటు లాభం} = \frac{1,20,000}{4} = 30,000$$

$$\text{గుడ్విల్} = 30,000 \times 2 = 60,000$$

$$\text{గుడ్విల్లో చారువాటా} = 60,000 \times \frac{1}{6} = 10,000$$

త్యాగనిష్పత్తి లెక్కించుట:

$$\text{త్యాగనిష్పత్తి} = \text{పాత నిష్పత్తి} - \text{నూతన నిష్పత్తి}$$

$$\text{హిమాని} = \frac{3-3}{6} = 0$$

$$\text{హర్ష} = \frac{3-2}{6} = \frac{1}{6}$$

హర్ష మాత్రమే తన లాభంలో వాటా కోల్పోయినాడు.

19.4 పాఠ్యాంశ ప్రశ్నలు

కింది ఖాళీలను సరైన పదము/పదాలతో పూరింపుము.

- _____ విలువ పెరిగితే పునర్మూల్యాంకన ఖాతాకు డెబిట్ చేస్తారు.
- _____ విలువ పెరిగితే పునర్మూల్యాంకన ఖాతాకు క్రెడిట్ చేస్తారు.
- _____ విలువ తగ్గితే పునర్ మూల్యాంకన ఖాతాకు క్రెడిట్ చేస్తారు.
- _____ విలువ తగ్గితే పునర్ మూల్యాంకన ఖాతాకు డెబిట్ చేస్తారు.
- _____ పునర్మూల్యాంకనపై లాభాన్ని భాగస్తుల మూలధన ఖాతాలలో _____ వైపునకు మళ్లిస్తారు.
- రిజర్వును పాత భాగస్తులకు _____ నిష్పత్తిలో పంచాలి.
- సంచిత నష్టాలను పాత భాగస్తులకు పాతనిష్పత్తిలో వారి మూలధన ఖాతాలో _____ వైపుకు మళ్లిస్తారు.

19.5 భాగస్తుల మూలధనం సర్దుబాటు

కొన్ని సందర్భాలలో నూతన భాగస్తుని ప్రవేశ సమయంలో పాత భాగస్తులు వారి మూలధనంను కూడా నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తికి అనుగుణంగా సర్దుబాటు చేసుకొనుటకు అంగీకరిస్తారు. గుడ్విల్ సాధారణ రిజర్వు, ఆస్తి అప్పుల పునర్మూల్యాంకన ఫలితం (లాభం/నష్టం) మొదలైన వాటిని సర్దుబాటు చేస్తూ పాత భాగస్తుల మూలధన ఖాతాను తయారు చేస్తారు. ఆ ఖాతాను తయారు చేసి కనుగొన్న నిల్వను సర్దుబాటు చేసిన మూలధనం అని పిలవవచ్చు.

నూతన భాగస్తుడు ప్రవేశించినప్పుడు అతని వంతుగా తెచ్చిన మూలధనం లేదా పాత భాగస్తుల మూలధన ఖాతా నిల్వల ఆధారంగా నూతన మూలధనంను లెక్కించి ఆ మొత్తం వారి మూలధన ఖాతాలలో నిల్వ ఉండేటట్లుగా నిర్ణయించుకుంటారు. సర్దుబాటు చేసిన మూలధనాన్ని నూతనంగా ఉండవలసిన మూలధనంతో పోల్చి, తగ్గినట్లయితే నగదు రూపంలో తీసుకురావడం, ఎక్కువగా ఉన్నట్లయితే నగదు రూపంలో తీసుకువెళ్లడం లేదా కరెంట్ ఖాతాకు మళ్లించడం జరుగుతుంది.

I క్రొత్త భాగస్తుని మూలధన ప్రాతిపదికగా పాత భాగస్తుల మూలధనాలను సర్దుబాటు చేయుట :

నూతన భాగస్తుడు తెచ్చిన మూలధనం లెక్కలో ఇచ్చినట్లయితే సంస్థ యొక్క మొత్తం నూతన మూలధనాన్ని ఆ

భాగస్తుడు లాభాలలో తనవంతుగా తెచ్చిన మూలధనం ప్రాతిపదికగా లెక్కించవలెను. మొత్తం మూలధనాన్ని ఇతర భాగస్తుల లాభనష్టాల నిష్పత్తిలో భాగించగా వారి నూతన మూలధనం కనుగొనవచ్చు.

సర్దుబాటు చేసిన తరువాత పాతభాగస్తుల మూలధనం నూతన మూలధనం కంటే ఎక్కువగా ఉన్నట్లయితే, ఆ మిగులుగా ఉన్న మొత్తాన్ని సంస్థ నుండి తీసుకువెళ్లవచ్చును. లేదా వారి కరెంట్ ఖాతాలో క్రెడిట్ వైపుకు మళ్లిస్తారు.

సర్దుబాటు చేసిన తరువాత పాత భాగస్తుల మూలధనం, నూతన మూలధనం కంటే తక్కువగా ఉన్నట్లయితే తగ్గిన మొత్తాన్ని నగదు రూపంలో తీసుకురావడం కానీ లేదా వారి కరెంట్ ఖాతాలో డెబిట్ వైపుకు మళ్లిస్తారు.

i) మిగులుగా ఉన్న మొత్తాన్ని భాగస్తులు తీసుకువెళ్లడం లేదా కరెంట్ ఖాతాకు మళ్లించినప్పుడు

పాత భాగస్తుని మూలధనం a/c

Dr. ××××

To బ్యాంకు/భాగస్తుల కరెంట్ a/c

××××

(మిగులుగా ఉన్న మొత్తాన్ని తీసుకువెళ్లడం లేదా కరెంట్ ఖాతాకు మళ్లించినందున)

ii) తక్కువగా ఉన్న మొత్తాన్ని భాగస్తులు తీసుకురావడం లేదా వారి కరెంట్ ఖాతాకు మళ్లించినప్పుడు

బ్యాంకు/కరెంట్ a/c

Dr. ××××

To పాత భాగస్తుల మూలధనం a/c

××××

(తక్కువగా ఉన్న మొత్తాన్ని తీసుకురావడం లేదా కరెంట్ ఖాతాకు మళ్లించినందున)

ఉదాహరణ-19

ఆషా మరియు బాబిలు 5 : 3 నిష్పత్తిలో లాభాలను పంచుకునే భాగస్తులు వారి మూలధనాలు వరుసగా రూ. 80,000 మరియు రూ. 70,000. వారు నితినను నూతన భాగస్తునిగా చేర్చుకున్నారు. వారి నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తి 5 : 3 : 2. నితిన మూలధనంగా రూ. 40,000/-లు తెచ్చినాడు.

పునర్మూల్యాంకన ఆస్తులు మరియు సర్దుబాటు చేసిన అప్పులపై లాభం రూ. 6400/-. భాగస్తుల మూలధనాలు నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తికి అనుగుణంగా ఉండాలని ఒప్పందం కుదుర్చుకున్నారు. ప్రతి భాగస్తుని యొక్క నూతన మూలధనాన్ని లెక్కించండి?

జవాబు:

ఆషా మరియు బాబిల వాస్తవ మూలధనం

	ఆషా (రూ.)	బాబి (రూ.)
మూలధన ఖాతాలో నిల్వ	80,000	70,000
(+) పునర్మూల్యాంకనపై లాభం (5 : 3)	4,000	2,400
సర్దుబాటు తర్వాత మూలధనం	రూ. 84,000	రూ. 72,400

సంస్థ యొక్క నూతన మూలధనాన్ని మరియు పాత భాగస్తుల మూలధనాలను లెక్కించుట:

$$\text{సంస్థలో నితిన వాటా} = \frac{2}{10}$$

$$\frac{2}{10} \text{ వాటాకు నితిన తెచ్చిన మూలధనం} = \text{రూ. 40,000}$$

నితిన్ మూలధనంకు అనుగుణంగా సంస్థయొక్క మొత్తం మూలధనం

$$= 40,000 \times \frac{10}{2}$$

$$= \text{రూ. } 2,00,000$$

ప్రతి భాగస్థుని మూలధనం లెక్కించుట:

$$\text{నూతన మూలధనంలో ఆషా వంతు} = \text{రూ. } 2,00,000 \times \frac{5}{10} = 1,00,000$$

$$\text{నూతన మూలధనంలో బాబి వంతు} = 2,00,000 \times \frac{3}{10} = 60,000$$

a) ఆషా సర్దుబాటు మూలధనంను నూతన మూలధనంతో పోల్చితే ఆషా 16,000/- (1,00,000 - 84,000)లను తీసుకు రావలెను. లేదా ఆ మొత్తాన్ని ఆమె కరెంట్ ఖాతాకు డెబిట్ చేయాలి.

b) బాబి సర్దుబాటు మూలధనంను నూతన మూలధనంతో పోల్చితే బాబీ సంస్థ నుండి (72,400-60,000) 12,400/-లు తీసుకువెళ్లవచ్చు. లేదా అతని కరెంట్ ఖాతాకు క్రెడిట్ చేయవచ్చు.

II. సంస్థ మొత్తం మూలధనం ప్రాతిపదికగా నూతన భాగస్థుని మూలధనం లెక్కించుట.

నూతన భాగస్థుని మూలధనం కొన్ని సమయాలలో లెక్కలో ఇవ్వరు. లాభాలలో అతని వంతు వాటా మూలధనం తీసుకురావల్సి ఉంది. ఆ సందర్భంలో నూతన భాగస్థుడు తీసుకురావలసిన మూలధనాన్ని పాత భాగస్థుల సర్దుబాటు చేసిన మూలధనాల ప్రాతిపదికగా లెక్కిస్తారు.

ఉదాహరణ: సుమిత్ మరియు అనుల మూలధన ఖాతాలలోని నిల్వలు అన్ని సర్దుబాటు మరియు ఫునర్ మూల్యాంకన చేసిన తరువాత వరుసగా 90,000/- మరియు 60,000/-లు చూపుచున్నవి. వారు రోహిత్ను లాభాలలో 1/4వ వంతు వాటాకు నూతన భాగస్థునిగా చేర్చుకున్నారు. రోహిత్ మూలధనం ఈ దిగువ విధంగా లెక్కించడమైనది.

$$\text{మొత్తం వాటా} = 1 \text{ అనుకుంటే రోహిత్ వాటా } \frac{1}{4}$$

$$\text{మిగిలిన వాటా} = 1 - \frac{1}{4} = \frac{3}{4}$$

లాభాలలో 3/4వ వంతు వాటా కలిగిన సుమిత్ మరియు అనుల యొక్క ఉమ్మడి మూలధనం

$$= 90,000 + 60,000 = 1,50,000$$

$$\text{సంస్థ యొక్క మొత్తం మూలధనం} = 1,50,000 \times \frac{4}{3}$$

$$= 2,00,000$$

$$\text{లాభంలో 1/4వ వంతు వాటాకి రోహిత్ తేవాల్సిన మూలధనం} = 2,00,000 \times \frac{1}{4} = 50,000$$

ఉదాహరణ: 20

మనోజ్ మరియు హేమ లాభనష్టాలను 7 : 3 నిష్పత్తిలో పంచుకునే నిమిత్తం భాగస్థులు 31, మార్చి 2010న వారి ఆస్తి అప్పుల పట్టీ దిగువ విధంగా వున్నది.

31, మార్చి 2010 నాటి మనోజ్ మరియు హేమల ఆస్తి అప్పుల పట్టీ

అప్పులు	మొత్తం రూ.	ఆస్తులు	మొత్తం రూ.
మూలధనం:		బ్యాంకు	12,000
మనోజ్ 88,000		వివిధ రుణగ్రస్తులు	45,000
హేమ <u>64,000</u>	1,52,000	వసూలు బిల్లులు	30,000
వివిధ రుణదాతలు	32,000	సరుకు	35,000
చెల్లింపు బిల్లులు	38,000	పెట్టుబడులు	13,000
రిజర్వు	18,000	యంత్రం	40,000
		భవనాలు	45,000
		గుడ్స్విల్	20,000
	2,40,000		2,40,000

ఈ దిగువ షరతులకి లోబడి వారు తరుణ్ని భాగస్థునిగా చేర్చుకోదల్చినారు

- సరుకును 40,000/-లుగా పునర్ మూల్యాంకనం చేసినారు.
- భవనాలు, యంత్రం మరియు పెట్టుబడుల విలువను 12% తో తగ్గించవలెను.
- ముందుగా చెల్లించిన బీమా 1000/-
- సంస్థ లాభంలో 1/6 వ వంతు వాటాకు తరుణ్ 40,000/-ల మూలధనాన్ని మరియు 12,000/-ల గుడ్స్విల్ను ప్రవేశపెట్టవలెను.
- భాగస్థుల మూలధనాలు వారి లాభనష్టాల నిష్పత్తిలో ఉండవలెను.

పునర్ మూల్యాంకన ఖాతా, భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలు, నగదు ఖాతా మరియు నూతన సంస్థ యొక్క ఆస్తి అప్పుల పట్టికను తయారు చేయండి?

జవాబు:

పునర్మూల్యాంకన ఖాతా

Dr

Cr

వివరము	మొత్తం రూ.	వివరము	మొత్తం రూ.
To భవనాలు	5,400	By సరుకు	5,000
To యంత్రం	4,800	By ముందుగా చెల్లించిన బీమా	1,000
To పెట్టుబడులు	1,560	By నష్టం మూలధనం ఖాతాలకు మళ్లింపు	
		మనోజ్ మూలధనం 4,032	
		హేమ 1,728	5,760
	11,760		11,760

మూలధన ఖాతా

Dr

Cr

వివరము	మనోజ్ రూ.	హేమ రూ.	తరుణ్ రూ.	వివరము	మనోజ్ రూ.	హేమ రూ.	తరుణ్ రూ.
To గుడ్విల్ ఖాతా	14,000	6,000	-	By తెచ్చిన నిల్వ	88,000	64,000	-
To పునర్మూల్యాంకన ఖాతా (నష్టం)	4,032	1,728	-	By సాధారణ రిజర్వ్	12,600	5,400	-
To బ్యాంకు ఖాతా (నష్టం)	-	5,272	-	By గుడ్విల్	8,400	3,600	-
To తేల్చిన నిల్వ	1,40,000	60,000	40,000	By బ్యాంకు ఖాతా	-	-	40,000
	1,58,032	73,000	40,000		158,032	73,000	40,000

31, మార్చి 2010 నాటి మనోజ్, హేమ మరియు తరుణ్ ఆస్తి అప్పుల పట్టి

అప్పులు	మొత్తం రూ.	ఆస్తులు	మొత్తం రూ.
చెల్లింపు బిల్లులు	38,000	బ్యాంకు	1,07,760
వివిధ రుణదాతలు	32,000	వసూలు బిల్లులు	30,000
మూలధనాలు :		వివిధ రుణగ్రస్తులు	45,000
మనోజ్ 1,40,000		సరుకు	40,000
హేమ 60,000		ముందుగా చెల్లించిన భీమా	1,000
తరుణ్ 40,000	2,40,000	యంత్రం	35,200
		భవనాలు	39,600
		పెట్టుబడులు	11,440
	3,10,000		3,10,000

బ్యాంకు ఖాతా

Dr

Cr

వివరము	మొత్తం రూ.	వివరము	మొత్తం రూ.
To తెచ్చిన నిల్వ	12,000	By హేమ మూలధనం ఖాతా	5,272
To మనోజ్ మూలధనం ఖాతా	49,032	By తేల్చిన నిల్వ	1,07,760
To గుడ్విల్	12,000		
To తరుణ్ మూలధనం ఖాతా	40,000		
	1,13,032		1,13,032

వర్కింగ్ నోట్స్:

a) నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తి లెక్కించుట:

$$\text{మొత్తం లాభం} = 1 \text{ అనుకుంటే తరుణ్ పొందినది } \frac{1}{6}$$

$$\text{మిగిలిన లాభం} = 1 - \frac{1}{6} = \frac{5}{6} \text{ దీనిని మనోజ్ మరియు హేమ వారిపాత నిష్పత్తిలో పంచుకుంటారు.}$$

$$\text{మనోజ్ కొత్తవాటా} = \frac{5}{6} \times \frac{7}{10} = \frac{7}{12}$$

$$\text{హేమ నూతన వాటా} = \frac{5}{6} \times \frac{3}{10} = \frac{3}{12}$$

$$\text{మనోజ్, హేమ, మరియు తరుణ్ ల నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తి} = \frac{7}{12} : \frac{3}{12} : \frac{1}{6} \text{ (or) } 7 : 3 : 2$$

మూలధన సర్దుబాటు

$$\text{తరుణ్ } 1/6 \text{ వ వంతు వాటాకుగాను తెచ్చిన మూలధనం} = 40,000$$

$$\text{మొత్తం సంస్థ మూలధనం} = 40,000 \times \frac{6}{1} = 2,40,000$$

$$\text{మనోజ్ మూలధనం} = 2,40,000 \times \frac{7}{12} = 1,40,000$$

$$\text{హేమ మూలధనం} = 2,40,000 \times \frac{3}{12} = 60,000$$

$$\text{తరుణ్ మూలధనం} = 2,40,000 \times \frac{2}{12} = 40,000$$

పాఠ్యాంశ ప్రశ్నలు 19.5

తను మరియు అను లాభనష్టాలను 3:2 నిష్పత్తిలో పంచుకొంటున్న భాగస్థులు. వారు సుమిత్ ను నూతన భాగస్థునిగా చేర్చుకున్నారు. సుమిత్ లాభాలలో తనవంతు $1/5$ వాటాకుగాను అతను 50,000/-లు మూలధనంగా తేవాల్సి ఉన్నది. అన్ని సర్దుబాట్లు తరువాత తను మరియు అనుల మూలధనాలు వరుసగా 95,000/- మరియు 90,000/-లు. నూతన భాగస్థుని మూలధనాన్ని ఆధారంగా చేసుకొని ప్రతిభాగస్థుని మూలధనం మరియు నూతన సంస్థ యొక్క మొత్తం మూలధనాన్ని లెక్కించండి.

మీరు ఏమి నేర్చుకున్నారు?

భాగస్థుని ప్రవేశం - అర్థం:

వ్యాపారం నిర్వహించుచున్న భాగస్వామ్య సంస్థలో మరొక వ్యక్తి భాగస్థునిగా ప్రవేశించినట్లయితే భాగస్థుని ప్రవేశం అని అంటారు. నూతన భాగస్థుడు ప్రవేశ సందర్భంలో ఈ దిగువ సర్దుబాట్లు అవసరం అవుతాయి.

- i) లాభనష్టాల నిష్పత్తి సర్దుబాటు
- ii) గుడ్విల్ సర్దుబాటు
- iii) ఆస్తి, అప్పుల పునర్మూల్యాంకనం
- iv) సంచిత లాభాలు లేదా రిజర్వుల పంపిణీ
- v) భాగస్తుల మూలధనాల సర్దుబాటు

లాభనష్టాల నిష్పత్తికి సర్దుబాట్లు లేదా లాభనష్టాల నిష్పత్తిలో మార్పు

ప్రవేశించే నూతన భాగస్తుడు, ప్రస్తుత భాగస్తుల నుండి వారి వాటాలలో కొంత భాగం పొందుతాడు. అందువలన నూతన భాగస్వామ్య సంస్థ యొక్క లాభనష్టాల పంపిణీ నిష్పత్తి ప్రస్తుత మరియు నూతన భాగస్తుల మధ్య కుదిరిన ఒప్పందానుసారం నిర్ణయించబడుతుంది.

కోల్పోయిన నిష్పత్తి

ప్రవేశించే నూతన భాగస్థునికి అనుకూలంగా పాత భాగస్తులు లేదా ప్రస్తుత భాగస్తులు తమ వాటాలో కొంత వాటాను వదిలివేసుకుంటారు. లేదా త్యాగం చేస్తారు. వారు వదిలి వేసిన లాభాలలో వాటాను త్యాగ నిష్పత్తి అనవచ్చు.

గుడ్విల్ అర్థం

దీర్ఘకాలికంగా కొనసాగుతున్న సంస్థ ఇతరులతో మంచి వ్యాపార సంబంధాలను కలిగి ఉంటాయి. ఆ వ్యాపార సంబంధాల వలన వారు సంపాదించే లాభాలు నూతనంగా ప్రారంభించిన సంస్థ లాభాల కంటే ఎక్కువగా ఉంటాయి. ఆ ఎక్కువగా పొందే ప్రయోజనాన్ని ద్రవ్య రూపంలో చెప్పబడటాన్ని గుడ్విల్ అంటారు.

గుడ్విల్ను మూల్యాంకన చేయు పద్ధతులు

- a) సగటు లాభాల పద్ధతి
- b) అధిక లాభాల పద్ధతి
- c) మూలధనీకరణ పద్ధతి

ఆస్తి, అప్పుల పునర్మూల్యాంకనము

నూతన భాగస్తులు ప్రవేశించే సందర్భమున భాగస్వామ్య సంస్థను పునర్నిర్మాణం చేయవలసి ఉంటుంది. అందుకోసం ఆస్తులను తిరిగి లెక్కించడం అప్పులను పునర్నిర్ధారణ చేయడం జరుగుతుంది. పునర్ మూల్యాంకన చేయడం ద్వారా ఆస్తి, అప్పులను యదార్థ విలువకు చూపగలుగతాము.

రిజర్వు లేదా సంచిత లాభనష్టాలకు సంబంధించిన సర్దుబాట్లు

భాగస్తులు ప్రవేశించే నాటికే పాత సంస్థ ఆస్తి అప్పుల పట్టికలో కన్పించుచున్న సంచిత లాభాలు లేదా రిజర్వును ప్రస్తుత లేదా పాత భాగస్తుల మూలధన ఖాతాలకు పాత నిష్పత్తిలో క్రెడిట్ చేయవలెను. అదేవిధంగా సంచిత నష్టాలు ఉన్నట్లయితే పాత భాగస్తులకు పాత నిష్పత్తిలో వారి మూలధన ఖాతాలకు డెబిట్ చేయవలెను.

భాగస్తుల మూలధనాలకు సంబంధించిన సర్దుబాట్లు

కొన్ని సందర్భాలలో నూతన భాగస్థుని ప్రవేశ సమయంలో పాత భాగస్తులు వారి మూలధనాలకు కూడా నూతన లాభనష్టాలకి అనుగుణంగా సర్దుబాటు చేసుకొనుటకు అంగీకరిస్తారు.

నూతన భాగస్వామ్య సంస్థలో కొనసాగించవలసిన మూలధన మొత్తాన్ని నూతన భాగస్థుడు లాభాలలో తనవంతుకు తెచ్చిన మూలధనం ప్రాతిపదికగా లేదా పాత భాగస్థుల మూలధన భాతాలలోని నిల్వల ప్రాతిపదికగా లెక్కుగడతారు.

పాఠాంత ప్రశ్నలు:

1. కోల్పోయిన నిష్పత్తి యొక్క అర్థాన్ని తెల్పండి?
2. గుడ్విల్ యొక్క అర్థాన్ని తెలుపుము?
3. గుడ్విల్ మూల్యాంకన పద్ధతులను వివరించండి?
4. పునర్మూల్యాంకన ఖాతా అనగా నేమి? భాగస్థుడి ప్రవేశ సమయంలో ఆస్తి, అప్పులను ఎందుకు పునర్మూల్యాంకనం చేస్తారు.
5. నూతన భాగస్థుని ప్రవేశ సమయములో సంచిత లాభాలు, నష్టాలు మరియు రిజర్వుల గణక విధానం గూర్చి వివరింపుము?
6. నూతన భాగస్థుడు ప్రవేశించేటప్పుడు నూతన భాగస్థుని మూలధన లెక్కింపు గూర్చి వివరింపుము?
7. A మరియు B లు భాగస్వామ్య సంస్థలో భాగస్థులు. వారు 5 : 3 నిష్పత్తిలో లాభాలను పంచుకుంటున్నారు. వారు భవిష్యత్లో 1/4 వ వంతు వాటాకు C ని భాగస్థునిగా చేర్చుకున్నారు. నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తి, మరియు త్యాగ నిష్పత్తిని లెక్కించండి?
8. రోహిత్ మరియు మీనా ఒక భాగస్వామ్య సంస్థలో 7:3 నిష్పత్తిలో లాభాలను పంచుకుంటున్నారు. రోహిత్ తన వాటాలో 1/7 వ వంతును, మీనా తన వాటాలో 1/3 వ వంతును వదులుకున్నారు. వారు వదులుకున్న వాటాలను నూతన భాగస్థునిగా ప్రవేశిస్తున్న టీనాకు ఇచ్చినారు. నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తిని లెక్కించండి.
9. ఒక భాగస్వామ్య సంస్థ గత 5 సంవత్సరాలలో ఆర్జించిన సగటు లాభం రూ. 3,00,000/- లుగా ఉన్నది. ఈ తరహా వ్యాపారానికి సాధారణ రాబడి రేటు 15%. సంస్థ కలిగి ఉన్న నికర ఆస్తుల విలువ 1,60,000/- అయినప్పుడు అధిక లాభాల మూలధనీకరణ పద్ధతిన గుడ్విల్ లెక్కించండి?
10. 2 : 1 నిష్పత్తిలో లాభాలు పంచుకుంటున్న తరుణ్ మరియు అషీమా ఆస్తి అప్పుల పట్టిక దిగువ విధంగా ఉన్నది.

అప్పులు	మొత్తం రూ.	ఆస్తులు	మొత్తం రూ.
మూలధనం: <div>తరుణ్ 50,000</div> <div>అషీమా 40,000</div> <hr/> <div>రుణదాతలు</div>	<div>90,000</div> <div>20,000</div> <hr/> <div>1,10,000</div>	నగదు	12,000
		రుణగ్రస్తులు	60,000
		ఫర్నిచరు	6,000
		సరుకు	12,000
		భవనాలు	20,000
			1,10,000

దిగువ షరతులకు లోబడి వారు సునీతను భాగస్వామ్య సంస్థలో భాగస్థునిగా చేర్చుకున్నారు.

1. భవిష్యత్ లాభాలలో 1/4 వ వంతుకి సునీత 11,000/-లు మూలధనం తీసుకు రావలెను మరియు గుడ్విల్ గా

రూ.9000/-లు తీసుకురావలెను.

- భవనము మరియు ఫర్నిచర్ను 5% చే తగ్గించవలెను సరుకు రూ. 1,600/-చే తగ్గించవలెను. రాని బాకీల రిజర్వు కొరకు రూ.1,300/- ఏర్పాటు చేయవలెను.

సునీత ప్రవేశం తరువాత అవసరమయిన ఆవర్ణా ఖాతాలు మరియు ఆస్తి అప్పుల పట్టీని తయారుచేయండి.

- A మరియు B లాభాలను 2:1 నిష్పత్తిలో పంచుకుంటున్న భాగస్థులు. వారు భవిష్యత్లో 1/4వ వంతుకి Cని భాగస్థునిగా చేర్చుకున్నారు. అందుకుగాను C తనవంతు మూలధనంగా 60,000/-లు తీసుకురావలెను. నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తికి అనుగుణంగా భాగస్థుల మూలధనాలను సర్దుబాటు చేయవలెను. 31 మార్చి, 2010న A, B ల ఆస్తి అప్పుల పట్టీ దిగువ విధంగా ఉన్నది.

31, మార్చి 2010 నాటి A మరియు B ల ఆస్తి అప్పుల పట్టీ

అప్పులు	మొత్తం రూ.	ఆస్తులు	మొత్తం రూ.
వివిధ రుణదాతలు	16,000	చేతిలో నగదు	4,000
చెల్లింపు బిల్లులు	8,000	బ్యాంకులో నగదు	20,000
సాధారణ రిజర్వు	12,000	వివిధ రుణగ్రస్తులు	16,000
మూలధనం:		సరుకు	20,000
		ఫర్నిచర్	10,000
A 1,00,000	1,64,000	యంత్రం	50,000
B 64,000		భవనాలు	80,000
	2,00,000		2,00,000

ఒప్పందంలోని ఇతర షరతులు దిగువ విధంగా ఉన్నాయి.

- C తన గుడ్విల్ గా 24,000/-లు తీసుకుని రావలెను.
- భవనాలు మరియు యంత్రములు వరుసగా 90,000 మరియు 46,000/-లుగా విలువ కట్టినారు.
- రుణగ్రస్తులపై రాని బాకీలను 6%గా ఏర్పాటు చేయవలెను.
- A మరియు B ల మూలధనాలను నగదుతో సర్దుబాటు చేసినారు.

C ప్రవేశం తర్వాత అవసరం అయిన ఖాతాలు మరియు నూతన ఆస్తి అప్పుల పట్టీను తయారు చేయండి.

పాఠ్యాంశ ప్రశ్నలకు సమాధానములు:

పాఠ్యాంశ ప్రశ్నలు 19.1

- ప్రస్తుత, నూతన
  - పునర్ నిర్మాణ
  - త్యాగనిష్పత్తి
  - ప్రస్తుత నిష్పత్తి
- త్యాగ నిష్పత్తి 5 : 3

పాఠ్యాంశ ప్రశ్నలు 19.2

- I. 1) కంటికి కనిపించని 2) ప్రవేశించే
3) సాధారణ లాభం
4) సాధారణ లాభం, అధిక లాభం మరియు మూలధనీకరణ
5) బయట వారి అప్పులు
- II. a) రూ. 62,500/- b) రూ. 1,25,000/-

పాఠ్యాంశ ప్రశ్నలు 19.3

- I. 1) చిట్టా పద్దు లేదు 2) క్రెడిట్ చేయవలెను
3) త్యాగం చేసిన 4) క్రెడిట్ చేయవలెను.
4) డెబిట్ చేయవలెను
- II. 1) IV 2) III
3) I 4) II

పాఠ్యాంశ ప్రశ్నలు 19.4

- II. 1) అప్పులు 2) ఆస్తులు 3) అప్పులు
4) ఆస్తులు 5) క్రెడిట్ వైపు 6) ప్రస్తుత నిష్పత్తి 7) డెబిట్ చేయవలెను

పాఠ్యాంశ ప్రశ్నలు 19.5

నూతన సంస్థ యొక్క మొత్తం మూలధనం 2,50,000
తరుణ్ మూలధనం 1,20,000 మరియు అరుణ్ మూలధనం 80,000

పాఠాంత ప్రశ్నలకు జవాబులు

7. నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తి 15 : 9 : 8 మరియు త్యాగ నిష్పత్తి 5 : 3
8. నూతన లాభ నష్టాల నిష్పత్తి 3 : 1 : 1
9. గుడ్విల్ రూ. 4,00,000/-
10. పునర్మూల్యాంకనంపై నష్టం 4,200/- అన్ని అప్పుల పట్టి మొత్తం 1,25,800/-
11. పునర్మూల్యాంకనంపై లాభం 5,040/-, A మూలధనం 1,20,000/- మరియు B & C వరుసగా 60,000/-, 60,000/- అన్ని అప్పుల పట్టి మొత్తం 2,64,000

చేయవలసిన కార్యకలాపము:

మార్కెట్లో వ్యాపారం చేస్తూ పేరు ప్రతిష్టలు పొందిన 5 వ్యాపార సంస్థల యజమానులతో మాట్లాడవలెను. వారు గుడ్విల్ పొందడానికి కారణమైన అంశాలను ఆయా సంస్థలకు ఎదురుగా వ్రాయండి.

భాగస్వామ్య సంస్థ పేరు	వ్యాపార స్వభావం	గుడ్విల్ పొందడానికి కారణమైన అంశం

భాగస్థుని విరమణ, మరణం

RETIREMENT AND DEATH OF A PARTNER

విషయపరిచయం :

మీరు మీ పరిసరాలను గమనించినట్లయితే మీ బంధువులు లేదా మీ ఇరుగు పొరుగు వారు భాగస్వామ్య సంస్థను నిర్వహించడం చూసి ఉంటారు. అదే విధంగా భాగస్వామ్య సంస్థ నుండి విరమించిన భాగస్థులను మరియు భాగస్థుడిగా కొనసాగుతూనే మరణించిన వారిని కూడా గమనించి ఉంటారు.

భాగస్థుల విరమణ లేదా మరణము భాగస్వామ్య సంస్థ జీవిత కాలంలో సంభవించవచ్చు. ఈ సంఘటనలు జరిగినప్పుడు వాటితో ద్రవ్యం ముడిపడి ఉంటుంది. అనగా అవి ఆర్థిక సంబంధం వున్న అంశాలు అందువలన ఆస్తులు మరియు అప్పులు పునర్ మూల్యాంకన, గుడ్విల్, ఉమ్మడి జీవిత భీమా పాలసీ మొదలైన వాటికి గణకపరమైన సర్దుబాట్లు చేయవలసి ఉంటుంది. పై సంఘటనలు జరిగినప్పుడు, సంస్థ నుండి విరమించిన మరియు మరణించిన భాగస్థులకు చెల్లించవలసిన మొత్తములను లెక్కించవలెను. ఈ పాఠ్యభాగంలో భాగస్థుని విరమణ మరియు మరణం అను రెండు సందర్భాలలో సంస్థ పుస్తకాలలో గణక విధానం ఏ విధముగా ఉంటుందో నేర్చుకుంటారు.

లక్ష్యాలు

1. ఈ పాఠ్యాంశం చదివి నేర్చుకొన్న తరువాత మీరు దిగువ అంశాల పట్ల అవగాహన కలిగి ఉంటారు.

- ★ భాగస్థుని విరమణ మరణం - అర్థం
- ★ నూతన లాభ/నష్టాల నిష్పత్తి మరియు లబ్ధి పొందిన నిష్పత్తి
- ★ భాగస్థుని విరమణ మరియు మరణం సందర్భంలో గుడ్విల్, సంచిత రిజర్వులు పంపిణీ చేయడం లాభనష్టాలకు సంబంధించిన సర్దుబాట్లు,
- ★ భాగస్థుని మరణం మరియు విరమణ సందర్భంలో ఆస్తుల పునర్ మూల్యాంకనం మరియు అప్పుల పునర్ నిర్ధారణ ఆవశ్యకత
- ★ భాగస్థుని విరమణ, మరణం సందర్భంలో పునర్ మూల్యాంకన ఖాతా తయారు చేయటం
- ★ విరమించే భాగస్థునికి చెల్లించవలసిన మొత్తంను పరిష్కరించే పద్ధతులు, వాటి గణక విధానం
- ★ భాగస్థుల మూలధనాలు మరియు ఇతర సర్దుబాట్లు గణక విధానం భాగస్థుని మరణించిన తేదీ వరకు లాభం లెక్కించుట
- ★ మరణించిన భాగస్థుల వారసుల ఖాతాలను తయారు చేయడం మొదలగునవి మీరు నేర్చుకొంటారు.

20.1 విరమణ - అర్థము, నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తి మరియు లబ్ధి పొందిన నిష్పత్తిని లెక్కించుట :

ఒకరు లేదా ఎక్కువమంది భాగస్థులు సంస్థను వదిలి వెళ్ళిపోయినప్పటికీ మిగిలిన లేదా కొనసాగుతున్న వారు సంస్థ వ్యాపార కార్యకలాపాలను కొనసాగించినట్లయితే దానిని 'భాగస్థుని విరమణ' అంటారు.

ఆనంద్, భాస్కర్ మరియు మదన్లు భాగస్వామ్య సంస్థలో భాగస్థులు. తన కుటుంబ సమస్యలు కారణంగా మదన్ వ్యాపారము నుండి విరమించుకోవడానికి సిద్ధపడినాడు. అతని ప్రతిపాదనను మిగిలిన భాగస్థులు అంగీకరించినారు. వృద్ధాప్యం, అనారోగ్యము భాగస్థుల మధ్య బేధాభిప్రాయాలు రావడం మొదలైన కారణాల వలన ఏ భాగస్థుడు అయినా సంస్థ నుండి విరమించుకోవడానికి అవకాశమున్నది. భాగస్థుని విరమణ వలన ప్రస్తుత భాగస్వామ్యము రద్దయిపోయి మిగిలిన భాగస్థులు నూతన షరతులు వ్రాసుకొని వ్యాపారమును నిర్వహించుతారు. విరమించే భాగస్థునికి సంస్థ నుండి రావలసిన మూలధనం మరియు ఇతర మొత్తంను అతని విరమణ సమయంలో మిగిలిన భాగస్థులు చెల్లించవలసి ఉంటుంది.

ఈ దిగువ సందర్భాలలో భాగస్థుడు సంస్థ నుండి విరమించుకుంటాడు,,

1. భాగస్థుల అందరి అంగీకారంతో
2. ఒప్పందానుసారం
3. అతను / ఆమె స్వంత ఆలోచన మేరకు

భాగస్వామ్య ఒప్పందంలో ముందుగానే భాగస్థుల విరమణకు సంబంధించిన షరతులు మరియు నిబంధనలు కూడా వ్రాయబడి ఉంటాయి. ఒకవేళ ఒప్పందంలో వ్రాయబడి ఉండనట్లయితే విరమణ సమయంలో అనగా ప్రస్తుతం, భాగస్థులందరూ వివిధ అంశాలపై ఏకాభిప్రాయమునకు వస్తారు.

విరమణ సమయంలో దిగువ గణక అంశాలను పరిగణనలోనికి తీసుకొనవలసి ఉంటుంది.

- (a) నూతన లాభ,నష్టాల నిష్పత్తి మరియు లబ్ధి పొందిన నిష్పత్తి
- (b) గుడ్విల్
- (c) ఆస్తుల మరియు అప్పుల విలువలలో మార్పులకు సంబంధించిన సర్దుబాట్లు
- (d) రిజర్వులు మరియు సంచిత లాభాలకు సంబంధించిన గణక విధానం
- (e) విరమించే భాగస్థుల ఖాతాల పరిష్కారమునకు సంబంధించిన విషయాలు
- (f) కొనసాగుతున్న భాగస్థుల యొక్క నూతన మూలధనం

నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తి మరియు లబ్ధి పొందిన నిష్పత్తి :

ఒక భాగస్థుడు సంస్థ నుండి విరమించుకున్నట్లయితే కొనసాగుతున్న భాగస్థుల యొక్క లాభనష్టాల నిష్పత్తి మారుతుంది. విరమించిన భాగస్థుని లాభనష్టాలలో వాటాను, కొనసాగుతున్న భాగస్థులకు కేటాయింపు చేస్తారు. సరిఅయిన సమాచారం లేనప్పుడు విరమించిన భాగస్థుల వాటాను కొనసాగుతున్న భాగస్థులకు వారి పాత లాభ,నష్టాల నిష్పత్తిలో లేదా వారు ఒప్పందం చేసుకున్న నిష్పత్తిలో తీసుకుంటారు.

విరమించిన భాగస్థుని వాటాను, కొనసాగుతున్న భాగస్థులకు ఏ నిష్పత్తిలో పంపిణీ జరుగుతుందో దానిని లబ్ధిపొందిన / ప్రయోజనం పొందే నిష్పత్తి అంటారు.

$$\text{లబ్ధి నిష్పత్తి} = \text{నూతన నిష్పత్తి} - \text{పాత నిష్పత్తి}$$

నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తి మరియు లబ్ధి పొందిన నిష్పత్తి సంబంధించిన వివిధ సందర్భాలను దిగువన వివరించడమైనది.

1. విరమించిన భాగస్థుని వాటాను కొనసాగుతున్న భాగస్థులు ప్రస్తుత నిష్పత్తిలో పంపిణీ చేసుకున్నప్పుడు :-

ఈ సందర్భంలో విరమించిన భాగస్థుని వాటాను కొనసాగుతున్న భాగస్థుల మధ్య ప్రస్తుత నిష్పత్తిలో పంపిణీ జరుగుతుంది. కొనసాగుతున్న భాగస్థులు నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తి కొనసాగుతున్నవారి పాత నిష్పత్తిగానే ఉంటుంది. ఈ దిగువ ఉదాహరణ ద్వారా దానిని మనం గ్రహించవచ్చు.

త్రిషా, మంజుల మరియు రోజాలు భాగస్వామ్య సంస్థలో భాగస్థులు వారి లాభనష్టాల నిష్పత్తి 4:3:2 త్రిషా సంస్థ నుండి విరమించుకొనుటకు నిర్ణయించుకున్నది. మిగిలిన ఇరువురు ఆమె వాటాను వారి ప్రస్తుత నిష్పత్తి 3:2లో తీసుకోదలచినారు. మంజుల మరియు రోజాల నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తిని లెక్కించండి.

మంజుల మరియు రోజాల ప్రస్తుత లాభనష్టాల నిష్పత్తి = 3/9 మరియు 2/9

త్రిషా నిష్పత్తి (విరమించుకొన్న భాగస్థురాలు) = 4/9

(త్రిషా వాటాను మంజుల మరియు రోజాలు 3:2 నిష్పత్తిలో పంచుకొన్నారు.

$$\text{మంజుల పొందిన వాటా} = \frac{4}{9} \times \frac{3}{5} = \frac{12}{45}$$

$$\text{మంజుల నూతన వాటా} = \frac{3}{9} + \frac{12}{45} = \frac{15 + 12}{45} = \frac{27}{45}$$

$$\text{రోజా పొందిన వాటా} = \frac{4}{9} \times \frac{2}{5} = \frac{8}{45}$$

$$\text{రోజా నూతన వాటా} = \frac{2}{9} + \frac{8}{45} = \frac{10 + 8}{45} = \frac{18}{45}$$

$$\text{మంజుల మరియు రోజాల నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తి} = \frac{27}{45} : \frac{18}{45} = 27 : 18 = 3 : 2$$

$$\text{మంజుల లబ్ధి పొందిన నిష్పత్తి} = \frac{27}{45} - \frac{3}{9} = \frac{27 - 15}{45} = \frac{12}{45}$$

$$\text{రోజా లబ్ధి పొందిన నిష్పత్తి} = \frac{18}{45} - \frac{2}{9} = \frac{18 - 10}{45} = \frac{8}{45}$$

$$\text{లబ్ధి పొందిన నిష్పత్తి} = 12 : 8$$

$$= 3 : 2$$

పై ఉదాహరణను పూర్తిగా గ్రహించినట్లయితే మంజుల మరియు రోజాల పాత మరియు నూతన నిష్పత్తి ఒక్కటిగానే ఉన్నది. అన్న విషయము తెలియుచున్నది. త్రిషా విరమించక ముందు మంజుల మరియు రోజాలు ఏ నిష్పత్తిని కల్గియున్నారో విరమించుకొన్న తరువాత కూడా అదే నిష్పత్తిని కల్గియున్నారు.

గమనిక :- ప్రశ్నలో కొనసాగుతున్న భాగస్థులు విరమించిన భాగస్థుని వాటాను ఏ విధంగా పొందినారో సమాచారము లేనప్పుడు విరమించిన భాగస్థుని వాటాను కొనసాగుతున్న భాగస్థులు పాత నిష్పత్తిలో పంచుకొంటారు. అని గమనించవలయును.

II విరమించిన భాగస్థుని వాటాను ఒక ప్రత్యేకమైన నిష్పత్తిలో పంచుకొన్నప్పుడు

కొన్ని సందర్భాలలో విరమించిన భాగస్థుని వాటాను కొనసాగే భాగస్థులు ఒక ప్రత్యేకమైన నిష్పత్తిలో కొనుగోలు చేస్తారు. వారు కొనుగోలు చేసుకున్న వాటాను వారి ప్రస్తుత వాటాకు కూడినట్లయితే నూతన నిష్పత్తి వస్తుంది. దిగువ ఉదాహరణ ద్వారా పై విషయములను గ్రహించవచ్చు.

ABC లు ఒక సంస్థలో భాగస్థులు వారి లాభనష్టాల నిష్పత్తి 3:2:1 గా ఉన్నది. B సంస్థ నుండి విరమించుకున్నారు. అతని వాటాను A మరియు C ల మధ్య సమానంగా పంపిణీ చేయబడినది.

A మరియు C ల నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తిని లెక్కించండి.

$$B \text{ వాటా} = \frac{2}{6}$$

B వాటాను A మరియు C ల మధ్య 1:1 నిష్పత్తిలో పంపిణీ చేయబడినది.

$$A \text{ పొందిన } B \text{ వాటా} = \frac{2}{6} \times \frac{1}{2} = \frac{2}{12} = \frac{1}{6}$$

$$A \text{ నూతన వాటా} = \frac{3}{6} + \frac{1}{6} = \frac{3+1}{6} = \frac{4}{6}$$

$$C \text{ పొందిన } B \text{ వాటా} = \frac{2}{6} \times \frac{1}{2} = \frac{2}{12} = \frac{1}{6}$$

$$C \text{ నూతన వాటా} = \frac{1}{6} + \frac{1}{6} = \frac{1+1}{6} = \frac{2}{6}$$

$$AC \text{ ల నూతన లాభ, నష్టాల నిష్పత్తి} = \frac{4}{6} : \frac{2}{6} = 4 : 2 = 2 : 1$$

లబ్ధి పొందిన నిష్పత్తి

$$A = \frac{4}{6} - \frac{3}{6} = \frac{4-3}{6} = \frac{1}{6}$$

$$B = \frac{2}{6} - \frac{1}{6} = \frac{2-1}{6} = \frac{1}{6}$$

$$= 1 : 1 \text{ (సమానంగా)}$$

3. విరమించుకొనే భాగస్థుని వాటాను కొనసాగుతున్న భాగస్థులలో ఒకరు తీసుకొన్నప్పుడు :

విరమించిన భాగస్థుని వాటాను కొనసాగుతున్న భాగస్థులలో ఒకరు మాత్రమే తీసుకొనే అవకాశము ఉన్నది. ఈ సందర్భంలో విరమించిన భాగస్థుని వాటాను తీసుకొన్న భాగస్థుని ప్రస్తుత వాటాకు కూడదం జరుగుతుంది. అతను / ఆమె వాటా మాత్రమే మారుతుంది. మిగిలిన భాగస్థుల భవిష్యత్ లాభాలను కూడా పాత నిష్పత్తిలోనే అనగా భాగస్థుని విరమణకు ముందు నిష్పత్తిలోనే పంచుకుంటారు. ఈ దిగువ ఉదాహరణ ద్వారా పై విషయములను మీరు పూర్తిగా అవగాహన చేసుకుంటారు.

అంజి, బాబు మరియు రాణీ లాభనష్టాలను 5 : 4 : 2 నిష్పత్తిలో పంచుకొనుచున్నారు. బాబు సంస్థ నుండి విరమించినాడు. అతని వాటాను పూర్తిగా రాణి కొనుగోలు చేసినది.

$$\text{రాణి వాటా} = \frac{2}{11} + \frac{4}{11} = \frac{2+4}{11} = \frac{6}{11}$$

అంజి నిష్పత్తిలో మార్పు లేదు అనగా 5/11 గానే ఉన్నది.

$$\text{అంజి మరియు రాణీల నూతన లాభ,నష్టాల నిష్పత్తి} = \frac{5}{11} : \frac{6}{11} = 5:6$$

ఉదాహరణ - 1

అనిల్ సునీల్ మరియు విమల్లు భాగస్థులు వారు లాభ నష్టాలను 4 : 3 : 2 నిష్పత్తిలో పంచుకొనుచున్నారు. విమల్ సంస్థ నుండి విరమించుకొన్నాడు. విరమణ సమయంలో దిగువ షరతులు ఉన్నట్లయితే అనిల్ మరియు సునీల్ల ఈ నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తిని లెక్కించండి.

1 నిష్పత్తి ఇవ్వనప్పుడు

2. విమల్ నిష్పత్తిని సమానంగా పంచుకొన్నట్లయితే

3. విమల్ వాటాను అనిల్ మరియు సునీల్లు 2 : 1 నిష్పత్తిలో తీసుకొనుచున్నట్లయితే

4. విమల్ వాటా మొత్తం సునీల్ తీసుకొన్నట్లయితే

జవాబు :

1. అనిల్ మరియు సునీల్ లాభ,నష్టాల నిష్పత్తి 4 : 3

2. విమల్ నిష్పత్తిని సమానంగా పంచుకొన్నప్పుడు :

$$\text{విమల్ వాటా} = \frac{2}{9}$$

$$\text{విమల్ వాటాలో అనిల్ పొందినది} = \frac{2}{9} \times \frac{1}{2} = \frac{2}{18} \text{ (లేదా) } \frac{1}{9}$$

$$\text{అనిల్ నూతన వాటా} = \frac{4}{9} + \frac{1}{9} = \frac{5}{9}$$

$$\text{విమల్ వాటాలో సునీల్ పొందినది} = \frac{2}{9} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{9}$$

$$\text{సునీల్ నూతన వాటా} = \frac{3}{9} + \frac{1}{9} = \frac{4}{9}$$

$$\text{అనిల్ మరియు సునీల్ నూతన లాభ, నష్టాల నిష్పత్తి} = \frac{5}{9} : \frac{4}{9} = 5 : 4$$

$$\text{అనిల్ మరియు సునీల్ లబ్ధి పొందిన నిష్పత్తి} = \frac{1}{9} : \frac{1}{9}$$

$$\left(\frac{5}{9}-\frac{4}{9}=\frac{1}{9}\right)\left(\frac{4}{9}-\frac{3}{9}=\frac{1}{9}\right)=1:1$$

3. అనిల్ మరియు సునీల్ 2 : 1 నిష్పత్తిలో తీసుకొన్నప్పుడు :

$$\text{విమల్ వాటా} = \frac{2}{9}$$

$$\text{విమల్ వాటాలో అనిల్ పొందినది} = \frac{2}{9} \times \frac{2}{3} = \frac{4}{27}$$

$$\text{అనిల్ నూతన వాటా} = \frac{4}{9} + \frac{4}{27} = \frac{16}{27}$$

$$\text{విమల్ వాటాలో సునీల్ పొందినది} = \frac{2}{9} \times \frac{1}{3} = \frac{2}{27}$$

$$\text{సునీల్ నూతన వాటా} = \frac{3}{9} + \frac{2}{27} = \frac{11}{27} = 16:11$$

$$\text{అనిల్ మరియు సునీల్ల నూతన లాభ,నష్టాల నిష్పత్తి} = \frac{16}{27} : \frac{11}{27} = 16:11$$

$$\text{లబ్ధి పొందిన నిష్పత్తి} = \frac{4}{27} : \frac{2}{27} = 4:2 = 2:1$$

$$\left(\frac{16}{27}-\frac{4}{9}=\frac{4}{27}; \frac{11}{27}-\frac{3}{9}=\frac{2}{27}; 4:2=2:1\right)$$

4. విమల్ వాటా మొత్తము సునీల్ తీసుకున్నప్పుడు :

సునీల్ అనిల్ వాటా మొత్తాన్ని తీసుకొన్నప్పుడు

$$\text{విమల్ పొందే వాటా} = \frac{2}{9}$$

$$\text{సునీల్ పొందే వాటా} = \frac{2}{9}$$

$$\text{సునీల్ నూతన వాటా} = \frac{3}{9} + \frac{2}{9} = \frac{5}{9}$$

$$\text{అనిల్ మరియు సునీల్ నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తి} = 4:5$$

సునీల్ మాత్రమే లబ్ధి పొందినాడు.

ఉదాహరణ - 2

ఆనంద్, భీషీర్ మరియు చార్లెస్ లు వారి లాభ నష్టాలను 2:1:2 నిష్పత్తిలో పంచుకొనుచున్నారు.

చార్లెస్ సంస్థ నుండి విరమించినాడు

ఆనంద్ మరియు భషీర్లు భవిష్యత్లో లాభనష్టాలను సమానంగా పంచుకొనుచున్నారు.

లబ్ధి పొందిన నిష్పత్తిని లెక్కించండి?

జవాబు :

లబ్ధి పొందిన నిష్పత్తి = నూతన నిష్పత్తి - పాత నిష్పత్తి

$$\text{ఆనంద్ లబ్ధి పొందినది} = \frac{1}{2} - \frac{2}{5} = \frac{1}{10}$$

$$\text{భషీర్ లబ్ధి పొందినది} = \frac{1}{2} - \frac{1}{5} = \frac{3}{10}$$

$$\text{ఆనంద్ మరియు భషీర్ల లబ్ధిపొందిన నిష్పత్తి} = \frac{1}{10} : \frac{3}{10} = 1 : 3$$

20.1 పాఠ్యాంశ ప్రశ్నలు

1. భాగస్వామ్య సంస్థ నుంచి భాగస్థులు విరమించటానికి గల ఏవైనా మూడు కారణాలను తెల్పండి?

A _____

B _____

C _____

2. కొనసాగుచున్న భాగస్థుల నూతన నిష్పత్తి =

3. లబ్ధి పొందిన నిష్పత్తి = నూతన నిష్పత్తి _____?

4. A, B, C లు లాభనష్టాలను 3:2:1 పంచుకొనుచున్నారు. A సంస్థ నుండి విరమించినాడు. అతని వాటాను B, C లు 2:1 నిష్పత్తిలో తీసుకొన్నారు. B, C ల నూతన లాభ, నష్టాల నిష్పత్తి ఈ దిగువ వాటిలో ఏవో గుర్తించండి?

(a) 3:2   (b) 2:1   (c) 1:2

20.2 గుడ్విల్ గణక విధానం :

సంస్థ గుడ్విల్ను సంపాదించుటలో భాగస్థులందరి పాత్ర మరియు కృషి ఉంటుంది. ప్రస్తుతం విరమించుకొనే భాగస్థులు కూడా గతంలో వ్యాపార సంస్థ అభివృద్ధికి కృషిచేసి, సంస్థ గుడ్విల్ను పెంచినవారే కనుక అతను / వారు విరమించుకొనేటప్పుడు సంస్థ గుడ్విల్లో వాటా పొందుటకు అర్హులు. కనుక వారి వాటా గుడ్విల్ను వారికి చెల్లించవలసి ఉంటుంది.

అకౌంటింగ్ ప్రమాణాలు - 10 (AS-10) ప్రకారము గుడ్విల్ను పుస్తకాలలో వ్రాయవలనంటే, నమోదు చేయవలెనంటే కొంత ప్రతిఫలమును నగదు రూపంలో చెల్లించవలెను. అందువలన గుడ్విల్ కొనుగోలు చేసినప్పుడు మాత్రమే పుస్తకాలలో నమోదు చేయవలెను. గుడ్విల్ను సంస్థ తనంతటతానుగా సృష్టించుకొనరాదు.

అందువలన భాగస్థుని విరమణ సందర్భంలో గుడ్విల్ను భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలలో నేరుగా సర్దుబాటు చేయవలెను. గుడ్విల్లో విరమించే భాగస్థుని వాటాను అతని మూలధన ఖాతాకు క్రెడిట్ చేసి కొనసాగుతున్న భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలకు వారు లబ్ధిపొందిన నిష్పత్తిలో డెబిట్ చేయవలెను.

పై వ్యవహారములను ఈ దిగువ చిట్టాపద్ధుల ద్వారా నమోదుచేస్తారు.

కొనసాగుతున్న భాగస్థుల మూలధనం ఖాతా Dr   ××××

To విరమించే భాగస్థుని మూలధనం ఖాతా

××××

(విరమించిన భాగస్థుని వాటా గుడ్విల్‌ను కొనసాగుతున్న భాగస్థులకు వారి లబ్ధి నిష్పత్తిలో సర్దుబాటు చేసినందున)

ఉదాహరణ - 3

మధు, ఉదయ్ మరియు సన్నీలు సమాన భాగస్థులు. సన్నీ వ్యాపారం నుండి విరమించుకొన దలచినాడు. సంస్థ గుడ్విల్‌ను రూ.54,000/-గా మూల్యాంకనము చేసినారు. సంస్థ పుస్తకాలలో గుడ్విల్ ఖాతాను చూపరాదు.

మధు మరియు ఉదయ్‌లు భవిష్యత్‌లో లాభ, నష్టాలను 3:2 నిష్పత్తిలో పంచుకుంటారు.

గుడ్విల్ సర్దుబాటుకు సంబంధించిన అవసరమైన చిట్టా, పద్దులను వ్రాయండి.

జవాబు :

మధు మూలధనం ఖాతా Dr	14,400	
ఉదయ్ మూలధనం ఖాతా Dr	3,600	
To సన్నీ మూలధనం ఖాతా		18,000
(కొనసాగుతున్న భాగస్థులు లబ్ధి పొందిన నిష్పత్తిలో సన్నీ వాటా గుడ్విల్‌ను సర్దుబాటు చేసినందున)		

$$\text{గమనిక : సన్నీ వాటా గుడ్విల్} = 54,000 \times \frac{1}{3} = 18,000$$

$$\text{లబ్ధి పొందిన నిష్పత్తి} = \text{నూతన నిష్పత్తి} - \text{పాత నిష్పత్తి}$$

$$\text{మధు లబ్ధి పొందిన నిష్పత్తి} = \frac{3}{5} - \frac{1}{3} = \frac{9-5}{15} = \frac{4}{15}$$

$$\text{ఉదయ్ లబ్ధి పొందిన నిష్పత్తి} = \frac{2}{5} - \frac{1}{3} = \frac{6-5}{15} = \frac{1}{15}$$

$$\text{మధు మరియు ఉదయ్‌ల లబ్ధి పొందిన నిష్పత్తి} = 4:1$$

గుడ్విల్ ఖాతా పుస్తకాలలో కన్పించున్నప్పుడు :

సంస్థలు సాధారణముగా గుడ్విల్ ఖాతాను పుస్తకాలలో చూపరు. ఒకవేళ విరమణ లేదా మరణము సంభవించినపుడు సంస్థ ఆస్తి, అప్పుల పట్టిలో గుడ్విల్ కనిపించుచున్నట్లయితే భాగస్థులందరి మూలధన ఖాతాలను డెబిట్ చేసి, గుడ్విల్ ఖాతాను క్రెడిట్ చేయుట ద్వారా రద్దు పరచవలెను. ఈ సందర్భంలో పుస్తకాలలో దిగువ చిట్టాపద్దు వ్రాయడం ద్వారా గుడ్విల్‌ను రద్దు చేస్తారు.

భాగస్థుల మూలధన ఖాతా Dr   ××××

To గుడ్విల్ ఖాతా

××××

(ప్రస్తుతం ఉన్న గుడ్విల్‌ను రద్దు పరచినందుకు)

ఉదాహరణ - 4

తనూజ, ప్రియాంక మరియు మౌనిక ఒక సంస్థలో భాగస్థులు వారు లాభ,నష్టాలను 3:2:1 నిష్పత్తిలో పంచుకుంటారు. ప్రియాంక సంస్థ నుండి విరమించదలచుకున్నది. ఆరోజున సంస్థ గుడ్విల్ను 90,000/-గా లెక్కగట్టడమైనది. ఇప్పటికే సంస్థ పుస్తకాలలో వ్రాయబడిన / నమోదు చేయబడిన గుడ్విల్ 48,000/- తనూజ మరియు మౌనికల నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తి 3 : 2 అవసరమైన చిట్టా పద్దులు వ్రాయండి.

జవాబు : చిట్టాపద్దులు

తనూజ మూలధన ఖాతా Dr	24,000	
ప్రియాంక మూలధన ఖాతా Dr	16,000	
మౌనిక మూలధన ఖాతా Dr	8,000	
To గుడ్విల్ ఖాతా		48,000
(ప్రస్తుతమున్న గుడ్విల్ను రద్దు పరచినందున)		
తనూజ మూలధనం ఖాతా Dr	9,000	
మౌనిక మూలధనం ఖాతా Dr	21,000	
To ప్రియాంక మూలధన ఖాతా		30,000
(ప్రియాంక వాటా గుడ్విల్ కొన సాగుచున్న భాగస్థుల మధ్య సర్దుబాటు చేసినందుకు)		

$$\text{గుడ్విల్లో ప్రియాంక వాటా} = 90,000 \times \frac{2}{6} = 30,000$$

$$\text{లబ్ధి పొందిన నిష్పత్తి} = \text{నూతన నిష్పత్తి} - \text{పాత నిష్పత్తి}$$

$$\text{తనూజ లబ్ధి పొందిన నిష్పత్తి} = \frac{3}{5} - \frac{3}{6} = \frac{18-15}{30} = \frac{3}{30}$$

$$\text{మౌనిక లబ్ధి పొందిన నిష్పత్తి} = \frac{2}{5} - \frac{1}{6} = \frac{12-5}{30} = \frac{7}{30}$$

$$\text{వారి లబ్ధి పొందిన నిష్పత్తి} = \frac{3}{30} : \frac{7}{30} = 3 : 7$$

20.2 పాఠ్యాంశ ప్రశ్నలు

ఈ దిగువ వాక్యములలో చెప్పబడిన అంశము, తప్పు లేదా ఒప్పు అను మాటలో మీరు సమాధానము నిమ్ము.

1. విరమించే భాగస్థుని వాటా గుడ్విల్ను వారు విరమించే సమయంలో వారి మూలధన ఖాతా డెబిట్ చేస్తారు.
2. గుడ్విల్ను కొనుగోలు చేసినప్పుడు మాత్రమే పుస్తకాలలో నమోదు చేస్తారు.

3. విరమించే భాగస్థుని వాటా గుడ్విల్ను అతను / ఆమె మూలధనం ఖాతాకు డెబిట్ చేసి కొనసాగుచున్న భాగస్థుల మూలధన ఖాతాకు వారు లబ్ధి పొందిన నిష్పత్తిలో క్రెడిట్ చేస్తారు.

4. గుడ్విల్ ఖాతాను రద్దు పరచినప్పుడు భాగస్థులందరి మూలధన ఖాతాలను క్రెడిట్ చేస్తారు.

20.3 ఆస్తి మరియు అప్పుల పునర్మూల్యాంకన :

భాగస్థుడు విరమించిన సమయంలో సంస్థ ఆస్తులు మరియు అప్పులను పునర్మూల్యాంకన చేసి భాగస్థుని ప్రవేశంలో మాదిరిగానే పునర్మూల్యాంకన ఖాతాను తయారు చేయవలెను. భాగస్థుని విరమణ లేదా మరణం సందర్భంలో ఆస్తులు మరియు అప్పుల విలువలలోని మార్పులను సర్దుబాటు చేయవలసి ఉంటుంది. ఆస్తి అప్పుల పునర్మూల్యాంకనలో లాభం లేదా నష్టం వచ్చినట్లయితే దానిని మరణించిన లేదా విరమించిన భాగస్థునితో సహా భాగస్థులందరికీ వారి ప్రస్తుత లేదా పాత లాభనష్టాల నిష్పత్తిలో పంపిణీ చేయవలెను. పైన తెలిపిన అంశము / సర్దుబాట్లు నమోదుకు అవసరమైన చిట్టా పద్ధతులు దిగువ విధంగా ఉంటాయి.

తేది	వివరములు	ఆవర్ణా పుటసంఖ్య	డెబిట్ రూ	క్రెడిట్ రూ
	1. ఆస్తుల విలువలో పెరుగుదలకు ఆస్తుల ఖాతా (విడివిడిగా) Dr To పునర్మూల్యాంకన ఖాతా (ఆస్తుల విలువలో పెరుగుదలకు)		xxxx	xxxx
	2. ఆస్తుల విలువలలో తగ్గుదలకు పునర్మూల్యాంకన ఖాతా Dr To ఆస్తుల ఖాతా(వేరువేరుగా) (ఆస్తుల విలువలలో తగ్గుదలకు)		xxxx	xxxx
	3. అప్పుల మొత్తంలో పెరుగుదలకు పునర్మూల్యాంకన ఖాతా Dr To అప్పు ఖాతా (అప్పు మొత్తం పెరిగినందున)		xxxx	xxxx
	4. అప్పు మొత్తంలో తగ్గుదలకు అప్పుల ఖాతా Dr To పునర్మూల్యాంకన ఖాతా (అప్పు మొత్తం తగ్గినందున)		xxxx	xxxx

ఆస్తుల అప్పుల విలువలలో మార్పులను నమోదు చేయుటకు పునర్మూల్యాంకన ఖాతాను తయారు చేయవలెను. (ఆ ఖాతా సహాయంలో పునర్మూల్యాంకన లోని లాభం లేదా నష్టంను) పునర్మూల్యాంకన ఖాతా ఆస్తి అప్పుల పునర్మూల్యాంకన వలన ఏర్పడిన లాభం లేదా నష్టాన్ని చూపుతుంది. ఆ లాభం లేదా నష్టంను విరమించిన లేదా మరణించిన భాగస్తునితో సహా భాగస్థులందరికీ పాత లేదా ప్రస్తుత నిష్పత్తిలో పంపిణీ చేయవలెను.

తేది	వివరములు	ఆవర్ణా పుటసంఖ్య	డెబిట్	క్రెడిట్
	5. పునర్మూల్యాంకన ఖాతా లాభంనకు: పునర్మూల్యాంకన ఖాతా Dr To భాగస్థుల మూలధన ఖాతా(వేరువేరుగా) (పునర్మూల్యాంకన లాభంను భాగస్థులం దరికి పాత లాభనష్టాల నిష్పత్తిలో పంచినందున)		xxxx	xxxx
	6. పునర్మూల్యాంకన నష్టంనకు : భాగస్థుని మూలధన ఖాతా(వేరువేరుగా) Dr To పునర్మూల్యాంకన ఖాతా (పునర్మూల్యాంకన నష్టాన్ని భాగస్థులందరి మధ్య పాత లాభనష్టాల నిష్పత్తిలో పంచినందున)		xxxx	xxxx

ఉదాహరణ - 5

మనోహర్, మనోజ్ మరియు శోభన్లు భాగస్వామ్య సంస్థలో భాగస్థులు, వారు లాభనష్టాలను 3:2:1 నిష్పత్తిలో పంచుకొనుచున్నారు. మనోహర్ భాగస్వామ్య సంస్థ నుండి విరమించుకొనుచున్నాడు. అతని ఖాతా పరిష్కారం చేయుటకొరకు ఆస్తులు మరియు అప్పులను దిగువ విధంగా పునర్మూల్యాంకన చేయదలచినారు.

1. యంత్రం విలువను 25,000/-లతో పెంచాలి.
2. పెట్టుబడులు విలువను 2,000/-లతో పెంచాలి.
3. సంస్థ పుస్తకాలలో చెల్లించవలసిన బిల్లు కొరకు ఏర్పాటు చేసిన 1,000/- మొత్తం అవసరం లేదు.
4. భూమి, భవనాల విలువను 12,000/- లతో తగ్గించాలి
5. పై వాటికి చిట్టా పద్దులను రాసి పునర్మూల్యాంకన ఖాతాను తయారుచేయండి.

జవాబు :

తేది	వివరములు	ఆవర్ణ పుటసంఖ్య	డెబిట్	క్రెడిట్
	<p>యంత్రం ఖాతా Dr</p> <p>పెట్టుబడుల ఖాతా Dr</p> <p>చెల్లించవలసిన బిల్లు కొరకు ఏర్పాటు ఖాతా Dr</p> <p>To పునర్మూల్యాంకన ఖాతా</p> <p>(ఆస్తుల విలువలలోని పెరుగుదల మరియు ఏర్పాటును నమోదు చేసినందున)</p>		<p>25,000</p> <p>2,000</p> <p>1,000</p>	28,000
	<p>పునర్మూల్యాంకన ఖాతా Dr</p> <p>To భూమి, భవనాల ఖాతా</p> <p>(ఆస్తుల విలువలలోని తగ్గుదల)</p>		12,000	12,000
	<p>పునర్మూల్యాంకన ఖాతా Dr</p> <p>To మనోహర్ మూలధనం ఖాతా</p> <p>To మనోజ్ మూలధనం ఖాతా</p> <p>To శోభన్ మూలధనం ఖాతా</p> <p>(పునర్మూల్యాంకన ఖాతాలోని లాభంను భాగస్థులందరికీ వారి లాభ,నష్టాల నిష్పత్తిలో పంపిణీ చేసినందున)</p>		16,000	<p>8,000</p> <p>5,333</p> <p>2,667</p>

పునర్మూల్యాంకన ఖాతా :

Dr

Cr

వివరాలు	మొత్తం రూ.	వివరాలు	మొత్తం రూ.
To భూమి మరియు భవనాలు	12,000	By యంత్రం	25,000
To లాభం బదిలీ చేయుటకు		By పెట్టుబడులు	2,000
మనోహర్ మూలధనం 8,000		By చెల్లించవలసిన బిల్లు కొరకు	1,000
మనోజ్ మూలధనం 5,333		ఏర్పాటు	
శోభన్ మూలధనం 2,667	16,000		
	28,000		28,000

సంచిత రిజర్వులు మరియు పంపిణీ చేయని లాభాల గణక విధానం :

భాగస్థుడు విరమించిన లేదా మరణించిన తేదీనాడు భాగస్వామ్య సంస్థ ఆస్తి అప్పుల పట్టిలో కనిపించుచున్న సంచిత రిజర్వులు, నిధులు మరియు పంపిణీ చేయని లాభనష్టాల ఖాతా నిల్వను, మరణించిన లేదా విరమించిన భాగస్థునితో సహా భాగస్థులందరికీ వారి పాత లాభనష్టాల నిష్పత్తిలో పంపిణీ చేయవలెను. పంపిణీ చేయని లాభాలు మరియు రిజర్వులను పంపిణీ చేయడానికి ఈ దిగువ చిట్టా పద్ధతులు వ్రాస్తారు.

1. పంపిణీ చేయని లాభాలు మరియు రిజర్వుల పంపిణీకి

తేది	వివరములు	ఆవర్ణా పుటసంఖ్య	డెబిట్	క్రెడిట్
	రిజర్వు ఖాతా Dr లాభ,నష్టాల ఖాతా Dr To భాగస్థుల మూలధన ఖాతా (వేరువేరుగా) (రిజర్వులు, లాభ,నష్టాలను భాగస్థు లందరి మూలధన ఖాతాలకు వారి లాభనష్టాల నిష్పత్తిలో పంపిణీ చేసినందున)		×××× ××××	××××

2. పంపిణీ చేయని నష్టాలను పంపిణీ చేసినందుకు :

తేది	వివరములు	ఆవర్ణా పుటసంఖ్య	డెబిట్	క్రెడిట్
	భాగస్థుల మూలధనం ఖాతా Dr To లాభ నష్టాల ఖాతా(నష్టం) (లాభ నష్టాల ఖాతాలోని నష్టాన్ని భాగస్థులందరి మూలధన ఖాతాలకు పాత లాభనష్టాల నిష్పత్తిలో పంపిణీ చేసినందున)		××××	××××

20.3 పాఠ్యాంశ ప్రశ్నలు

ఈ దిగువ ఖాళీలను సరైన పదం లేదా పదాలతో పూరింపుము.

I 1. పునర్మూల్యాంకన ఖాతా క్రెడిట్ నిల్వ _____ చూపుతుంది.

2. ఆస్తి అప్పుల పట్టిలో కనిపించే రిజర్వును భాగస్థుడు విరమించిన సందర్భంలో _____ ఖాతాలో

_____ వైపుకు బదిలీ చేయవలెను.

3. భాగస్థుడు విరమించిన సందర్భంలో ఆస్తుల విలువలో తగ్గుదల ఏర్పడినప్పుడు _____ డెబిట్ చేసి
_____ క్రెడిట్ చేయవలెను.

II భాగస్థుడు విరమించే సందర్భంలో ఋణదాతకు చెల్లించవలసిన అప్పు పెరిగినట్లయితే ఏ చిట్టా పద్ధతును వ్రాయవలెనో తెలుపుము.

20.4 విరమించే భాగస్థునికి చెల్లించవలసిన మొత్తంను పరిష్కారం చేయుట :

విరమించే భాగస్థునికి చెల్లించవలసిన మొత్తంను భాగస్వామ్య ఒప్పందంలో వ్రాయబడిన షరతులకు లోబడి చెల్లిస్తారు. విరమించే భాగస్థునికి చెల్లించవలసిన మొత్తంలో సాధారణంగా ఈ దిగువ అంశాలు వుంటాయి.

1. మూలధన ఖాతాలోని క్రెడిట్ నిల్వ
2. సంస్థ గుడ్విల్ లో అతను / ఆమె వాటా
3. పునర్మూల్యాంకన లాభంలో అతను / ఆమె వాటా
4. సాధారణ రిజర్వు లేదా ఇతర సంచిత లాభంలో అతను / ఆమె వాటా
5. మూలధనంపై వడ్డీ

III అతను / ఆమె మూలధన ఖాతా నుండి దిగువ తెలిపిన వాటిని తగ్గించవలసి ఉంటుంది.

1. పునర్మూల్యాంకన నష్టంలో అతను లేదా ఆమె వాటా
2. విరమించే తేది వరకు అతను లేదా ఆమె సొంతవాడకాలు మరియు సొంతవాడకాలపై వడ్డీ
3. ఏవైనా సంచిత నష్టాలు వున్నట్లయితే వాటిలో అతను లేదా ఆమె వాటా
4. సంస్థ నుండి తీసుకున్న ఋణం

పై అంశములన్నింటిని పరిగణలోనికి తీసుకుని లెక్కించగా వచ్చిన మొత్తంను విరమించిన భాగస్థునికి సంస్థ చెల్లించవలసి వుంటుంది. దానిని విరమించిన భాగస్థుని క్లెయిమ్ అని అంటారు. అతను లేదా ఆమె సాధ్యమైనంత తొందరగా వారి క్లెయిమ్ ను పొందటానికి ఆసక్తిని చూపుతారు. వారికి చెల్లించవలసిన మొత్తంను అతను లేదా ఆమె విరమించిన వెంటనే చెల్లించవలసి ఉంటుంది. అయితే సంస్థ వనరులు విరమించే భాగస్థుని క్లెయిమ్ ను ఏక మొత్తం లేదా పెద్ద మొత్తంలో చెల్లించడానికి సరిపోక పోవచ్చు. అటువంటి సందర్భంలో సంస్థ విరమించే భాగస్థునికి చెల్లించవలసిన మొత్తంను వాయిదాలలో చెల్లిస్తుంది.

1. పెద్ద లేదా ఏక మొత్తంలో చెల్లింపు :

కొనసాగుతున్న భాగస్థులు తెచ్చిన మొత్తంతో గాని సంస్థ వద్ద వున్న నిధులతో గాని విరమించే భాగస్థునికి వారి క్లెయిమ్ ను చెల్లించవలసి వుంటుంది. విరమించిన భాగస్థునికి చెల్లించవలసిన మొత్తంను సర్దుబాటు చేయడానికి ఈ దిగువ చిట్టా పద్ధతులను వ్రాయవలెను. ఏక మొత్తంలో లేదా పెద్ద మొత్తంలో నగదు చెల్లించినపుడు

విరమించే భాగస్థుని మూలధనం ఖాతా Dr

To నగదు లేదా బ్యాంకు ఖాతా

(విరమించే భాగస్థునికి సొమ్ము చెల్లించినందున)

ఉదాహరణ - 6

ఓం, జై మరియు జగదీష్ భాగస్వామ్య సంస్థలో భాగస్థులు. వారి లాభనష్టాల నిష్పత్తి 3:2:1గా పంచుకుంటున్నారు. డిసెంబర్ 31, 2010 నాటి ఆస్తి అప్పుల పట్టి ఈ దిగువ విధంగా ఉన్నది.

అప్పులు	మొత్తం(రూ॥)	ఆస్తులు	మొత్తం(రూ॥)
ఋణదాతలు	80,000	భవనాలు	1,80,000
చెల్లింపు బిల్లులు	26,000	ప్లాంట్	1,40,000
సాధారణ రిజర్వు	24,000	మోటారుకారు	40,000
		సరుకు	1,00,000
మూలధనము :			
ఓం - 1,60,000		ఋణగ్రస్తులు	63,000
జై - 1,20,000		తీ:రానీబాకీల ఏర్పాటు	3,000
జగదీష్- 1,20,000		బ్యాంకులో నగదు	10,000
	4,00,000		
	5,30,000		5,30,000

పై తేదినాడు ఈ దిగువ షరతులకు లోబడి జై సంస్థ నుండి విరమించినాడు.

1. సంస్థ గుడ్విల్ను 60,000/- మూల్యాంకనం చేసినారు
2. సరుకు, భవనాలు 10% చేత పెంచవలెను.
3. ప్లాంట్ 10% చేత తగ్గించాలి.
4. రానీబాకీల ఏర్పాటును 5,000/- చేత పెంచండి.

గుడ్విల్లో జై వాటాను కొనసాగుచున్న భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలో నేరుగా సర్దుబాటు చేయవలెను. నూతన లాభ నష్టాల నిష్పత్తికి అనుగుణంగా మూలధనాలను సర్దుబాటు చేసుకుంటూ, ఓం మరియు జగదీష్ తెచ్చిన నగదు నిల్వతో జైకు యివ్వవలసిన మొత్తం పూర్తిగా చెల్లించడమైనది. పునర్మూల్యాంకన ఖాతా మరియు భాగస్థుల మూలధన ఖాతా తయారుచేయండి.

జవాబు :

ఓమ్ మరియు జగదీష్ లబ్ధి పొందిన నిష్పత్తి 3:1గా వున్నది. అని ఊహించండి.

(a) లబ్ధి లేదా పొందిన నిష్పత్తి = 3:1

$$\text{ఓమ్ లబ్ధి పొందినది} = \frac{2}{6} \times \frac{3}{4} = \frac{6}{24} = \frac{1}{4}$$

$$\text{ఓమ్ కొత్త నిష్పత్తి భాగం} = \frac{3}{6} + \frac{1}{4} = \frac{12+6}{24} = \frac{18}{24} = \frac{3}{4}$$

$$\text{జగదీష్ పొందినది} \quad \frac{2}{6} \times \frac{1}{4} = \frac{2}{24} = \frac{1}{12}$$

$$\text{జగదీష్ కొత్త భాగం} = \frac{1}{6} + \frac{1}{12} = \frac{12+6}{72} = \frac{18}{72} = \frac{1}{4}$$

$$\text{ఓమ్ మరియు జగదీష్ నూతన లాభనిష్పత్తి} \quad \frac{3}{4} : \frac{1}{4} = 3 : 1$$

(b) గుడ్విల్ లో జై వాటాను

$$60,000 \times 2/6 = 20,000$$

కొనసాగుచున్న భాగస్థుల మూలధన ఖాతాకు సర్దుబాటు చేసినప్పుడు

ఓమ్ మూలధనం ఖాతా Dr 15,000

జగదీష్ మూలధనం ఖాతా Dr 5,000

To జై మూలధనం ఖాతా

20,000

(గుడ్విల్ లో జై వాటాను కొనసాగుచున్న భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలలో సర్దుబాటు చేసినందున)

పునర్మూల్యాంకన ఖాతా

Dr

Cr

వివరాలు	మొత్తం	వివరాలు	మొత్తం
To రానిబాకీల నిధివిర్పాటు	2,000	By సరుకు	10,000
To ఫ్లాంట్	14,000	By భవనాలు	18,000
లాభమును మూలధనం			
ఖాతాకు మళ్ళింపు			
ఓం మూలధనం 6,000			
జై మూలధనం 4,000			
జగదీష్ మూలధనం 2,000	12,000		
	28,000		28,000

భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలు :

Dr

Cr

వివరాలు	ఓం	జై	జగదీష్	వివరాలు	ఓం	జై	జగదీష్
To మూలధనం	15,000	-	5,000	By తేచ్చిన నిల్వ	1,60,000	1,20,000	1,20,000
To బ్యాంకు	-	1,52,000	-	By సాధారణరిజర్వు	12,000	8,000	4,000
To తేచ్చిన నిల్వ	2,77,000	-	1,59,000	By పునర్మూల్యాంకన లాభం	6,000	4,000	2,000
				By ఓం మూలధనం	-	15,000	-
				By జగదీష్ మూలధనం	-	5,000	-
				By బ్యాంకు	1,14,000	-	38,000
	2,92,000	1,52,000	1,64,000		2,92,000	1,52,000	1,64,000
				By తేచ్చిన నిల్వ	2,77,000	-	1,59,000

విరమించే భాగస్థుని క్లెయిన్ వాయిదాలతో చెల్లించినపుడు :

ఈ సందర్భంలో విరమించే భాగస్థునికి చెల్లించవలసిన మొత్తంను వాయిదాలలో చెల్లిస్తారు. సాధారణంగా విరమించిన భాగస్థునికి విరమించిన సమయంలో వెంటనే కొంత మొత్తమును చెల్లించి మిగిలిన మొత్తంను అతను లేదా ఆమె అప్పు ఖాతాకు మళ్ళిస్తారు. ఆ మళ్ళించిన అప్పు ఒకటి లేదా ఎక్కువ వాయిదాలలో చెల్లిస్తారు. అప్పుపై కొంత వడ్డీ కూడా చెల్లించబడుతుంది. భాగస్వామ్య ఒప్పందంలో వడ్డీకి సంబంధించిన నిబంధన లేనట్లయితే భారత భాగస్వామ్య చట్టం 1932 లోని సెక్షన్ 37లో పొందుపరచబడిన నిబంధన వర్తిస్తుంది.

నిబంధన ప్రకారం విరమించిన భాగస్థునికి విరమించే సమయంలో సంస్థ అతనికి చెల్లించవలసిన పూర్తి మొత్తంను చెల్లించినట్లయితే, తనకు రావలసిన మొత్తంపై సంవత్సరానికి 6% చొప్పున వడ్డీని కోరే హక్కు విరమించిన భాగస్థునికి వున్నది.

వాయిదాను మొత్తం రెండు భాగాలుగా విభజించవచ్చు. లేదా వాయిదా మొత్తంలో రెండు అంశాలు కలసి ఉంటాయి.

1. విరమించిన భాగస్థునికి చెల్లించవలసిన అసలు మొత్తంలో వాయిదా మొత్తం

2. అంగీకరించిన రేటు ప్రకారం వడ్డీ

ఋణము ఖాతాలో నిల్వపై వడ్డీ బకాయిని విరమించే భాగస్థుని ఋణం ఖాతాకు క్రెడిట్ చేయవలెను. వడ్డీతో సహా వాయిదాను విరమించే భాగస్థునికి కుదుర్చుకున్న ఒప్పందం ప్రకారం చెల్లించవలసి వుంటుంది.

1. కొంత మొత్తం నగదును చెల్లించి మిగిలిన మొత్తంను రుణం ఖాతాకు మళ్ళించినప్పుడు

విరమించే భాగస్థుని మూలధనం ఖాతా Dr

xxxx

To నగదు ఖాతా

xxxx

To విరమించే భాగస్థుని రుణం ఖాతా

xxxx

(కొంత మొత్తంను చెల్లించి మిగిలిన మొత్తంను రుణం ఖాతాకు మళ్ళించినందున)

రెండవ సంవత్సరంలో చివరన చెల్లించవలసిన వాయిదా మొత్తం

$$\text{వాయిదా ఆసలు} = 30,400$$

$$\text{వడ్డీ } (91,200 - 30,400) \times \frac{12}{100} = 7,296$$

$$\text{వాయిదా మొత్తము} = \underline{37,696}$$

మూడవ సంవత్సరం చెల్లించవలసిన మూడవ వాయిదా మొత్తం

$$\text{వాయిదా అసలు} = 30,400$$

$$\text{వడ్డీ } (91,200 - 30,400 - 30,400) \times \frac{12}{100} = 3,648$$

$$\text{వాయిదా మొత్తం} = \underline{34,048}$$

20.4 పాఠ్యాంశ ప్రశ్నలు

1. విరమించే భాగస్థునికి చెల్లించవలసిన వివిధ అంశములను తెలపండి.

a. _____ b. _____ c. _____

2. విరమించే భాగస్థునికి చెల్లించవలసిన క్లెయిమ్ పరిష్కార పద్ధతులను తెలపండి (చెల్లించే పద్ధతులు)

a. _____ b. _____

3. విరమించే భాగస్థుడు మనీష్ కు చెల్లించవలసిన మొత్తంను లెక్కించుట

a. మనీష్ మూలధనం ఖాతా క్రెడిట్ నిల్వ 20,000

b. గుడ్విల్ లో మనీష్ వాటా 7,000

c. ఆస్తి అప్పుల పట్టిలో వున్న సాధారణ రిజర్వు నిల్వ 10,000

d. ఆస్తి అప్పుల పునర్మూల్యాంకన లాభం 3,000

e. సొంత వాడకాలపై వడ్డీ 500

f. సంస్థ లాభాల్లో మనీష్ వాటా $\frac{1}{2}$

20.5 విరమణ తరువాత కొనసాగుచున్న భాగస్థుల మూలధన ఖాతాల సర్దుబాటు :

ఒక భాగస్థుని విరమణ తరువాత కొనసాగుతున్న మిగిలిన భాగస్థులు వారి మూలధనములను సర్దుబాటు చేసుకోవటానికి నిర్ణయం తీసుకొనే అవకాశము ఉన్నది. భాగస్థుని విరమణతో పాత భాగస్వామ్యము రద్దు అవుతుంది. కొనసాగుతున్న భాగస్థులు నూతన భాగస్వామ్యముగా ఏర్పడి, భాగస్వామ్య సంస్థను పునర్నిర్మాణము చేసుకొని సంస్థ యొక్క మొత్తము మూలధనమును నిర్ధారించుకుంటారు. నిర్ధారించిన మూలధనంను నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తిలో విభజించుకొని వారి మూలధన ఖాతాలలో ఆ మొత్తం నిల్వ ఉండేటట్లుగా ఖాతాలను సర్దుబాటు చేసుకొంటారు. నూతన సంస్థ మొత్తము మూలధనమ భాగస్థుడు విరమించే తేదీ నాటి వారి మొత్తము మూలధనం కంటే ఎక్కువగా లేదా తక్కువగా ఉండవచ్చు. భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలలోని క్రెడిట్ నిల్వను భాగస్థుల నూతన మూలధనముతో పోల్చి వారి మూలధన ఖాతాలో నిల్వ ఇప్పటికే ఎక్కువగా ఉంటే ఎక్కువగా ఉన్న మొత్తమును సంస్థ నుండి తీసుకువెళతారు. అదేవిధంగా పోల్చినప్పుడు వారి మూలధన ఖాతాలో నిల్వ తక్కువగా ఉన్నట్లయితే తక్కువగా ఉన్న మొత్తాన్ని నగదు రూపంలో తీసుకొని వస్తారు.

ఉదాహరణ - 8

రూపా, సుందర్ మరియు షాజత్‌లు ఒక భాగస్వామ్య సంస్థలో భాగస్థులు. వారు లాభనష్టాలను 5:3:2 నిష్పత్తిలో పంచుకొంటున్నారు. విరమణ కోసము అన్ని సర్దుబాట్లు చేసిన తరువాత వారి మూలధన ఖాతాలో వరుసగా 46,000, 42,000/- మరియు 38,000/- నిల్వను చూపుతున్నాయి. రూపా సంస్థనుండి విరమించినది. సుందర్ మరియు షాజత్‌లు సంస్థ మొత్తము మూలధనము 84,000/-లుగా నిర్ణయించుకున్నారు. వారి నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తి 7:5. ఆ నిష్పత్తిలో మూలధన ఖాతాలు నూతన మూలధనమును నిల్వగా చూపవలెను. అందుకోసమై భాగస్థులు తీసుకొచ్చే లేదా తీసుకువెళ్ళే నగదుకు సంబంధించిన చిట్టా పద్దులు రాయండి

జవాబు :

రూ.

$$\text{నూతన సంస్థ మొత్తం మూలధనము} = 84,000/-$$

$$\text{నూతన మూలధనములో సుందర్‌కు వాటా} 84,000 \times \frac{7}{12} = 49,000/-$$

$$\text{నూతన మూలధనములో షాజత్ వాటా} 84,000 \times \frac{5}{12} = 35,000/-$$

నూతన మూలధనములో సుందర్‌కు వాటా 42,000/-లతో పోల్చినపుడు అతని మూలధన ఖాతాలో నిల్వ తక్కువగా ఉన్నట్లు తెలియచున్నది. ఆ తక్కువను లేదా వ్యత్యాసము $(49,000 - 42,000) = 7,000/-$ ను అతను నగదు రూపంలో నూతన సంస్థలోకి తీసుకురావలెను.

అదేవిధంగా నూతన మూలధనంలో షాజత్ వాటా 35,000/-లను అతడి మూలధన ఖాతాలో 38,000/- ల క్రెడిట్ నిల్వ కనిపించుచున్నది. అంటే మూలధన ఖాతాలో నిల్వ ఎక్కువగా ఉన్నట్లు తెలియచున్నది. ఎక్కువ/ మిగులు $(38,000 - 35,000)$ రూ. 3,000/-లను సంస్థ నుండి తీసుకువెళ్ళుటకు అనుమతిస్తారు. అతను ఆ మిగులు 3,000/-లను తీసుకు వెళ్ళినట్లయితే మూలధన ఖాతా నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తికి అనుగుణంగా ఉండవలసిన మొత్తమును చూపుతుంది.

చిట్టా పద్దులు

తేది	వివరాలు	ఆ.పు	డెబిట్	క్రెడిట్
	<p>బ్యాంకు ఖాతా Dr</p> <p>To సుందర్ మూలధనము ఖాతా</p> <p>(సుందర్ మూలధనం నూతన లాభనష్టాల ఖాతాకి అనుగుణంగా ఉండుటకు నగదు తెచ్చినందుకు)</p>		7,000	-
	<p>షాజత్ మూలధనం ఖాతా Dr</p> <p>To బ్యాంకు ఖాతా</p> <p>(షాజత్ మూలధనం నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తికి అనుగుణంగా ఉండుటకు నగదు తీసుకు వెళ్ళినందుకు)</p>		3,000	-
			-	3,000

నూతన సంస్థ మొత్తము మూలధనమును ముందుగానే నిర్ణయించినపుడు - కొనసాగుతున్న భాగస్థుల మూలధనములను వారి లాభనష్టాల పంపిణీ నిష్పత్తిలో సర్దుబాటు చేయుటకు :

ఈ సందర్భంలో కొనసాగుచున్న భాగస్థుల సర్దుబాటు చేసిన మూలధనము ఖాతాల మొత్తమును, నూతన సంస్థలోని నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తికి అనుగుణంగా తిరిగి సర్దుబాటు చేసుకొంటారు. ఆ విధముగా సర్దుబాటు చేసుకొనుటకు ఈ దిగువ దశలు ఉన్నాయి.

కొనసాగుచున్న భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలలో ఉన్న క్రెడిట్ నిల్వలను కూడవలెను.

పైన కూడగా వచ్చిన మొత్తమును సంస్థ నూతన మూలధనముగా భావిస్తారు.

పై నూతన మూలధనమును వారి నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తిలో విభజించవలెను.

ఉదాహరణ - 9

సుమిత్, అమిత్ మరియు నేహలు ఒక భాగస్వామ్య సంస్థలో భాగస్థులు. వారు లాభనష్టాలను 4:3:1 నిష్పత్తిలో పంచుకుంటున్నారు. అమిత్ విరమించినాడు. వారి సర్దుబాటు చేసిన మూలధనాలు వరుసగా 76,000/-, 45,000/- మరియు 34,000/-. సంస్థ మొత్తము మూలధనమును 3:2 నిష్పత్తిలో సుమిత్ మరియు నేహ కలిగి ఉండేట్లుగా నిర్ణయించుకున్నారు. అందుకు అవసరమైన సర్దుబాట్లు మొత్తము నగదురూపంలో జరుగుతాయి. ప్రతి భాగస్థుడు వాస్తవముగా తీసుకువెళ్ళిన లేదా తీసుకు వచ్చిన నగదు మొత్తమును లెక్కించండి.

జవాబు :

కొనసాగుతున్న భాగస్థుల సర్దుబాటు చేసిన మూలధన మొత్తము

సుమిత్ 76,000/-

నేహ 34,000/-

మొత్తము మూలధనము 1,10,000/-

సంస్థ మొత్తము మూలధనమును కొనసాగుతున్న భాగస్థులు తమ నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తి 3:2 లో విభజించుకుంటారు.

$$\text{సుమిత్ నూతన మూలధనము} = 1,10,000 \times \frac{3}{5} = 66,000/-$$

$$\text{నేహ నూతన మూలధనము} = 1,10,000 \times \frac{2}{5} = 44,000/-$$

సంస్థ నూతన మూలధనములో సుమిత్ వాటా 66,000/- అయితే అతని మూలధన ఖాతాలో క్రెడిట్ నిల్వ 76,000/- ఉన్నాయి. నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తికి అనుగుణంగా ఉండవలసిన మూలధనము కంటే ఎక్కువగా ఉన్నది. ఎక్కువగా ఉన్న (76,000-66,000) 10,000/- మొత్తమును సంస్థ నుండి తీసుకువెళ్ళతారు. ఆ విధముగా నగదును తీసుకువెళ్ళడంతో అతని మూలధనము ఖాతా నూతన లాభ నష్టాల నిష్పత్తికి అనుగుణంగా సర్దుబాటు కాబడి ఉంటుంది.

సంస్థ నూతన మూలధనంలో నేహ 44,000/- అయితే ఆమె మూలధన ఖాతాలో క్రెడిట్ నిల్వ 34,000/-గా ఉన్నది. నూతన లాభనష్టాల పంపిణీ నిష్పత్తికి అనుగుణంగా ఉండవలసిన మూలధనము కంటే తక్కువగా ఉన్నది. తక్కువగా ఉన్న (44,000-34,000)=10,000/- మొత్తమును నగదురూపములో తీసుకొని రావలెను. ఆ విధముగా నగదును తీసుకొని రావడముతో ఆమె మూలధనము ఖాతా నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తికి అనుగుణంగా సర్దుబాటు అవుతుంది.

ఉదాహరణ - 10

రోహిత్, నిషా మరియు సునీల్ భాగస్వామ్య సంస్థలో భాగస్థులు. వారు లాభమును మూలధన నిష్పత్తిలో పంచుకొంటారు. మార్చి 31, 2010 నాటి ఆస్తి అప్పుల పట్టి ఈ దిగువ విధంగా ఉన్నది.

అప్పులు	మొత్తం(రూ)	ఆస్తులు	మొత్తం(రూ)
రుణదాతలు	25,000	యంత్రాలు	40,000
చెల్లింపు బిల్లులు	13,000	భవనాలు	90,000
సాధారణ రిజర్వు	22,000	ఋణగ్రస్తులు	30,000
మూలధనము		తీ:రానిబాకీల ఏర్పాటు	1000
రోహిత్ - 60,000			29,000
నిషా - 40,000		సరుకు	23,000
సునీల్ - 40,000	1,40,000	బ్యాంకులో నగదు	18,000
	2,00,000		2,00,000

పై తేదినాడు నిషా సంస్థ నుండి విరమించినది. ఈ దిగువ విధముగా సర్దుబాట్లు చేయదలచినారు.

1. భవనాలు 20% చేత పెంచవలెను.
2. ఋణగ్రస్తులపై రాని బాకీల ఏర్పాటు 5%నకు పెంచాలి.
3. యంత్రాలు 10% చేత తగ్గించాలి
4. సంస్థ గుడ్విల్ 56,000/-రూ. మూల్యాంకన చేసినారు. విరమించిన భాగస్థుని వాటాను సర్దుబాటు చేసినారు.
5. కొత్త సంస్థ యొక్క మూలధనం 1,20,000/-రూ గా నిర్ణయమైనది. పునర్మూల్యాంకన ఖాతాను భాగస్థుల మూలధనం ఖాతాలను మరియు నిషా విరమించిన తరువాత నూతన సంస్థ యొక్క ఆస్తి అప్పుల పట్టిని తయారు చేయండి.

జవాబు :

పునర్మూల్యాంకన ఖాతా :

Dr

Cr

To వివరాలు	మొత్తం	వివరాలు	మొత్తం
To రానిబాకీల ఏర్పాటుఖాతా	500	By భవనాలు	18,000
To యంత్రాల ఖాతా	4,000		
To మూలధన ఖాతాలకు లాభం			
మళ్ళింపు (3:2:2)			
రోహిత్ - 5,786			
నిషా - 3,857			
సునీల్ - 3,857			
	13,500		
	18,000		18,000

భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలు :

Dr

Cr

వివరాలు	రోహిత్ రూ.	నిషా రూ.	సునీల్ రూ.	వివరాలు	రోహిత్ రూ.	నిషా రూ.	సునీల్ రూ.
To నిషా మూలధనం	9,600	-	6,400	By తెచ్చిన నిల్వ	60,000	40,000	40,000
To బ్యాంకు	-	66,143	-	By సాధారణరిజర్వు	9,428	6,286	6,236
To తేల్చిన నిల్వ	72,000	-48,000		By పునర్మూల్యాంకన ఖాతా (లాభం)	5,786	3,857	3,857
				By రోహిత్ మూలధనం	-	9,600	-
				By సునీల్ మూలధనం	-	6,400	-
				బ్యాంకు	6,386	4,257	54,400
	81,600	66,143	54,400		81,600	66,143	54,400

మార్చి 31 - 2010 నాటి ఆస్తి, అప్పుల పట్టి

అప్పులు	మొత్తం రూ	మొత్తం రూ	ఆస్తులు	మొత్తం రూ	మొత్తం రూ
ఋణదాతలు		25,000	భవనాలు		1,08,000
బ్యాంకు ఓవర్‌డ్రాఫ్ట్		37,500	యంత్రాలు		36,000
చెల్లింపు బిల్లులు		13,000	ఋణగ్రస్తులు	30,000	
			తీ: రానిబాకీల ఏర్పాటు	<u>1,500</u>	
మూలధనం:					28,500
రోహిత్	72,000				
			సరుకు		23,000
సునీల్	<u>48,000</u>	1,20,000			
		1,95,500			1,95,500

వర్కింగ్ నోట్ :

(a) (i) లాభ పంపిణీ నిష్పత్తి = 60,000 : 40,000 : 40,000
3 : 2 : 2

(b) లబ్ధి పొందిన నిష్పత్తి :

$$\text{రోహిత్} = \frac{3}{5} - \frac{3}{7} = \frac{21-15}{35} = \frac{6}{35}$$

$$\text{సునీల్} = \frac{2}{5} - \frac{2}{7} = \frac{14-10}{35} = \frac{4}{35}$$

$$= \frac{6}{35} : \frac{4}{35}$$

$$= 6 : 4$$

$$= 3 : 2$$

(c) గుడ్విల్‌లో నిషా వాటా = $56,000 \times \frac{2}{7} = 16,000$

లబ్ధి పొందుతున్న నిష్పత్తిలో కొనసాగుతున్న భాగస్థులు భరించే విరమించిన భాగస్థుని గడ్విల్ వాటా

$$\text{రోహిత్} = 16,000 \times \frac{3}{5} = 9,600$$

$$\text{సునీల్} = 16,000 \times \frac{2}{5} = 6,400$$

చిట్టా పద్దులు :

రోహిత్ మూలధనం ఖాతా Dr	9,600	-
సునీల్ మూలధనం ఖాతా Dr	6,400	-
To నిషా మూలధనం ఖాతా (గుడ్విల్ లో వాటాను లబ్ధిపొందిన నిష్పత్తిలో పంచినందున)	-	16,000

బ్యాంకు ఖాతా :

Dr

Cr

వివరాలు	మొత్తం	మొత్తం	వివరాలు	మొత్తం	మొత్తం
To తెచ్చిన నిల్వఖాతా		18,000	By నిషా మూలధనం		66,143
To రోహిత్ మూలధనం ఖాతా		6,386	ఖాతా		
To సునీల్ మూలధనం ఖాతా		4,257			
To తెచ్చిన నిల్వ (బ్యాంకు ఓవర్ డ్రాఫ్ట్)		37,500			
		66,143			66,143

III విరమించిన భాగస్థునికి చెల్లింపుకోసం బ్యాంకు ఓవర్ డ్రాఫ్ట్ ను తీసుకొనటమైనది.

1. కొత్త సంస్త యొక్క మూలధనం 1,20,000/-రూ గా నిర్ణయమైనది.

నూతన మూలధనం (1,20,000 నిష్పత్తిలో 3 : 2)

తీ : మూలధనం (సర్దుబాట్లు చేసిన తరువాత)

కొనసాగుతున్న భాగస్థులు తీసుకురావలసిన నగదు

రోహిత్	సునీల్
72,000	48,000
65,614	43,743
<u>6,386</u>	<u>4,257</u>

ఉదాహరణ - 11

చేతన్ పవన్ మరియు గుప్తా భాగస్వామ్య సంస్థలో భాగస్థులు. వారి లాభనష్టాల నిష్పత్తి వరుసగా $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{6}$ మరియు $\frac{1}{3}$ మార్చి 31, 2010 నాటి ఆస్తి , అప్పుల పట్టి దిగువ విధంగా ఉన్నది.

అప్పులు	మొత్తం(రూ)	ఆస్తులు	మొత్తం(రూ)
వివిధ ఋణదాతలు	36,000	స్వేచ్ఛాయుత ఆవరణలు	80,000
చెల్లింపు బిల్లులు	24,000	యంత్రాలు	60,000
సాధారణ రిజర్వు	24,000	ఫర్నిచర్	24,000
మూలధనం:		ఋణగ్రస్తలు	40,000
చేతన్ 60,000		తీ:రానిబాకీల ఏర్పాటు	<u>2,000</u>
పవన్ 60,000		సరుకు	44,000
గుప్తా <u>56,000</u>	1,76,000	నగదు	14,000
	<u>2,60,000</u>		<u>2,60,000</u>

గుప్తా వ్యాపారము నుండి విరమించినాడు. భాగస్థులు దిగువ విధంగా పునర్మూల్యాంకనను అంగీకరించినారు

1. స్వేచ్ఛాయుత ఆవరణలను మరియు సరుకును వరుసగా 20% మరియు 15% చేత పెంచవలెను.
2. యంత్రము మరియు ఫర్నిచర్ వరుసగా 10% మరియు 7% చేత తగ్గించవలెను.
3. రాని బాకీల రిజర్వును 3,000/-లకు పెంచవలెను.
4. గుప్తా విరమించు చున్నందున గుడ్విల్ను 42,000/-గా మూల్యాంకన చేసినారు.
5. గుప్తా విరమణ తరువాత కొనసాగుతున్న భాగస్థులు వారి మూలధనమును నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తిలో సర్దుబాటు చేయదలచినారు. మూలధన ఖాతాలలో ఉన్న మిగులు/ లోటును నగదులో సర్దుబాటు చేయవలెను.

అవసరమైన ఆవరణ ఖాతాలను నూతన ఆస్తి అప్పుల పట్టిని తయారుచేయండి.

జవాబు :

పునర్మూల్యాంకన ఖాతా

Dr

Cr

వివరాలు	మొత్తం	వివరాలు	మొత్తం
To రానిబాకీల ఏర్పాటు	1,000	By స్వేచ్ఛాయుత ఆవరణలు	16,000
To యంత్రాలు	6,000	By సరుకు	6,600
To ఫర్నిచర్	1,680		
To లాభము మూలధన			
ఖాతాకు మళ్ళింపు			
చేతన్ - 6,960			
పవన్ - 2,320			
గుప్తా - 4,640	13,920		
	22,600		22,600

భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలు :

Dr

Cr

వివరాలు	చేతన్ రూ.	పవన్ రూ.	గుప్త రూ.	వివరాలు	చేతన్ రూ.	పవన్ రూ.	గుప్త రూ.
To గుప్తా మూలధనం	10,500	3,500	-	By తెచ్చిన నిల్వ	60,000	60,000	56,000
To గుప్తా ఋణం	-	-	82,640	By సాధారణ రిజర్వు	12,000	4,000	8,000
To నగదు	-	30,000	-	By పునర్మూల్యాంకన ఖాతా	6,960	2,320	4,640
To తెచ్చిన నిల్వ	98,460	32,820	-	By చేతన్ మూలధనం	-	-	10,500
				By పవన్ మూలధనం	-	-	3,500
				By నగదు	30,000	-	-
	1,08,960	66,320	82,640		1,08,960	66,320	82,640

మార్చి 31, 2010 నాటి ఆస్తి అప్పుల పట్టీ :

అప్పులు	మొత్తం(రూ)	ఆస్తులు	మొత్తం(రూ)
ఋణదాతలు	36,000	స్వేచ్ఛాయుత ఆస్తులు / అవరణలు	96,000
చెల్లింపు బిల్లులు	24,000	యంత్రాలు	54,000
గుప్తా ఋణం	82,640	ఫర్నిచర్	22,320
మూలధనం :		ఋణగ్రస్తులు 40,000	
		తీ:రానిబాకీల నిధి ఏర్పాటు 3,000	37,000
చేతన్ - 98,460		సరుకు	50,600
పవన్ - 32,820	1,31,280	నగదు	14,000
	2,73,920		2,73,920

వర్కింగ్ నోట్ :

1. ఒప్పందంలో ప్రత్యేకంగా లేనట్లయితే విరమించిన భాగస్థుని మూలధనం ఖాతాను అతని రుణం ఖాతాకు మళ్లించవలెను.
2. ఒప్పందంలో ఏమి వ్రాయకపోయినట్లయితే కొనసాగుతున్న భాగస్థుల పాత నిష్పత్తినే లబ్ధిపొందిన నిష్పత్తిగా తీసుకొనవలెను. నిష్పత్తి 3 : 1
3. కొనసాగుతున్న భాగస్థులు తీసుకురావలసిన లేదా తీసుకెళ్ళవలసిన నగదును లెక్కించుట

వివరములు	చేతన్ రూ	పవన్ రూ
నూతన మూలధనంలో వాటా $68,460 + 62,820 = 1,31,280$ $1,31,280 \times \frac{3}{4} = 98,460$ $1,31,280 \times \frac{1}{4} = 32,820$ తీ: సర్దుబాటు చేసిన తరువాత మూల ఖాతాలనిల్వ తీ: (సర్దుబాటు చేసిన మూలధన ఖాతాలు) నగదు సర్దుబాటు	98,460 68,460 30,000 (తీసుకురావలెను)	32,820 62,820 30,000 (తీసుకువెళ్ళవలెను)

20.5 పాఠ్యాంశ ప్రశ్నలు

1. సురేందర్, మహేందర్ మరియు తరుణ్ భాగస్వామ్య సంస్థలో భాగస్థులు. సురేందర్ విరమణ తరువాత మహేందర్ మరియు తరుణ్ లాభనష్టాల నిష్పత్తి 5 : 3 వారు సంస్థ మూలధనంను 80,000/-గా నిర్ణయించుకున్నారు. మహేందర్ మరియు తరుణ్ వ్యక్తిగత మూలధనంను లెక్కించండి.

మహేందర్ మూలధనం _____

తరుణ్ మూలధనం _____

2. షోహన్, అమీషా మరియు నీనాలు భాగస్థులు. వారు లాభనష్టాలను 3:2:1 నిష్పత్తిలో పంచుకుంటున్నారు. వారు సర్దుబాటు చేసిన మూలధన ఖాతాలు వరుసగా 90,000, 60,000 మరియు 70,000. అమీషా మరియు నీనాలు సంస్థ మొత్తం మూలధనంను 5:3 నిష్పత్తిలో కలిగి ఉండవలెనని నిర్ణయించుకున్నారు. ప్రతి భాగస్థుని మూలధనమును మరియు సంస్థ మొత్తం మూలధనమును లెక్కించండి.

20.6 భాగస్థుని మరణము :

భాగస్థుడు మరణించినప్పుడు ఆస్తుల పునర్మూల్యాంకన అప్పుల పునర్ నిర్ధారణ, గుడ్విల్, సంచిత రిజర్వులు పంపిణీ చేయని లాభాలు మొదలైన అంశాలకు సంబంధించిన గణక విధానం భాగస్థుని విరమణ మాదిరిగానే ఉంటుంది. భాగస్థులు మరణించినప్పుడు అతను లేదా ఆమెకు చెల్లించవలసిన మొత్తమును అతను లేదా ఆమె న్యాయపరమైన లేదా చట్టబద్ధమైన వారసులకు చెల్లిస్తారు. ఆ వారసులు దిగువ వాటిపై హక్కులు కలిగి ఉంటారు.

1. మరణించిన భాగస్థుని మూలధన ఖాతాలోని క్రెడిట్ నిల్వ
2. భాగస్వామ్య ఒప్పందంలో వ్రాయబడి ఉన్నట్లయితే మరణించిన తేది వరకు మూలధనంపై వడ్డీ
- 3 సంస్థ గుడ్విల్ లో వాటా
4. పంపిణీ చేయని లాభాలు మరియు రిజర్వులలో వాటా
5. ఆస్తి అప్పుల పునర్మూల్యాంకన లాభములలో వాటా
6. మరణించిన తేది వరకు వ్యాపార లాభాలలో వాటా
7. ఉమ్మడి జీవిత భీమా పాలసీ వాటా

మరణించిన భాగస్థుని న్యాయపరమైన వారసుల ఖాతాకు దిగువ వాటిని డెబిట్ చేయవలెను.

1. సొంత వాడకాలు
2. సొంత వాడకాలపై వడ్డీ
3. ఆస్తి అప్పుల పునర్మూల్యాంకన నష్టాలలో వాటా
4. అతను లేదా ఆమె మరణించిన తేది వరకు నష్టాలలోని వాటా

పై సర్దుబాట్లను మరణించిన భాగస్థుని మూలధన ఖాతాలో నమోదు చేయవలెను. భాగస్థుని ఖాతాలో ఉన్న తదుపరి మరణించిన భాగస్థుని వారసుని పేరుతో ప్రారంభించిన నూతన ఖాతాకు మళ్ళించవలెను.

మరణించిన భాగస్థుని వారసులకు చెల్లింపులను భాగస్వామ్య ఒప్పందం ప్రకారం చేస్తారు. భాగస్వామ్య ఒప్పందంలో విరమణ లేనప్పుడు మరణించిన భాగస్థుల న్యాయపరమైన వారసులకు సంస్థ నుండి రావలసిన మొత్తంపై సంవత్సరమునకు 6% వడ్డీని మరణించిన తేది నుండి చెల్లింపు జరిపే తేది వరకు పొందే హక్కు కలదు.

భాగస్వామి మరణించిన తేది వరకు లాభమును లెక్కించుట :

భాగస్వామి సంవత్సర మధ్యకాలంలో మరణించినట్లయితే మరణించిన భాగస్వామి వారసులు అతను / ఆమె మరణించిన తేది వరకు అతను / ఆమెకు లాభంలో ఉన్న వాటాను పొందే హక్కు కలిగి ఉంటారు. అందువలన ఆ లాభాలను లెక్కించవలసి ఉంటుంది. లాభం లెక్కింపునకు ఈ దిగువ రెండు పద్ధతులు కలవు.

1. కాలం ఆధారం / ప్రాతిపదిక
2. టర్నోవర్ లేదా అమ్మకాల ప్రాతిపదిక

1. కాలప్రాతిపదిక :

ఈ సందర్భంలో సంస్థ తన లాభాలను సంవత్సరం పాటు ఒకే విధంగా ఆర్జించునని ఊహిస్తారు.

ఉదాహరణ : గత సంవత్సర మొత్తం లాభము 1,25,000/- గత సంవత్సరం ముగిసిన తరువాత మూడు నెలలకు ఒక భాగస్వామి మరణించినాడు. ఆ మూడు నెలల కాలమునకు లభించే లాభము $1,25,000 \times \frac{3}{12} = 31,250$ మరణించిన భాగస్వామి వాటా లాభనష్టాలలో $\frac{2}{10}$ అయినట్లయితే అతను మరణించే తేది వరకు అతను లేదా ఆమె లాభాలలో వాటా $31,250 \times \frac{2}{10} = 6,250$

2. టర్నోవర్ లేదా అమ్మకం ప్రాతిపదిక :

ఈ పద్ధతిలో గతసంవత్సర లాభాలు మరియు అమ్మకాలను పరిగణలోకి తీసుకుంటారు. వాటి ఆధారంగా ప్రస్తుత సంవత్సరంలో మరణించిన తేది వరకు ఉన్న అమ్మకాలపై లాభం లెక్కిస్తారు. అమ్మకాల లాభశాతము ఒకేవిధంగా ఉంటుందని ఈ పద్ధతిలో ఊహిస్తారు.

ఉదాహరణ - 12

అరుణ్, తరుణ్ మరియు నేహలు భాగస్వామిలు. వారి లాభనష్టాల నిష్పత్తి 3:2:1 నేహ 31 మే 2006న మరణించినది. 2005-06 సంవత్సరంలో మొత్తము అమ్మకాలు 4,00,000/- ఆ కాలంలో అమ్మకాలలో లాభము 60,000/-సంస్థ తన భాగస్వామి పుస్తకాలను ప్రతి సంవత్సరం మార్చి 31న ముగిస్తారు. అయితే ఏప్రిల్ 1, 2006 నుండి మే 31 2006 వరకు అమ్మకాలు 1,00,000/-

మరణించిన భాగస్వామికి మరణించిన తేది వరకు లాభంలో లభించే మొత్తము ఎంతో లెక్కించండి.

జవాబు :

1 ఏప్రిల్ 2006 నుండి 31 మే 2006 వరకు (లాభంను) అమ్మకాల ప్రాతిపదికగా లెక్కించుము

గత సంవత్సర అమ్మకాలు = రూ. 4,00,000

గత సంవత్సర లాభము = రూ. 60,000

ప్రస్తుత అమ్మకాలు 1,00,000 అయితే లాభము

4,00,000 - 60,000

1,00,000 - ?

లాభము $\frac{1,00,000}{4,00,000} \times 60,000 = 15,000$

$$\text{లాభములో నేహ వాటా} = 15,000 \times \frac{1}{6} = 25,000$$

పై 15,000/-ల లాభమును దిగువ విధముగా లెక్కించవచ్చు

$$\text{లాభ శాతము} = \frac{60,000}{4,00,000} \times 100 = 15\%$$

మరణించిన తేది వరకు అమ్మకాలు = 1,00,000

$$\text{లాభము} = 1,00,000 \times \frac{15}{100} = 15,000$$

ఉదాహరణ - 13

నూతన్, సుమిత్, పీబా ఒక భాగస్వామ్య సంస్థలో లాభనష్టాలను 5:3:2 నిష్పత్తిలో పంచుకుంటున్న భాగస్థులు.

31 డిసెంబరు 2006న వారి ఆస్తిఅప్పుల పట్టీ దిగువ విధంగా వున్నది.

అప్పులు	మొత్తం రూ	ఆస్తులు	మొత్తం రూ
ఋణదాతలు	52,000	భవనాలు	60,000
రిజర్వు నిధి	15,000	ప్లాంట్	50,000
మూలధనం:		సరుకు	27,000
నూతన్ 60,000		ఋణగ్రస్థులు	25,000
సుమిత్ 45,000		నగదు	10,000
పీబా 30,000		బ్యాంకు	30,000
	1,35,000		
	2,02,000		2,02,000

జూలై 1 2007న నూతన్ మరణించినాడు. మరణించిన భాగస్థుని వారసులు మరియు మిగిలిన కొనసాగతున్న భాగస్థుల మధ్య ఈ దిగువ విధంగా ఒప్పందం జరిగింది.

1. గత 4 సంవత్సరాల సగటు లాభాలను $2 \frac{1}{2}$ సం॥రాల కొనుగోలుగా గుడ్‌విల్ విలువ కట్టవలెను. లాభాలు వరుసగా 2003 25,000, 2004 -20,000, 2005-40,000, 2006-35,000
2. భవనాలను 70,000లుగా ప్లాంట్‌ను 46,000/-లుగా మరియు సరుకును 32,000/-లుగా విలువ కట్టారు.
3. 2007వ సం॥లో కూడా లాభాల ఆర్జన మొత్తం గత సంవత్సరం వలె ఉంటుంది.
4. మూలధనంపై వడ్డీని సంవత్సరానికి 9%గా ఏర్పాటు చేయవలెను.
5. జూలై 1 2007న నూతన్ సొంత వాడకాల ఖాతా చూపిస్తున్న నిల్వ 20,000/-
6. వారసునికి 25,950/-లు వెంటనే చెల్లించి మిగిలిన మొత్తమును ఆమె వారసుల ఋణం ఖాతాకు మళ్ళించినారు.

పై సమాచారమునకు నూతన్ మూలధన ఖాతా, మరియు నూతన్ వారసుల ఖాతాను జూలై 1, 2007కి తయారు చేయండి?

జవాబు :

1. గుడ్విల్ విలువ లెక్కించుట :

మొత్తం లాభం = 25,000+20,000+40,000+35,000 = 1,20,000

సగటు లాభం = $\frac{1,20,000}{4} = 30,000$

2 $\frac{1}{2}$ సం॥రాల కొనుగోలుకుగాను గుడ్విల్ = 30,000 $\times$ 2.5=75,000/-

నూతన్ గుడ్విల్ వాటా = 75,000 $\times$ $\frac{5}{10} = 37,500$

నూతన్ గుడ్విల్ 37,500/-లను, సుమిత్ మరియు షీబాల మూలధన ఖాతాలకు వారు లబ్ధిపొందిన 3:2లో సర్దుబాటు చేయడం అయ్యింది.

ఆ మొత్తాలు వరుసగా 22,500 మరియు 15,000/-

2. నూతన్కు చెల్లించవలసిన లాభంలో వాటా (మరణం తేది నాటికి)

$$= 35,000 \times \frac{6}{12} \times \frac{5}{10} = 8,750$$

3. నూతన్ రిజర్వు నిధిలో వాటా = 15,000 $\times$ $\frac{5}{10} = 7,500$

4. నూతన్ మూలధనంపై వడ్డీ = 60,000 $\times$ $\frac{9}{100} \times \frac{6}{12} = 2,700$

పునర్మూల్యాంకన ఖాతా

Dr

Cr

వివరాలు	మొత్తం రూ	వివరాలు	మొత్తం రూ
To ప్లాంట్	4,000	By భవనాలు	10,000
To లాభం మూలధన ఖాతాకు మళ్ళింపు		By సరుకు	5,000
నూతన్ మూలధనం 5,500			
సుమిత్ మూలధనం 3,300			
షీబా మూలధనం <u>2,220</u>	11,000		
	15,000		15,000

నూతన్ మూలధన ఖాతా :

Dr

Cr

వివరాలు	మొత్తం రూ	వివరాలు	మొత్తం రూ
To సొంత వాడకాలు ఖాతా	20,000	By తెచ్చిన నిల్వ	60,000
To నూతన్ వారసులు ఖాతా	1,01,950	By రిజర్వు నిధి	7,500
		By సుమిత్ మూలధనఖాతా(గుడ్విల్)	15,000
		By షిబా మూలధనఖాతా (గుడ్విల్)	22,500
		By లాభనష్టాల ఖాతా (అనుమతికాని)	8,750
		By పునర్మూల్యాంకన ఖాతా	5,500
		By మూలధనంపై వడ్డీ	2,700
	1,21,950		1,21,950

నూతన్ వారసుల ఖాతా :

Dr

Cr

వివరాలు	మొత్తం రూ	వివరాలు	మొత్తం రూ
To బ్యాంకు ఖాతా	25,950	By నూతన్ మూలధనం ఖాతా	1,01,950
To నూతన్ వారసుల అప్పుఖాతా	76,000		
	1,01,950		1,01,950

20.6 పాఠ్యాంశ ప్రశ్నలు :-

1. _____ హక్కులన్ని వారి వారసులు కూడా కలిగి ఉంటారు.
2. మరణించిన భాగస్థుల గుడ్విల్ వాటా అతని మూలధనం ఖాతాలో _____ వైపున వ్రాస్తారు.
3. భాగస్థులు మరణించినప్పుడు లాభంను _____ మరియు _____ పద్ధతుల ఆధారంగా అంచనా వేస్తారు.
4. మరణించిన భాగస్థుని మూలధన ఖాతా నిల్వను అతని _____ ఖాతాకు మళ్ళిస్తారు.
5. మరణించిన తేది వరకు మరణించిన భాగస్థుల సొంతవాడకాలపై వడ్డీ వారి మూలధన ఖాతాలో _____ వైపున వ్రాస్తారు.

మీరు ఏమి నేర్చుకున్నారు :

I విరమణ :

1. వృద్ధాప్యం, అనారోగ్యం, బేధాభిప్రాయాలు మొదలైన కారణాల వల్ల ప్రస్తుత భాగస్థుడు భాగస్వామ్య సంస్థ నుండి విరమించుకోవడానికి నిర్ణయించుకుంటారు. అతని విరమణ వలన ప్రస్తుత భాగస్వామ్యము రద్దు అవుతుంది. కొనసాగుతున్న

భాగస్థులు నూతన షరతులు నిబంధనలతో కూడిన నూతన ఒప్పందంతో భాగస్వామ్య సంస్థను నూతన భాగస్వామ్యంతో కొనసాగిస్తారు.

(2) విరమణ సందర్భంలో ఈ దిగువ వాటికి సంబంధించిన గణక విధానం పూర్తి చేయాల్సి వుంటుంది.

1. నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తి మరియు లబ్ధిపొందిన నిష్పత్తి
2. గుడ్విల్
3. ఆస్తుల, అప్పుల విలువలో మార్పులకు సంబంధించిన సర్దుబాట్లు
4. రిజర్వులు మరియు సంచిత లాభాలకు సంబంధించిన అంశాలు
5. విరమించే భాగస్థునికి చెల్లించవలసిన మొత్తం పరిష్కారం
6. కొనసాగుతున్న భాగస్థుల నూతన మూలధనం

II మరణం :

1. భాగస్థులు మరణించినప్పుడు అతని / ఆమెకి చెల్లించాల్సిన మొత్తం అతని / ఆమె చట్టబద్ధమైన వారసులకి చెల్లించవలెను.
2. మరణించిన భాగస్థుని వారసులు దిగువ వాటిపై హక్కు కల్గివుంటారు.
  - a) మరణించిన భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలో క్రెడిట్ మొత్తానికి
  - b) భాగస్వామ్య ఒప్పందంలో వ్రాయబడి వున్నట్లయితే మరణించే తేది వరకు మూలధనంపై వడ్డీ
  - c) సంస్థ గుడ్విల్ విలువలో వాటాకు
  - d) పంపిణీ చేయని లాభాలు మరియు రిజర్వులలో వాటాకు
  - e) ఆస్తుల అప్పుల పునర్మూల్యాంకన లాభంలో వాటాకు
  - f) మరణించే తేదికి వున్న లాభాలలో వాటాకు
  - g) ఉమ్మడి జీవిత బీమా పాలసీలలో వాటాకు

మరణించిన భాగస్థుని చట్టబద్ధమైన వారసుల ఖాతాకు దిగువ వాటిని డెబిట్ చేయవలెను.

1. సొంత వాడకాలు
2. సొంత వాడకాలపై వడ్డీ
3. ఆస్తుల అప్పుల పునర్మూల్యాంకనపై నష్టంలో వాటాకు
4. మరణించే తేది వరకు వున్న నష్టాల్లో వాటాకు

III మరణించిన తేదివరకు లాభం లెక్కింపు :

మరణించిన తేదీ వరకు లాభం లెక్కింపు పద్ధతులు రెండు. అవి

1. కాల ప్రాతిపదిక
2. అమ్మకాల ప్రాతిపదిక

పాఠాంత ప్రశ్నలు :

1. భాగస్థుని విరమణ అనగా నేమి?
2. లబ్ధి ప్రయోజనం నిష్పత్తిని గురించి వివరించండి?
3. భాగస్థుని విరమణ సమయంలో గుడ్విల్ గణక విధానమును వివరించండి?
4. భాగస్థుని మరణము వలన ఏర్పడే సమస్యలు గణకుడుగా నీవు వాటిని ఏవిధంగా సర్దుబాటు చేస్తావో తెలుపుము.
5. సీమా, మోహిత్ మరియు మీనాక్షిలు ఒక భాగస్వామ్య సంస్థలో భాగస్థులు వారు లాభనష్టాలను 7:6:7 నిష్పత్తిలో పంపిణీ చేసుకుంటున్నారు. మోహిత్ విరమించినాడు. అతని వాటాను సీమా మరియు మీనాక్షిలు సమానంగా పంచుకోదలచినారు. సీమా మరియు మీనాక్షిల నూతన లాభనష్టాల నిష్పత్తిని లెక్కించండి.
6. ఆషా, అస్మితా మరియు నీతులు భాగస్వామ్య సంస్థలో భాగస్థులు. వారి నూతన లాభ,నష్టాల నిష్పత్తి 4:3:2 ఆషా సంస్థ నుండి విరమించుకున్నది. అస్మితా మరియు నీతులు భవిష్యత్లో లాభనష్టాలను 5:3 నిష్పత్తిలో పంచుకోదలచినారు. లబ్ధి నిష్పత్తిని లెక్కించండి.
7. A ,B ,C ఒక భాగస్వామ్య సంస్థలో భాగస్థులు. వారి లాభనష్టాల నిష్పత్తి 3:2:1 మార్చి 31 2010 వారి ఆస్తి, అప్పుల పట్టీ ఈ దిగువ విధంగా వున్నది.

అప్పులు	మొత్తం(రూ)	ఆస్తులు	మొత్తం(రూ)
వివిధ ఋణదాతలు	3,200	చేతిలోనగదు	1,200
సాధారణ రిజర్వు	12,000	బ్యాంకులో నగదు	2,000
మూలధనములు :		ఋణగ్రస్థులు	18,000
A - 20,000		సరుకు	14,000
B - 20,000		యంత్రాలు	12,000
C - 20,000	60,000	భవనాలు	28,200
	75,200		75,200

మార్చి 31, 2010 'C' సంస్థ నుండి విరమించినాడు. సంస్థ ఆస్తులను దిగువ విధముగా సర్దుబాట్లు చేయవలెనని నిర్ణయించినారు.

1. రుణగ్రస్థులపై సంశయాత్మక బాకీల కొరకు 5% రిజర్వును ఏర్పాటు చేయండి.
2. భవనములు 30,200లుగా పునర్ మూల్యాంకనం చేసినారు
3. సరుకును 5% చేత మరియు యంత్రమును 10% చేత తగ్గించవలెను.

పునర్ మూల్యాంకన ఖాతాను, భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలను, A ,B ల ఆస్తి, అప్పుల పట్టీని తయారుచేయండి.

8. అశోక్, బాబు మరియు చిన్ను భాగస్వామ్య సంస్థలో భాగస్థులు. వారి లాభ,నష్టాల నిష్పత్తి వరుసగా 3:2:1

మార్చి 31, 2010 సంస్థ యొక్క ఆస్తి, అప్పుల పట్టీ ఈ దిగువ విధంగా వున్నది.

అప్పులు	మొత్తం	ఆస్తులు	మొత్తం
వివిధ రుణదాతలు	38,000	ప్లాంట్ & యంత్రాలు	70,000
చెల్లించవలసిన బిల్లులు	10,000	భవనాలు	90,000
సాధారణ రిజర్వు	24,000	మోటార్ కారు	16,000
		రుణగ్రస్తలు 32,000	
మూలధనం :		తీ : రానిబాకీల ఏర్పాటు 1,000	31,000
అశోక్ - 80,000		సరుకు	50,000
బాబు - 60,000		నగదు	5,000
చిన్ను - 50,000	1,90,000		
	2,62,000		2,62,000

పై తేదినాడు ఈ దిగువ షరతులకు లోబడి బాబు సంస్థ నుండి విరమించినాడు.

1. సంస్థ గుడ్ విల్ ను 36,000రూ మూల్యాంకనం చేసినారు.
2. ప్లాంట్ మరియు యంత్రాలు 10% మరియు మోటారు కారు 15% చేత తగ్గించాలి.
3. సరుకు 20% చేత భవనమును 10% చేత పెంచవలెను.
4. రాని బాకీల ఏర్పాటును 3,900/- చేత పెంచండి.

పునర్ మూల్యాంకన ఖాతాను మరియు బాబు మూలధన ఖాతాను తయారుచేయండి.

9. ధృవ, రాజా మరియు లీలా భాగస్వామ్య సంస్థలో భాగస్థులు. వారి లాభ,నష్టాల నిష్పత్తి వరుసగా 3:2:1గా పంచుకుంటున్నారు.

మార్చి 31, 2006న ఆస్తి, అప్పుల పట్టీ ఈ దిగువ విధంగా ఉన్నది.

అప్పులు	మొత్తం(రూ)	ఆస్తులు	మొత్తం(రూ)
వివిధ రుణదాతలు	31,200	ప్లాంట్ & యంత్రాలు	37,600
ధృవ రుణం	10,000	భవనాలు	24,000
		రుణగ్రస్తలు 24,800	
మూలధనం :		తీ : రానిబాకీల కొరకు 2,400	
ధృవ - 51,840		ఏర్పాటు	22,400
రాజా - 27,360		సరుకు	18,400
లీలా - 14,240	93,440	నగదు	32,240
	1,34,640		1,34,640

మార్చి 31, 2006న ధృవ విరమించుకున్నాడు. రాజా మరియు లీలాలు 2:1 నిష్పత్తిలో లాభ,నష్టాలను పంచుకొనే విధంగా కొనసాగుచున్నారు. 1-4-2006 ధృవకు 20,000రూ॥ చెల్లించినారు. అతనికి ఇవ్వవలసిన మిగిలిన మొత్తం సంస్థలోనే అతని ఋణంగా ఉంచవలెను.

ధృవ విరమణ సందర్భంలో ఈ దిగువ సర్దుబాట్లు చేయవలసి ఉంటుంది.

1. భవనములు 48,000రూ॥ ఫ్లాంటు యంత్రాలను 31,600రూ గా పునర్మూల్యాంకన చేసినారు.
2. రాని బాకీల కొరకు ఏర్పాటు 800రూ॥ చే పెంచవలెను.
3. ఋణదాతలలో కలసి వున్న 1000/- ఏర్పాటును చెల్లించనవసరం లేదు
4. సరుకులో పాడైన సరుకు 2,400/- కలసి ఉండటం చేత దానిని రద్దు పరచినారు.
5. చెల్లించవలసిన న్యాయ ఖర్చులకై 8,480 రూ॥ ఏర్పాటు చేయవలెను.
6. సంస్థ గుడ్విల్ను 28,800రూ॥ మూల్యాంకనం చేసినారు.

పునర్ మూల్యాంకన ఖాతాను భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలను నూతన ఆస్తి, అప్పుల పట్టీని తయారు చేయండి.

10. సన్నీ, హన్సిక మరియు రూపేష్ సంస్థలో భాగస్థులు డిసెంబరు 31, 2005 నాటి ఆస్తి, అప్పుల పట్టీ ఈ దిగువ విధంగా వున్నది.

అప్పులు	మొత్తం(రూ)	ఆస్తులు	మొత్తం(రూ)
ఋణదాతలు	20,000	ఫ్లాంట్ & యంత్రాలు	40,000
సాధారణ రిజర్వు	20,000	ఉపకరణము & బిగింపులు	5,000
మూలధనం :		ఋణగ్రస్థులు	30,000
సన్నీ - 40,000		సరుకు	21,000
హన్సిక - 30,000		పెట్టుబడులు	24,000
రూపేష్ - 10,000	80,000		
	1,20,000		1,20,000

30-06-2006న హన్సిక మరణించినది. భాగస్వామ్య ఒప్పందంలో ప్రకారం మరణించిన భాగస్థుల ప్రతినిధులు లేదా వారసులకు ఈ దిగువ వాటిని చెల్లించవలసిన ఉంటుంది.

1. మరణించిన భాగస్థుని మూలధన ఖాతా నిల్వ
  2. మరణించిన తేది వరకు మూలధనంపై 8% వడ్డీ
  3. గత మూడు సంవత్సరాల సగటులాభం ఆధారంగా మరణించిన తేది వరకు లాభంలో మరణించిన భాగస్థుని వాటా
  4. ఆస్తి, అప్పుల పట్టీలో వున్న పంపిణీ చేయని లాభనష్టాలు మరియు రిజర్వులలో మరణించిన భాగస్థుని వాటా
  5. గత మూడు సంవత్సరాల లాభాలు వరుసగా 30,000, 40,000 మరియు 50,000
- హన్సిక వారసులకు చెల్లించవలసిన మొత్తం ఎంతో లెక్కించండి?

పాఠ్యాంశ ప్రశ్నలకు సమాధానాలు

20.1 పాఠ్యాంశ ప్రశ్నల జవాబులు

I A) వృద్ధాప్యం B) అనారోగ్యం C) బేధాభిప్రాయాలు సత్సంబంధాలు లేకపోవడం

II. ప్రస్తుత నిష్పత్తి + లబ్ధి పొందిన నిష్పత్తి

III ప్రస్తుత నిష్పత్తి

IV 2 : 1

20.2 పాఠ్యాంశ ప్రశ్నల జవాబులు

1. తప్పు 2. ఒప్పు 3. తప్పు 4. తప్పు

20.3 పాఠ్యాంశ ప్రశ్నల జవాబులు

I 1. లాభం 2. మూలధన ఖాతా, క్రెడిట్
3. పునర్మూల్యాంకన ఖాతా, ఆస్తులు

2. పునర్మూల్యాంకన ఖాతా Dr   ××××
To ఋణదాతల ఖాతా   ××××

(ఋణదాతలకు చెల్లించవలసిన అప్పు పెరిగినందున)

20.4 పాఠ్యాంశ ప్రశ్నల జవాబులు

I a) అతను / ఆమె మూలధన ఖాతాల నిల్వ
b) సంస్థ గుడ్‌విల్‌లో అతను లేదా ఆమె వాటా
c) పునర్మూల్యాంకన లాభంలో అతను లేదా ఆమె వాటా
d) సాధారణ రిజర్వు మరియు సంచిత లాభాలలో అతను లేదా ఆమె వాటా
e) మూలధనంపై వడ్డీ లేదా ఇతరాంశాలు

II (a) ఏక మొత్తం (b) వాయిదా

III రూ. 33,000

20.5 పాఠ్యాంశ ప్రశ్నల జవాబులు

1. మహేందర్ మూలధనం 50,000 తరుణ్ మూలధనం 30,000
2. అమీషా మూలధనం 81,250 నీనా మూలధనం 48,750 మొత్తం మూలధనం 1,30,000

20.6 పాఠ్యాంశ ప్రశ్నల జవాబులు

1. మరణించిన భాగస్వామి 2. క్రెడిట్ 3. కాలం, అమ్మకాలు
4. వారసులు 5. డెబిట్

పాఠాంత ప్రయోగ ప్రశ్నలకు సమాధానాలు

5. నూతన నిష్పత్తి 1:1

6. లబ్ధి పొందిన నిష్పత్తి 21:11

7. పునర్మాల్యాంకన నష్టం 600

ఆస్తి అప్పుల పట్టీ మొత్తం 74,600

8. పునర్మాల్యాంకన లాభం 5,700

బాబు మూలధనం ఖాతా నిల్వ 81,900

9. పునర్మాల్యాంకన లాభం 7,320

మొత్తం ఆస్తి అప్పుల పట్టీ 1,22,680

10. హాస్యిక వారసులకు చెల్లించవలసిన మొత్తం 44,534

భాగస్వామ్య సంస్థ రద్దు

DISSOLUTION OF A PARTNERSHIP FIRM

విషయపరిచయం

రాకేష్ మరియు మహేష్ మంచి స్నేహితులు. వారు భాగస్వామ్య వ్యాపారము చేయుచున్నారు,. వారి వ్యాపారము విజయవంతంగా కొనసాగుతున్నది. వారి స్నేహం చూసి ప్రజలు కూడా అసూయ చెందినారు. అయితే ఒకనాడు వారిరువురి మధ్య ముఖ్యమైన అంశముపై భేదాభిప్రాయాలు వచ్చిన కారణంగా వ్యాపారం నిలిపివేసినట్లుగా ప్రజలకు తెలిసినది.

భాగస్వామ్య సంస్థ భాగస్థుల మధ్య తగాదాలు లేదా గత కొన్ని సంవత్సరములుగా వ్యాపారములో (భారీ) నష్టాలు లేదా కోర్టు ఉత్తర్వులు లేదా మరే ఇతర కారణము వలనైనా భాగస్వామ్య సంస్థ తన వ్యాపార కార్యకలాపాలను నిలిపివేయడం జరుగుతుంది. ఆవిధముగా భాగస్వామ్య సంస్థ వ్యాపార కార్యకలాపాలను పూర్తిగా నిలిపివేయడాన్ని భాగస్వామ్య సంస్థ రద్దు అంటారు. ఈ పాఠములో భాగస్వామ్య సంస్థ రద్దు సందర్భములో గణక విధానమును గూర్చి నేర్చుకుంటారు.

ఉద్దేశ్యాలు :

ఈ పాఠం చదివిన తరువాత మీరు

- ★ భాగస్వామ్య సంస్థ రద్దు - అర్థము
- ★ భాగస్వామ్యము రద్దు మరియు భాగస్వామ్య సంస్థ రద్దు మధ్య తేడాలు
- ★ పరిష్కార ఖాతా, ఆస్తుల అమ్మకము, అప్పుల చెల్లింపులు మొదలైన అంశాల గురించి
- ★ నమోదు కాని ఆస్తులు మరియు నమోదుకాని అప్పుల గణక విధానము గురించి
- ★ మూలధన ఖాతాలు, బ్యాంకు లేదా నగదు ఖాతాలు తయారుచేయడం. తెలుసుకొంటారు.

21.1 భాగస్వామ్యం రద్దు మరియు భాగస్వామ్య సంస్థ రద్దు :

నిలిపివేయుట లేదా ముగింపు చేయుటను రద్దు అని చెప్పవచ్చు. భాగస్వామ్య సంస్థ రద్దువలన భాగస్థులందరి మధ్య వుండే భాగస్వామ్యము అను సంబంధము నిలిచిపోతుంది. లేదా తెగిపోతుంది. భాగస్థుని విరమణ మరణం లేదా భాగస్థుని దివాలా భాగస్వామ్యమును రద్దు పరుచుతుంది. అనగా భాగస్థుల మధ్య సంబంధంలో మార్పు జరుగుతుంది. భాగస్వామ్యం రద్దు అయినంతమాత్రాన సంస్థ రద్దు కాదు. వారు నూతన ఒప్పందం ద్వారా అదే పేరుతో వ్యాపార కార్యకలాపాలను చేపట్టవచ్చు. ముఖ్యంగా గమనించ వలసిన విషయం భాగస్వామ్యం రద్దువలన భాగస్వామ్య సంస్థ రద్దు కాదు. అయితే భాగస్వామ్య సంస్థ రద్దు అయినపుడు భాగస్వామ్యం కూడా రద్దు అవుతుంది. భాగస్వామ్య సంస్థ రద్దుతో సంస్థ కార్యకలాపాలన్నీ నిలిచిపోతాయి. భాగస్వామ్య సంస్థ రద్దు అయినప్పుడు సంస్థ యొక్క ఆస్తులను అమ్మి అప్పులను తీర్చడం మరియు భాగస్థులకు చెల్లించవలసిన మొత్తాలను పరిష్కరించడం మొదలైన వ్యవహారములు జరుపవలెను.

సంస్థలో భాగస్తులందరి మధ్యవున్న భాగస్వామ్యం పూర్తిగా రద్దు కావడాన్ని భాగస్వామ్య సంస్థ రద్దుగా చెప్పవచ్చు.

1. ఒప్పందం ప్రకారం రద్దు :- ఈ దిగువ సందర్భంలో భాగస్వామ్య సంస్థ రద్దు అవుతుంది.

- ★ భాగస్తులందరు అంగీకరించినప్పుడు లేదా
- ★ భాగస్వామ్య ఒప్పందంలోని షరతుల ప్రకారము

2. నిర్బంధముగా రద్దు :- ఈ దిగువ సందర్భాలలో సంస్థ రద్దు అవుతుంది.

- ★ ఒకరు తప్ప మిగిలిన భాగస్తులు అందరూ దివాలా తీసినప్పుడు లేదా
- ★ ఒకరు తప్ప మిగిలిన భాగస్తులందరూ మతిస్థిమితం కోల్పోయినప్పుడు
- ★ సంస్థ నిర్వహించే వ్యాపారము చట్ట వ్యతిరేకమయినప్పుడు
- ★ ఒకరు మినహా మిగిలిన భాగస్తులందరూ విరమించుకోదలచినప్పుడు
- ★ ఒకరు మినహా మిగిలిన భాగస్తులందరూ మరణించినప్పుడు

భాగస్వామ్య ఒప్పందంలో ఈ దిగువ ఏర్పాట్లను పొందుపరచినప్పుడు సంస్థను తప్పనిసరిగా రద్దు చేయవలెను.

(a) సంస్థ అనుకున్న కాల వ్యవధి పూర్తి అయినప్పుడు

(b) ప్రత్యేక కార్యము పూర్తి చేయుటకు లేదా వ్యాపారము చేయుటకు సంస్థ ఏర్పడినట్లయితే ఆకార్యము పూర్తి అయినప్పుడు.

3. నోటీసు ద్వారా రద్దు :- ఇష్టానుసారం భాగస్వామ్యంలో ఒక భాగస్తుడు సంస్థను రద్దు చేయాలనే తన ఉద్దేశాన్ని ఇతర భాగస్తులకు లిఖిత పూర్వకమైన నోటీసు ద్వారా తెలియజేసినప్పుడు సంస్థ రద్దు అవుతుంది.

4. కోర్టు ఉత్తర్వు ప్రకారం రద్దు :- ఈ దిగువ సందర్భంలో సంస్థను రద్దు చేయవలసిందిగా కోర్టు ఉత్తర్వులను జారీ చేయవచ్చు. లేదా ఆదేశించవచ్చు.

1. ఒక భాగస్తునికి మతి చెలించినప్పుడు
2. ఒక భాగస్తుడు శాశ్వతంగా తన విధులను సక్రమంగా నిర్వహించ లేకపోవుచున్నప్పుడు
3. ఒక భాగస్తుడు వ్యాపార నిర్వహణలో బుద్ధిపూర్వకంగా పలుమార్లు భాగస్తుల మధ్యనున్న ఒప్పందాన్ని అతిక్రమించినప్పుడు
4. ఒక భాగస్తుని ప్రవర్తన సంస్థ వ్యాపారంపై వ్యతిరేక ప్రభావం చూపుతున్నప్పుడు
5. ఒక భాగస్తుడు సంస్థలో తన వాటాను ఇతరులకు బదిలీ చేసినప్పుడు
6. సంస్థను రద్దు చేయుట న్యాయము, ధర్మము మరియు సమంజసమని కోర్టు అభిప్రాయపడినప్పుడు

భాగస్వామ్యం రద్దు మరియు భాగస్వామ్య సంస్థ రద్దు మధ్య వ్యత్యాసాలు :-

భాగస్తుని ప్రవేశము, విరమణ లేదా మరణము సందర్భంలో భాగస్వామ్యం రద్దు అవుతుంది. అయితే భాగస్తుల మధ్య నూతన ఒప్పందంతో ఆ సంస్థ తన వ్యాపార కార్యకలాపాలను నిర్వహిస్తుంది అని గ్రహించవలెను.

ముందు చెప్పబడిన ఏదైనా కారణముతో ఒక భాగస్వామ్య సంస్థ తన వ్యాపార కార్యకలాపాలను పూర్తిగా నిలిపివేయుటకు నిర్ణయం తీసుకున్నట్లయితే దానిని భాగస్వామ్య సంస్థ రద్దు అని చెప్పవచ్చు.

అందువలన భాగస్వామ్యం రద్దు మరియు భాగస్వామ్య సంస్థ రద్దు, రెండు వేరు వేరు అని గ్రహించవలెను.

భాగస్వామ్య సంస్థ రద్దు అనగా సంస్థ తన వ్యాపారమును నిలిపివేసుకొని ఆగిపోతుంది లేదా రద్దవుతుంది.

నూతన భాగస్తుని ప్రవేశం లేదా, భాగస్తుని మరణం లేదా విరమణ వలన పాత భాగస్వామ్యం రద్దయి మిగిలిన వారి

దిగువ చిట్టాపద్ధు వ్రాయవలెను.

భాగస్థుని మూలధన ఖాతా	Dr	xxx
To లాభ నష్టాల ఖాతా		xxx
To కృత్రిమ ఆస్తుల ఖాతా		xxx

(నష్టము మరియు కృత్రిమ ఆస్తులను బదిలీ చేయుటకు)

(b) చేతిలో నగదు మరియు బ్యాంకులో నగదు (ప్రారంభపు నగదు మరియు బ్యాంకులో నగదు)

(c) ఆస్తుల కొరకు ఏర్పాటు చేసిన, ఏర్పాట్లు మరియు రిజర్వులను పరిష్కార ఖాతా క్రెడిట్ వైపు మళ్ళించుట ద్వారా ముగించవలెను.

చిట్టా పద్ధులు :

రాని మరియు సంశయాత్మక బాకీల	
కొరకు ఏర్పాటు ఖాతా	Dr xxx
తరుగుదల ఏర్పాటు ఖాతా	Dr xxx
ఏదైనా ఇతర ఏర్పాటు ఖాతా	Dr xxx
To పరిష్కార ఖాతా	xxx

(ఆస్తులపై ఏర్పాటులను బదిలీ చేసినందులకు)

2. అప్పులను బదిలీ చేయుటకు :

బయట వారికి చెల్లించవలసిన వివిధ అప్పుల ఖాతాలను పరిష్కార ఖాతాకు మళ్ళించుట ద్వారా ముగించవలెను. భాగస్థుని భార్య సంస్థకు ఇచ్చిన ఋణమును బయటవారి అప్పుగానే పరిగణించి పరిష్కార ఖాతా క్రెడిట్ వైపుకు మళ్ళించవలెను. అందుకు సంబంధించిన చిట్టా పద్ధు దిగువ విధముగా ఉంటుంది.

బయటవారి అప్పుల ఖాతా	Dr (విడివిడిగా)
To పరిష్కార ఖాతా	

(బయట వారి అప్పులను మళ్ళించినందుకు)

భాగస్థుని మూలధనము మరియు ఋణము ఖాతాలను బయటవారి అప్పులుగా భావించకూడదు. అందువలన వాటిని పరిష్కార ఖాతాకు మళ్ళించరాదు.

3. సంచిత రిజర్వులు మరియు లాభ నష్టాలకు సంబంధించిన గణక విధానము :

రద్దు తేదినాడు ఉన్న సంచిత రిజర్వులు (అనగా సాధారణ రిజర్వులు), లాభ నష్టాల ఖాతా క్రెడిట్ నిల్వ, రిజర్వు నిధి మరియు ఇతర రిజర్వులు భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలకు వారి లాభనష్టాల నిష్పత్తిలో క్రెడిట్ చేయవలెను. వాటి బదిలీకి చిట్టాపద్ధు దిగువ విధముగా ఉంటుంది.

లాభనష్టాల ఖాతా	Dr
సాధారణ రిజర్వు ఖాతా	Dr

ఇతర రిజర్వుల ఖాతా Dr

To భాగస్థులమూలధన ఖాతా (విడివిడిగా)

(లాభనష్టాల ఖాతా నిల్వ మరియు రిజర్వును బదిలీ చేసినందుకు)

4. నగదుకు ఆస్తులను అమ్మినందుకు :

బ్యాంకు లేదా నగదు ఖాతా Dr (వసూలైన విలువ)

To పరిష్కార ఖాతా

(ఆస్తులను అమ్మినందుకు)

5. భాగస్థులు ఆస్తులను తీసుకొన్నందుకు :

భాగస్థుల మూలధనము ఖాతా Dr   xxx

To పరిష్కార ఖాతా (తీసుకొన్న విలువ)   xxx

(భాగస్థులు తీసుకొన్న ఆస్తులకు)

6. భాగస్థులు సంస్థకు ఇచ్చిన ఋణమును పరిష్కరించినందుకు:

భాగస్థుల ఋణము ఖాతా Dr   xxx

To బ్యాంకు / నగదు / భాగస్థుని మూలధనము ఖాతా   xxx

(భాగస్థుడు సంస్థకు ఇచ్చిన ఋణమును పరిష్కరించినందుకు)

7. అప్పులకు నగదు చెల్లించినపుడు :

పరిష్కార ఖాతా Dr   xxx

To నగదు ఖాతా   xxx

(అప్పులను చెల్లించినందుకు)

8. అప్పులను భాగస్థుడు చెల్లించినందులకు :

పరిష్కార ఖాతా Dr

To భాగస్థుని మూలధనము ఖాతా

(భాగస్థుడు అప్పుల బాధ్యతను తీసుకొన్నందుకు)

నమోదుకాని ఆస్తులు మరియు అప్పుల గణక విధానము :

గడిచిన కొన్ని సంవత్సరములలో ఆస్తి యొక్క పూర్తి విలువను తరుగుదల రూపంలో రద్దు చేయుట వలన వాటి పుస్తకపు విలువ సున్నా అగుట చేత ప్రస్తుత ఆస్తి అప్పుల పట్టిలో కనిపించదు. అయితే భౌతికంగా ఆ ఆస్తి కొంత ఉపయోగితను కలిగి యుండవచ్చు. దానిని ఈ సందర్భంలో నమోదుకాని ఆస్తిగా గుర్తించవలెను / పరిగణించవలెను. ఉదాహరణకు సంస్థలో ఒక కంప్యూటరు ఉన్నది. సంవత్సరమునకు నిర్ణీత శాతము చొప్పున తరుగుదలను రద్దు చేసినందున దాని పుస్తకపు విలువ సున్నా. అయితే అది ఇప్పటికిని ఉపయోగించుట కొరకు వీలుగానే ఉండి, ప్రయోజనమును ఇచ్చుచున్నది. కనుక రద్దు సందర్భములో దానిని అమ్మినట్లయితే సొమ్ము వసూలు అగును. కనుక దానిని నమోదుకాని ఆస్తి అంటారు.

అదే విధముగా కొన్ని అప్పులు సంస్థ ఆస్తి అప్పుల పట్టీలో కనిపించవు. అయితే వాటి చెల్లింపు బాధ్యత ఇప్పుడు ఏర్పడుతుంది. ఉదాహరణకు బ్యాంకు వద్ద బిల్లును డిస్కౌంట్ చేసుకొన్నప్పుడు సంస్థ రద్దు సమయములో అది అనాదరణ కాబడినట్లుగా భావించి వానిపై చెల్లింపుకు ఏర్పాటు చేయవలెను.

మరొక ఉదాహరణ :- బ్యాంకు వద్ద ఋణము తీసుకొని సకాలములో చెల్లింపులు చేయనట్లయితే బ్యాంకు వారు మన వద్ద నుండి అపరాధ వడ్డీని వసూలు చేస్తారు. అపరాధ వడ్డీ పుస్తకములలో నమోదై ఉండదు. దాని చెల్లింపు బాధ్యత కూడా ప్రస్తుతము ఏర్పడుతుంది. కనుక దానిని నమోదుకాని అప్పు అనవచ్చు.

నమోదుకాని ఆస్తులను పరిష్కార ఖాతా డెబిట్ వైపుకు మళ్ళించరాదు. అయితే దానిని అమ్మి పొందిన సొమ్ము లాభము కనుక పరిష్కార ఖాతాలో క్రెడిట్ వైపున మాత్రమే వ్రాయవలెను. అదే విధముగా నమోదుకాని అప్పును కూడా పరిష్కార ఖాతా క్రెడిట్ వైపుకు మళ్ళించరాదు. అయితే దానిపై చెల్లింపు చేసినపుడు నష్టము కనుక పరిష్కార ఖాతా డెబిట్ వైపున వ్రాయవలెను.

పై రెండు సందర్భములలో చిట్టాపద్దులు దిగువ విధముగా ఉంటాయి.

1. నమోదుకాని ఆస్తి అమ్మకము వలన నగదు వచ్చినందుకు

నగదు / బ్యాంకు ఖాతా Dr

To పరిష్కార ఖాతా

(నమోదుకాని ఆస్తిని అమ్మినందులకు)

2. నమోదు కాని ఆస్తిని అంగీకరించిన విలువకు భాగస్థుడు తీసుకొన్నందుకు :

భాగస్థుని మూలధనము ఖాతా Dr

To పరిష్కార ఖాతా

(నమోదు కాని ఆస్తిని భాగస్థుడు తీసుకొన్నందుకు)

3. నమోదుకాని అప్పును సంస్థ చెల్లించినపుడు :

పరిష్కార ఖాతా Dr

To బ్యాంకు లేదా నగదు ఖాతా

(నమోదు కాని అప్పులను చెల్లించినందున)

4. నమోదు కాని అప్పులను సంస్థ తరపున భాగస్థుడు చెల్లించినందుకు :

పరిష్కార ఖాతా Dr

To భాగస్థుని మూలధన ఖాతా

(నమోదు కాని అప్పులను సంస్థ తరపున భాగస్థుడు చెల్లించినందుకు)

పరిష్కార ఖర్చులు చెల్లింపు :-

1. సంస్థ పరిష్కార ఖర్చులకు చెల్లించనందుకు

(ఖర్చులను సంస్థ భరించుచున్నప్పుడు) చిట్టా పద్దు దిగువ విధముగా నమోదు చేయవలెను.

పరిష్కార ఖాతా Dr

To బ్యాంకు / నగదు ఖాతా

(పరిష్కార ఖర్చులను చెల్లించినందుకు)

2. పరిష్కార ఖర్చులను సంస్థ తరుపున భాగస్థుడు చెల్లించినపుడు (అనగా భాగస్థుడు పరిష్కార ఖర్చులను చెల్లించినప్పటికి భరించ వలసిన బాధ్యత సంస్థది అయినపుడు) చిట్టా పద్దు దిగువ విధముగా ఉంటుంది.

పరిష్కార ఖాతా Dr

To భాగస్థుడి మూలధనము ఖాతా

(సంస్థ తరుపున భాగస్థుడు పరిష్కార ఖర్చులు చెల్లించినందుకు)

పరిష్కార ఖాతాను ముగించుచున్నందుకు :-

పరిష్కార ఖాతాలోని నిల్వ సంస్థ రద్దు వలన లభించిన లాభము లేదా నష్టమును తెలియజేస్తుంది. డెబిట్ వైపు మొత్తము కంటే క్రెడిట్ వైపు మొత్తము ఎక్కువగా ఉన్నట్లయితే ఆ తేడాను లాభము అంటారు. దానిని దిగువ చిట్టా పద్దు ద్వారా మళ్ళిస్తారు.

పరిష్కార ఖాతా Dr

To భాగస్థుని మూలధనము / కరెంట్ ఖాతా (విడివిడిగా)

(పరిష్కార ఖాతా లాభమును భాగస్థుని మూలధన ఖాతాకు మళ్ళించినందున)

క్రెడిట్ వైపు మొత్తము కంటే డెబిట్ వైపు మొత్తము ఎక్కువగా ఉన్నట్లయితే ఆ తేడాను నష్టము అంటారు. దాని మళ్ళింపుకు దిగువ చిట్టా పద్దు వ్రాస్తారు.

భాగస్థుని మూలధనము / కరెంట్ ఖాతా Dr (విడివిడిగా)

To పరిష్కార ఖాతా

(పరిష్కార ఖాతాలోని నష్టమును భాగస్థుల మూలధన ఖాతాకు మళ్ళించినందున)

పరిష్కార ఖాతా నమూనా :

పరిష్కార ఖాతా (నమూనా)

Dr		Cr	
వివరాలు	మొత్తము రూ	వివరాలు	మొత్తము రూ
To వివిధ ఆస్తుల ఖాతా (పుస్తకపు విలువ) (నగదు / బ్యాంకు మినహా)	xxxx	By వివిధ అప్పుల ఖాతా (బయటవారి అప్పులకు పుస్తకపు విలువ)	xxxx
To నగదు / బ్యాంకు ఖాతా (బయటవారి అప్పులను చెల్లించినందుకు)	xxxx	By నగదు / బ్యాంకు ఖాతా (వివిధ ఆస్తుల అమ్మకము వలన వసూళ్ళు)	xxxx
To భాగస్థుల మూలధన ఖాతా (ఏదైనా అప్పును భాగస్థుడు చెల్లించినపుడు)	xxxx	By భాగస్థుల మూలధనము ఖాతా (భాగస్థులు తీసుకొన్న ఆస్తులకు)	xxxx
To నగదు / బ్యాంకు ఖాతా (పరిష్కార ఖర్చులకు)	xxxx	By భాగస్థుల మూలధనము ఖాతా (పరిష్కార నష్టము మూలధనము ఖాతాకు మళ్ళింపు)	
To భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలు (పరిష్కార ఖర్చులను భాగస్థుడు చెల్లించినందుకు)	xxxx	A xxx	
		B xxx	
To భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలు (పరిష్కార లాభము మళ్ళింపునకు)		C xxx	xxxx
A xxx			
B xxx			
C xxx	xxxx		
	xxxx		xxxx

21.2 పాఠ్యాంశ ప్రశ్నలు

ఈ దిగువన కొన్ని అంశములను వాక్యము రూపములో తెలియపరచినారు. వాటిలో కొన్ని వాక్యములు 'ఒప్పు' మరికొన్ని వాక్యములు 'తప్పు'. ఒప్పు అయిన వాక్యములను 'ఒప్పు' అని, తప్పు అయిన వాక్యములను తప్పు అని వాటికి ఎదురుగా వ్రాయండి.

1. నగదు మరియు బ్యాంకు ఖాతాలను భాగస్వామ్య సంస్థ రద్దు సందర్భములో పరిష్కార ఖాతాకు మళ్ళిస్తారు.
2. భాగస్వామ్య రద్దు వలన సంస్థ వ్యాపార కార్యకలాపములు ముగింపు అవుతాయి.
3. పరిష్కార ఖాతా తయారు చేసిన తరువాత పరిష్కార ఖాతా లాభము లేదా నష్టమును భాగస్థుని మూలధన ఖాతాకు మళ్ళిస్తారు.
4. నమోదు కాని ఆస్తి అమ్మకము వలన వసూలైన మొత్తాన్ని పరిష్కార ఖాతాలో నమోదు చేస్తారు.
5. సాధారణ రిజర్వులోని నిల్వను భాగస్థుల మూలధన ఖాతాకు మళ్ళిస్తారు.
6. సంస్థ తరపున భాగస్థుడు పరిష్కార ఖర్చులను చెల్లించినపుడు వాటిని పరిష్కార ఖాతాలో మరియు భాగస్థుని మూలధన ఖాతాలోను నమోదు చేస్తారు.

21.3 భాగస్థుని మూలధన ఖాతాలు మరియు నగదు / బ్యాంకు ఖాతా :-

భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలను పరిష్కారము చేయుట :-

భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలకు చేయవలసిన సర్దుబాట్లను పూర్తి చేసిన తరువాత మరియు పరిష్కార ఖాతాలోని లాభము లేదా నష్టమును మళ్ళించిన తరువాత మూలధన ఖాతాను దిగువ విధముగా రద్దు లేదా ముగింపు చేయవలెను.

1. భాగస్థుని మూలధనము ఖాతా డెబిట్ నిల్వను చూపుతున్నట్లైతే ఆ భాగస్థుడు నిల్వకు సమానమైన నగదును తీసుకురావలెను. ఆ మొత్తమును తీసుకువచ్చినపుడు ఈ దిగువ చిట్టా పద్ధతును వ్రాస్తారు.

బ్యాంకు / నగదు ఖాతా Dr

To భాగస్థుని మూలధనం ఖాతా

(భాగస్థుడు నగదు తెచ్చినందుకు)

2. భాగస్థుని మూలధనం ఖాతా క్రెడిట్ నిల్వను చూపుతున్నట్లయితే ఆ మొత్తమును అతను / ఆమెకు చెల్లించవలెను. ఆ మొత్తము చెల్లించినపుడు దిగువ చిట్టాపద్ధతు వ్రాస్తారు.

భాగస్థుని మూలధనము ఖాతా Dr

To బ్యాంకు / నగదు ఖాతా

(భాగస్థునికి నగదు చెల్లించినందుకు)

నగదు / బ్యాంకు ఖాతాను తయారుచేయుట :-

భాగస్థుడు మూలధన ఖాతాను ముగించిన తరువాత బ్యాంకు ఖాతాను తయారుచేస్తారు. నగదు / బ్యాంకుతో సంబంధము ఉన్న అన్ని పద్ధతులను ఈ ఖాతాలో వ్రాయవలెను. సంస్థ రద్దు సందర్భముగా భాగస్థుడు తీసుకువచ్చిన నగదును కూడా దీనిలో నమోదు చేయవలెను. భాగస్థులకు చెల్లింపు చేయుట ద్వారా వారి ఖాతాలు ముగుస్తాయి. అందువలన బ్యాంకు ఖాతా భాగస్థుల నుండి నగదు పొందడము లేదా వారికి చెల్లించుట ద్వారా ముగుస్తుంది.

పై విధముగా అన్ని ఖాతాలు ముగుస్తాయి. నగదు / బ్యాంకు ఖాతా నిల్వను చూపకుండా సమానమైతే లేదా రద్దయినదంటే, రద్దయిన సంస్థ యొక్క అన్ని ఖాతాలు సక్రమముగానే ముగిసినట్లుగా భావించవచ్చు.

ఉదాహరణ -1

అరుణ్ మరియు సీమా ఒక సంస్థలో సమాన భాగస్థులు 31-12-2010 తేదీన సంస్థను రద్దు చేయుటకు నిశ్చయించినారు. ఆ తేదీ నాడు ఆస్తి అప్పుల పట్టి దిగువ విధంగా ఉన్నది.

31-12-2010 తేదీ నాటి ఆస్తి అప్పుల పట్టి

అప్పులు	మొత్తం(రూ)	ఆస్తులు	మొత్తం(రూ)
ఋణదాతలు	54,000	బ్యాంకులో నగదు	22,000
రిజర్వు నిధి	20,000	ఋణగ్రస్తులు	24,000
ఋణం	80,000	సరుకు	84,000
మూలధనం		ఫర్నిచర్	50,000
అరుణ్ 1,20,000		ఫ్లాంట్	94,000
సీమా 1,20,000		కౌలుదారి భూమి	1,20,000
	2,40,000		
	3,94,000		3,94,000

ఆస్తులు క్రింది విధంగా వసూలైనాయి

కౌలుదారి భూమి	1,44,000
ఫర్నిచర్	45,000
సరుకు	81,000
ఫ్లాంట్	96,000
రుణగ్రస్తులు	21,000

రుణదాతలకు పూర్తి పరిష్కారంగా 51,000/-రూ చెల్లించడమైనది. పరిష్కార ఖర్చులు మొత్తము 6,000రూ

సంస్థ వుత్తకాలను ముగించడానికి పరిష్కార ఖాతా, బ్యాంకు ఖాతా మరియు భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలను తయారుచేయండి.

జవాబు :

అరుణ్ మరియు సీమా పుస్తకాలలో పరిష్కార ఖాతా :

Dr

Cr1

వివరాలు	మొత్తం రూ॥	వివరాలు	మొత్తం రూ॥
ఆస్తుల బదిలి :		By ఋణదాతలు	54,000
To వివిధ ఋణగ్రస్తలు	24,000	By ఋణం	80,000
To ఫ్లాంటు	94,000	By బ్యాంకు :	
To సరుకు	84,000	ఋణగ్రస్తలు	21,000
To కౌలుదారి భూమి	1,20,000	ఫ్లాంటు	96,000
To ఫర్నిచర్	50,000	సరుకు	81,000
To బ్యాంకు		కౌలుదారి భూమి	1,44,000
ఋణదాతలు	51,000	ఫర్నిచర్	45,000
ఋణం	80,000		
పరిష్కార ఖర్చులు	6,000		
లాభం మళ్ళింపు :			
అరుణ్ మూలధనం	6,000		
సీమా మూలధనం	6,000		
	5,21,000		5,21,000

భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలు :

Dr

Cr

వివరాలు	అరుణ్ రూ॥	సీమా రూ॥	వివరాలు	అరుణ్ రూ॥	సీమా రూ॥
To బ్యాంకు ఖాతా	1,36,000	1.36.000	By తెచ్చిన నిల్వ	1,20,000	1,20,000
			By రిజర్వు నిధి	10,000	10,000
			By పరిష్కార ఖర్చులు (లాభం)	6,000	6,000
	1,36,000	1,36,000		1,36,000	1,36,000

బ్యాంకు ఖాతా :

Dr

Cr

వివరాలు	మొత్తం	వివరాలు	మొత్తం
To తెచ్చిన నిల్వ	22,000	By పరిష్కార ఖాతా	1,37,000
To పరిష్కార ఖాతా	3,87,000	By అరుణ్ మూలధనం	1,36,000
		By సీమా మూలధనం	1,36,000
	4,09,000		4,09,000

ఉదాహరణ - 2

సోనియా మరియు మీనా లాభాలను 3:2 నిష్పత్తిలో పంచుకొంటున్న భాగస్థులు. 31.డిసెంబరు 2010 న వారి ఆస్తి అప్పుల పట్టీ దిగువ విధంగా వున్నది.

అప్పులు	మొత్తం(రూ)	ఆస్తులు	మొత్తం(రూ)
ఋణదాతలు	28,000	చేతిలో నగదు	10,500
చెల్లింపు బిల్లులు	20,000	బ్యాంకులో నగదు	30,000
లాభనష్టాల ఖాతా	13,500	సరుకు	7,500
సోనియా మూలధనం	32,500	వివిధ ఋణగ్రస్తలు 21,500	
		తీ:రానిబాకీల కొరకు	
		ఏర్పాటు <u>500</u>	21,000
మీనా మూలధనం	11,500	భూమి భవనాలు	36,500
	1,05,500		1,05,500

31.డిసెంబరు 2010న సంస్థ రద్దు అయినది. ఈ దిగువ సమాచారంతో సంస్థ పుస్తకాలను ముగించండి.

1. ఋణగ్రస్తల నుండి 5% డిస్కంట్‌తో సొమ్ము వసూలు అయ్యింది.
2. సరుకు అమ్మగా వసూలైన మొత్తం 7,000/-రూ||లు
3. భవనాల నుండి 42,000/-లు వసూలు అయినవి
4. పరిష్కార ఖర్చులు మొత్తం రూ.1,500/-
5. ఋణదాతలు మరియు చెల్లింపు బిల్లులు పూర్తిగా చెల్లించడమైనది

అవసరం అయిన ఆవర్ణా ఖాతాలను తయారు చేయండి?

జవాబు :

సోనియా మరియు మీనాల పరిష్కార ఖాతా :

Dr

Cr

వివరాలు	మొత్తం రూ	వివరాలు	మొత్తం రూ
ఆస్తులు బదిలి :		By రానిబాకీల కొరకు ఏర్పాటు	500
To సరుకు 7,500		By ఋణదాతలు	28,000
To భూమి, భవనాలు 36,500		By చెల్లింపు బిల్లులు	20,000
To వివిధ ఆస్తులు 21,500	65,500		
To బ్యాంకు :		By బ్యాంకు :	
ఋణదాతలు 28,000		ఋణగ్రస్తులు 20,425	
చెల్లింపు బిల్లులు 20,000		సరుకు 7,000	
పరిష్కార ఖర్చులు 1500	49,500	భూమి, భవనాలు 42,000	69,425
To లాభం మళ్ళింపు :			
సోనియా మూలధనం ఖాతా 1,755			
మీనా మూలధనం ఖాతా 1,170	2,925		
	1,17,925		1,17,925

భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలు :

Dr

Cr

వివరాలు	సోనియా రూ	మీనా రూ	వివరాలు	సోనియా రూ	మీనా రూ
To బ్యాంకు	42,355	18,070	By తెచ్చిన నిల్వ	32,500	11,500
			By లాభనష్టాల ఖాతా	8,100	5,400
			By పరిష్కార ఖాతా (లాభం)	1,755	1,170
	42,355	18,070		42,355	18,070

నగదు మరియు బ్యాంకు ఖాతా :

Dr

Cr

వివరాలు	మొత్తం	వివరాలు	మొత్తం
To తెచ్చిన నిల్వ	40,500	By పరిష్కార ఖాతా	49,500
To పరిష్కార నిల్వ	69,425	By సోనియా మూలధనం	42,355
		By మీనా మూలధనం	18,070
	1,09,925		1,09,925

ఉదాహరణ - 3

తను, మను మరియు చేతన్ లాభనష్టాలను వరుసగా 1/2, 1/3, 1/6 నిష్పత్తిలో పంచుకొంటున్న భాగస్థులు. వారు 31 డిసెంబరు 2006 సంస్థ రద్దు చేయుటకు నిర్ణయించుకున్నారు. ఆ తేదీనాటి ఆస్తి అప్పుల పట్టిక దిగువ విధముగా ఉన్నది.

31.డిసెంబర్ 2006నాటి ఆస్తి అప్పుల పట్టిక :

అప్పులు	మొత్తం	ఆస్తులు	మొత్తం
	రూ		రూ
వివిధ రుణదాతలు	30,000	బ్యాంకు	37,500
చెల్లింపు బిల్లులు	25,000	వివిధ రుణగ్రస్తులు	58,000
మను రుణం	40,000	సరుకు	39,500
మూలధనం :		పెట్టుబడులు	42,000
తను 90,000		యంత్రం	48,000
మను 75,000		స్వేచ్ఛాయుత ఆస్తి	90,000
చేతన్ 55,000	2,20,000		
	3,15,000		3,15,000

యంత్రాన్ని 'మను' 45,000/-లకి తీసుకొనెను. 'తను' పెట్టుబడులను 40,000/-లకి మరియు స్వేచ్ఛాయుత ఆస్తిని 'చేతన్' 95,000/-లకి తీసుకున్నాడు.

మిగిలిన ఆస్తులు దిగువ విధంగా వసూలు అయ్యినవి. ఋణగ్రస్తులు 56,500, సరుకు 36,500,

వివిధ ఋణదాతలకు 5% డిస్కాంట్ తో చెల్లించినారు.

చేతన్ చెల్లింపు బిల్లుల, చెల్లింపు బాధ్యతను 23,000/-లకు తీసుకున్నాడు. పుస్తకాలలో నమోదుకాని అప్పు 3000/-లు కూడా చెల్లించవలసి వున్నది. పుస్తకాలలో కన్పించని ఆఫీసు కంప్యూటర్ పై 9,000/-లు వసూలైనవి.

పరిష్కార ఖర్చులు మొత్తం 3,000/-లు

పరిష్కార ఖాతా, భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలు మరియు బ్యాంకు ఖాతాని తయారుచేయండి?

జవాబు :

తను, మను మరియు చేతన్ పరిష్కార ఖాతా

Dr

Cr

వివరాలు	మొత్తం రూ	వివరాలు	మొత్తం రూ
ఆస్తులు బదిలీ :		By వివిధ రుణదాతలు	30,000
To వివిధ ఋణగ్రస్తులు 58,000		By చెల్లింపు బిల్లులు	25,000
To సరుకు 39,500		By తను మూలధనం ఖాతా (పెట్టుబడి)	40,000
To యంత్రం 48,000		By మను మూలధనం ఖాతా (యంత్రం)	45,000
To పెట్టుబడులు 42,000		By చేతన్ మూలధనం ఖాతా	95,000
To స్వేచ్ఛాయుత ఆస్తి 90,000	2,77,500	(స్వేచ్ఛాయుత ఆస్తి)	
To చేతన్ మూలధనం			
(చెల్లింపు బిల్లులు) 23,000			
To బ్యాంకు :		By బ్యాంకు :	
వివిధ రుణదాతలు 28,500		వివిధ రుణగ్రస్తులు 56,500	
అప్పులు (నమోదుకానివి) 3,000		సరుకు 36,500	
పరిష్కారఖర్చులు 6,000	37,500	కంప్యూటర్ 9,000	1,12,000
To లాభం మళ్ళింపు :			
తను మూలధనం 4,500			
మను మూలధనం 3,000			
చేతన్ మూలధనం 1,500	9,000		
	3,47,000		3,47,000

భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలు :

Dr

Cr

వివరాలు	తను రూ	మను రూ	చేతన్ రూ	వివరాలు	తను రూ	మను రూ	చేతన్ రూ
To పరిష్కార ఖాతా (ఆస్తులు)	40,000	45,000	95,000	By తెచ్చిన నిల్వ	90,000	75,000	55,000
To బ్యాంకు	54,500	33,000	-	By పరిష్కార ఖాతా	-	-	23,000
				By పరిష్కార ఖాతా (లాభం)	4,500	3,000	1,500
				By బ్యాంకు	-		15,500
	94,500	78,000	95,000		94,500	78,000	95,000

బ్యాంకు ఖాతా :

Dr

Cr

వివరాలు	మొత్తం	వివరాలు	మొత్తం
To తెచ్చిన నిల్వ	37,500	By పరిష్కార ఖాతా	37,500
To పరిష్కార ఖాతా	1,12,000	By మను రుణం ఖాతా	40,000
To చేతన్ మూలధనం ఖాతా	15,500	By తను మూలధనం ఖాతా	54,500
		By మను మూలధనం ఖాతా	33,000
	1,65,000		1,65,000

21.3 పాఠ్యాంశ ప్రశ్నలు

1) ఈ దిగువ వాటిలో వేటిని నమోదుకాని ఆస్తులుగా పరిగణిస్తారు.

1. పాత ఫర్నిచరు అమ్మకం
2. ఆస్తి అప్పుల పట్టిలో కన్పించే గుడ్ విల్
3. గత సంవత్సరంలో రాని బాకీలు వసూలు
4. పెట్టుబడుల అమ్మకం
5. గత సంవత్సరంలో రద్దుచేసిన పాత కంప్యూటర్ అమ్మకం

2) ఈ దిగువ వాటిలో వేటిని నమోదుకాని అప్పులుగా పరిగణిస్తారు.

1. అనాదరణ చెందిన డిస్కౌంట్ చేసుకొన్న బిల్లు
2. బ్యాంకు ఋణం తిరిగి చెల్లింపు
3. సరుకు కొనుగోలుకుగాను ఋణదాతలు

4. సంస్థతో తగాదాలో వున్న అప్పు పరిష్కారం

5. చెల్లించవలసిన బిల్లులు చెల్లింపు

మీరు ఏమి నేర్చుకున్నారు

- ★ ఒక సంస్థ తన వ్యాపారమును మూసివేయదలచినపుడు ఎటువంటి వ్యాపార కార్యకలాపాలను చేపట్టదు. దీనిని సంస్థ రద్దు అని చెప్పవచ్చు
- ★ భాగస్వామ్యము రద్దు, భాగస్వామ్య సంస్థ రద్దు మధ్య భేదము ఉన్నది. భాగస్వామ్య సంస్థ రద్దు అనగా తన వ్యాపారమును పూర్తిగా నిలిపివేసి ఖాతాలను పరిష్కరించు కోవడము ద్వారా రద్దవుతున్నది. పరిష్కారము తరువాత ఆ భాగస్వామ్య సంస్థ ఆ పేరుతో ఇక కన్పించదు. అయితే భాగస్వామ్య రద్దు అనగా భాగస్థుని ప్రవేశము, విరమణ మరియు రద్దు వలన భాగస్వామ్య ఒప్పందం రద్దు అగుట వారు నూతన వ్యాపార ఒప్పందమును వ్రాసుకొని వ్యాపార వ్యవహారములను తిరిగి కొనసాగిస్తారు.
- ★ భాగస్వామ్య సంస్థ రద్దు సందర్భంన అన్ని ఖాతా పుస్తకాలు ముగుస్తాయి. ఆస్తులు మరియు అప్పులను పరిష్కార ఖాతా అనుపేరు గల ఖాతాకు బదిలీ చేస్తారు. అంతేగాక ఈ ఖాతాలో ఆస్తుల వల్ల వసూలైన మొత్తాన్ని, అప్పులకు చెల్లించిన మొత్తాన్ని కూడా చూపించవలసి ఉంటుంది.
- ★ భాగస్థుడు తమ వ్యాపార సంస్థను నిలిపి వేయవలెనని నిర్ణయం తరువాత ఆ వ్యాపార సంస్థతో సంబంధం వున్న అన్ని ఖాతాలను పరిష్కరించ వలసి ఉంటుంది. అందుకోసము నగదు / బ్యాంకు మినహా మిగిలిన అన్ని ఆస్తులను అమ్మి వసూలైన సొమ్ముతో సంస్థ తను చేయవలసిన చెల్లింపులను అనగా అప్పులను చెల్లించి, వారిని సంతృప్తి పరుస్తుంది.
- ★ నమోదుకాని, ఆస్తులను పరిష్కార ఖాతాకు మళ్ళించక పోవడానికి కారణము నమోదు కాని ఆస్తుల అమ్మకం వలన వచ్చిన సొమ్ము మొత్తం, సంస్థకు లాభము. అందువలననే పరిష్కార ఖాతాలో క్రెడిట్ వ్రాయడం జరుగుతుంది.
- ★ భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలకు చేయవలసిన సర్దుబాట్లు చేసిన తరువాత / పిదప మరియు పరిష్కార ఖాతాలో వచ్చిన లాభము లేదా నష్టమును మూలధన ఖాతాకు మళ్ళించిన తరువాత వాటిని ముగింపు చేస్తారు.
- ★ భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలను ముగించుటకు అవసరమైన సొమ్మును బ్యాంకు ద్వారా చెల్లింపు చేయవచ్చు. బ్యాంకు ఖాతా సొమ్మును పొందుట లేదా చెల్లింపు చేయుట ద్వారా ముగుస్తుంది.

పాఠాంత ప్రశ్నలు :-

I ఈ దిగువ ప్రశ్నలకు ఒక వాక్యంలో సమాధానం వ్రాయుము ?

1. భాగస్వామ్య రద్దు అనగానేమి?
2. పరిష్కార ఖాతా ఎందుకు తయారుచేస్తారు?
3. నమోదుకాని అప్పుల చెల్లింపుకు వ్రాయబడే చిట్టాపద్దు తెల్పుము?
4. భాగస్థుడు చెల్లించి అతనే భరించవలసిన ఖర్చులకు చిట్టాపద్దు తెల్పుము?

II భాగస్వామ్య సంస్థ రద్దు మరియు భాగస్వామ్య రద్దు మధ్య గల వ్యత్యాసాలు

III ఏ సందర్భంలో కోర్టు భాగస్వామ్య సంస్థను రద్దు చేయునో తెల్పుము.

5. సుమిత్ మరియు అనిష్ లు ఒక భాగస్వామ్య సంస్థలో సమాన భాగస్థులు. డిసెంబరు 31,2006న వారు తమ సంస్థను రద్దు చేసినారు. ఆ తేదీ నాడు వారి ఆస్తి అప్పుల పట్టీ దిగువ విధంగా వున్నది.

డిసెంబరు 31,2006 నాటి ఆస్తి అప్పుల పట్టీ

అప్పులు	మొత్తం(రూ)	ఆస్తులు	మొత్తం(రూ)
వివిధ ఋణదాతలు	30,000	బ్యాంకులో నగదు	7,000
రిజర్వు నిధి	7,000	ఋణగ్రస్తలు	23,000
చెల్లింపు బిల్లులు	30,000	సరుకు	42,000
మూలధనం		ఫర్నిచర్	35,000
సుమిత్ 70,000		ప్లాంటు	40,000
అనిష్ 60,000	1,30,000	కౌలుదారి భూమి	50,000
	1,97,000		1,97,000

ఆస్తులు క్రింది విధంగా వసూలైనాయి

కౌలుదారి భూమి	62,000
ఫర్నిచర్	30,500
సరుకు	40,500
ప్లాంటు	48,000
వివిధఋణగ్రస్తలు	22,500

వివిధ ఋణదాతలకు పూర్తి పరిష్కారంగా 29,500/-రూ చెల్లించవలసింది. చెల్లింపు బిల్లులను 5% తగ్గింపుతో చెల్లించినారు. పరిష్కార ఖర్చులు మొత్తం 2,500/-రూ సంస్థ పుస్తకాలను ముగించటానికి బ్యాంకు ఖాతా పరిష్కార ఖాతా భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలను తయారుచేయండి.

6. ఆనంద్ మరియు హేమంత్ లు భాగస్థులు. వారి లాభనష్టాలను 3:2 నిష్పత్తిలో పంచుకొంటున్నారు. 31-12-2010న వారు తమ వ్యాపారాన్ని రద్దు చేయటానికి నిర్ణయించుకున్నారు. ఆ రోజున వారి ఆస్తి అప్పుల పట్టీ దిగువ విధముగా ఉన్నది.

డిసెంబరు 31-2010 తేదీ నాటి ఆస్తి అప్పుల పట్టీ

అప్పులు	మొత్తం(రూ)	ఆస్తులు	మొత్తం(రూ)
మూలధనం		భవనాలు	90,000
ఆనంద్ 1,00,000		యంత్రాలు	60,000
హేమంత్ 92,000	1,92,000	ఫర్నిచర్	10,000
ఋణదాతలు	88,000	సరుకు	24,000
బ్యాంకు ఓవర్ డ్రాఫ్ట్	20,000	పెట్టుబడులు	50,000
		ఋణగ్రస్తలు	48,000
		చేతిలో నగదు	18,000
	3,00,000		3,00,000

ఆనంద్ 98,000/-రూ లకు భవనాలను తీసుకొనెను. హేమంత్ 70,000/-రూ కు యంత్రాలు మరియు ఫర్నిచర్ను తీసుకొనెను. ఆనంద్, ఋణదాతల అప్పును తీర్చటానికి అంగీకరించినాడు. హేమంత్ బ్యాంకు ఓవర్ డ్రాఫ్ట్ను చెల్లించడానికి అంగీకరించినాడు. సరుకు మరియు పెట్టుబడులను ఇద్దరు భాగస్థులు తమ లాభనష్టాల నిష్పత్తిలో తీసుకున్నారు.

రుణగ్రస్తల నుండి 46,000/-రూ వసూలైనాయి. పరిష్కార ఖర్చుల మొత్తం 3,000/-రూ. అవసరమైన ఆవర్ణా ఖాతాలను తయారు చేయండి.

7. తరుణ్, వీరు, మరియు వికాస్ లాభనష్టాలను 3:2:1 నిష్పత్తిలో పంచుకుంటున్నారు. 31, డిసెంబరు 2010న వారి ఆస్తి అప్పుల పట్టి దిగువ విధంగా వున్నది.

31-డిసెంబరు 2010 నాటి ఆస్తి అప్పుల పట్టి

అప్పులు	మొత్తం(రూ)	ఆస్తులు	మొత్తం(రూ)
మూలధనం :		ప్లాంటు	80,000
తరుణ్ 90,000		ఋణగ్రస్తలు	70,000
వీరు 1,00,000		ఫర్నిచర్	22,000
వికాస్ 80,000	2,70,000	సరుకు	70,000
ఋణదాతలు	60,000	పెట్టుబడులు	60,000
చెల్లింపు బిల్లులు	30,000	వసూలు బిల్లులు	46,000
రిజర్వు	20,000	చేతిలో నగదు	32,000
	3,80,000		3,80,000

పై తేదీన సంస్థ రద్దు అయినది. ఆస్తులపై వసూలు క్రింది విధంగా వున్నది. ప్లాంటు 85,000/-, ఋణగ్రస్తలు 69,000/-, ఫర్నిచర్ 20,000/- సరుకు వున్నకపు విలువలో 95% పెట్టుబడులు 86,000/- మరియు వసూలు బిల్లులు 31,000/- వున్నకాలలో కనిపించని ఆఫీసు ఎలక్ట్రానిక్ టైపురైటరుపై 9,000/-లు వసూలు అయినవి. పరిష్కార ఖర్చులు మొత్తం 4,500/-లు. ఋణదాతలకు వున్నకపు విలువ ప్రకారము చెల్లించటానికి వికాస్ అంగీకరించినాడు. పరిష్కార ఖాతా మూలధన ఖాతా మరియు నగదు ఖాతా తయారుచేయండి.

8. 31, డిసెంబరు 2010నాటి అను మరియు హేమల ఆస్తి అప్పుల పట్టి దిగువ విధంగా ఉన్నది.

31, డిసెంబరు - 2010 నాటి ఆస్తి అప్పుల పట్టి

అప్పులు	మొత్తం(రూ)	ఆస్తులు	మొత్తం(రూ)
వివిధ ఋణదాతలు	42,000	బ్యాంకులో నగదు	13,000
చెల్లింపు బిల్లులు	26,000	వివిధ ఋణగ్రస్తలు	50,000
హేమ ఋణం	20,000	సరుకు	40,000
రిజర్వు నిధి	6,000	వసూలు బిల్లులు	28,000
రానిబాకీల కొరకు ఏర్పాటు	2,000	యంత్రాలు	60,000
మూలధనం :		పెట్టుబడులు	30,000
అను 90,000		అమర్చులు	27,000
హేమ 62,000	1,52,000		
	2,48,000		2,48,000

31-డిసెంబరు-2010న సంస్థ రద్దు అయినది. ఆస్తుల వసూళ్ళు మరియు అప్పుల పరిష్కారము. ఈ దిగువ విధంగా వున్నది.

1. ఆస్తులపై వసూళ్ళు ఈ క్రింది విధంగా వున్నవి.

వివిధ ఋణగ్రస్తులు	48,000
సరుకు	38,000
వసూలు బిల్లులు	27,000
యంత్రాలు	62,000

2. హేమ పెట్టుబడులను 36,000/-లకు తీసుకొనుటకు మరియు ఋణదాతలకు చెల్లింపు బ్యాధ్యతను అంగీకరించెను. చెల్లింపు బిల్లులను 3% తక్కువతో చెల్లించడమైనది.

3. అమర్చులకు విలువ లేదు

4. పరిష్కార ఖర్చులు మొత్తము 2,200/-

సంస్థ రద్దుకు అవసరం అయిన చిట్టా పద్దులు వ్రాయండి. పరిష్కార ఖాతా బ్యాంకు ఖాతా, మరియు భాగస్థుల మూలధన ఖాతాలను తయారుచేయండి.

9. రోహిత్ మరియు కృష్ణ ఒక భాగస్వామ్య సంస్థలో భాగస్థులు. వారు లాభాలను 3:2 నిష్పత్తిలో పంచుకుంటున్నారు. 31-మార్చి-2007న వారు సంస్థను రద్దు పరచడానికి నిశ్చయించుకున్నారు. ఆ తేదినాటి వారి ఆస్తి అప్పుల పట్టి దిగువ విధంగా వున్నది.

31 మార్చి 2007 నాటి ఆస్తి అప్పుల పట్టిక

అప్పులు	మొత్తం(రూ)	ఆస్తులు	మొత్తం(రూ)
మూలధనం :	యంత్రాలు	80,000	
రోహిత్ 80,000		పెట్టుబడులు	60,000
కృష్ణ 90,000		సరుకు	22,000
	1,70,000	వివిధ ఋణగ్రస్తులు	80,000
వివిధ ఋణదాతలు	70,000	బ్యాంకులో నగదు	8,000
రిజర్వు	10,000		
	2,50,000		2,50,000

ఆస్తులపై వసూళ్ళు మరియు అప్పుల చెల్లింపు క్రింది విధంగా ఉన్నాయి.

1. రుణదాతలకు ఖాతా పూర్తి పరిష్కారంగా యంత్రాన్ని యివ్వడమైనది. మరియు రోహిత్ సరుకును 19,000/-లకు తీసుకొనెను.

2. పెట్టుబడులను పుస్తకపు విలువకు కృష్ణ తీసుకొనెను. 50,000/-రూ. పుస్తకపు విలువ గల ఋణగ్రస్తులను 10% తగ్గింపుతో రోహిత్ తీసుకున్నాడు. మిగిలిన ఋణగ్రస్తుల నుండి 28,000/-లు వసూలు అయినవి.

3. పరిష్కార ఖర్చులు మొత్తం 2,000/-లను రోహిత్ చెల్లించెను. సంస్థ పుస్తకాలను ముగించటానికి అవసరం అయిన

ఆవర్ణా ఖాతాలు తయారు చేయండి.

పాఠ్యాంశ ప్రశ్నలకు జవాబులు

21.1 పాఠ్యాంశ ప్రశ్నల జవాబులు

1. చట్టవ్యతిరేకం	2. రద్దు	3. సంస్థ, భాగస్వామ్యం	4. రద్దు
5. కోర్టు ఉత్తర్వు	6. ఒప్పందం		

21.2 పాఠ్యాంశ ప్రశ్నల జవాబులు

1. తప్పు	2. ఒప్పు	3. ఒప్పు	4. ఒప్పు
5. ఒప్పు	6. ఒప్పు		

21.3 పాఠ్యాంశ ప్రశ్నల జవాబులు

1. 3 మరియు 5	2. 1 మరియు 4

పాఠాంత ప్రశ్నలకు జవాబులు

5. పరిష్కార ఖాతా లాభం	13,000, మొత్తం నగదు ఖాతా	2,10,500
6. పరిష్కార ఖాతా లాభం	2,000, మొత్తం నగదు ఖాతా	64,000
7. పరిష్కార ఖాతా లాభం	14,000, మొత్తం నగదు ఖాతా	3,98,500
8. పరిష్కార ఖాతా నష్టం	23,420 మొత్తం నగదు ఖాతా	1,88,000
9. పరిష్కార ఖాతా నష్టం	92,000 మొత్తం నగదు ఖాతా	83,800

సాధన ప్రశ్నలు మాడ్యూల్ - 4

1. భాగస్వామ్య ఒప్పందం నిర్వచించండి.
2. గుడ్విల్ అనగా నేమి, గుడ్విల్ మూల్యాంక పద్ధతులను వివరించండి.
3. పునర్మూల్యాంకన ఖాతాను గూర్చి వివరించండి.
4. భాగస్వామ్య రద్దు మరియు భాగస్వామ్య సంస్థ రద్దు మధ్య వ్యత్యాసాలను వివరించండి.
5. భాగస్వామ్య రద్దు సందర్భంలో నమోదుకాని ఆస్తులు అప్పుల మధ్య గణక విధానం గూర్చి వివరించండి.
6. అమిత్ మరియు టీన భాగస్వామ్య సంస్థలో భాగస్థులు వారి లాభనష్టాలను 3:2 నిష్పత్తిలో పంచుకుంటున్నారు. లాభాలలో 1/8 వంతు వాటాకు సునీల్‌ను భాగస్థునిగా చేర్చుకున్నారు. నూతన లాభ నష్టాల నిష్పత్తిని లెక్కించండి.
7. అరుణ్, తరుణ్, తానిష్ మరియు మోహితలు భాగస్వామ్య సంస్థలో భాగస్థులు. వారి లాభ నష్టాల నిష్పత్తి 5:3:2:1. తరుణ్ సంస్థ నుండి విరమించినాడు. ఇతర భాగస్థులు ఆ వాటాలను సమానంగా పంచుకున్నారు. నూతన లాభ నష్టాల నిష్పత్తి కనుగొనండి.
8. అనిల్ మరియు షిప్రా ఒక భాగస్వామ్య సంస్థలో భాగస్థులు. వారు లాభనష్టాలను 5:3 నిష్పత్తిలో పంచుకొనుచున్నారు. 1-జనవరి-2010న సంస్థ ఆర్థిక స్థితి దిగువ విధంగా వున్నది.

అనిల్ మరియు షిప్రాల ఆస్తి అప్పుల పట్టీ

అప్పులు	మొత్తం(రూ)	ఆస్తులు	మొత్తం(రూ)
మూలధనం		గుడ్విల్	30,000
అనిల్ 1,80,000		సరుకు	1,20,000
షిప్రా 1,50,000	3,30,000	భవనాలు	1,44,000
వివిధ ఋణదాతలు	40,000	ఋణగ్రస్తలు 1,20,000	
చెల్లింపు బిల్లులు	20,000	తీ:రానిబాకీలపర్పాటు 6,000	1,14,000
సాధారణ రిజర్వు	25,000	నగదు	7,000
	4,15,000		4,15,000

ముదిత్‌ని దిగువ షరతులకు లోబడి భాగస్థునిగా చేర్చుకున్నారు.

1. ముదిత్ 1,20,000/-రూ మూలధనం కోసం మరియు 40,000/-రూ. గుడ్విల్‌గా తీసుకురావలెను. అనిల్, షిప్రా మరియు ముదిత్‌ల నూతన లాభనష్టం నిష్పత్తి వరుసగా 3:2:1
  2. భవనాలు 1,50,000/-రూ.గా సరుకు 1,30,000/-రూ. గా మూల్యాంకణ చేసినారు. అవసరమైన అవర్ణా ఖాతాను నూతన సంస్థ ఆస్తి అప్పుల పట్టీని తయారుచేయండి.
9. A, B, C లు సంస్థలో భాగస్థులు. వారు లాభనష్టాలను మూలధనం నిష్పత్తిలో పంచుకొనుచున్నారు. C భాగస్థుడు 31-డిసెంబరు-2010న సంస్థ నుండి విరమించినాడు. ఆ తేదినాడు సంస్థ ఆస్తి అప్పుల పట్టీ దిగువ విధంగా ఉంది.

అప్పులు	మొత్తం(రూ)	ఆస్తులు	మొత్తం(రూ)
వివిధ ఋణదాతలు	24,000	నగదు	30,000
చెల్లింపు బిల్లులు	10,000	ఋణగ్రస్తులు	32,000
చెల్లించవలసిన జీతాలు	3,000	తీ.రానిబాకీల ఏర్పాటు	2,400
సాధారణ రిజర్వు	5,000	సరుకు	88,400
మూలధనాలు			
A - 1,80,000		భవనాలు	1,66,000
B - 1,44,000		పెట్టుబడులు	1,60,000
C - <u>1,08,000</u>			
	4,32,000		
	4,74,000		4,74,000

ఈ దిగువ సర్దుబాట్లు చేయడమైనది.

1. భవనాలను 5% చేత తగ్గించవలెను, సరుకును 10% చేత పెంచవలెను, పెట్టుబడులను 10% చే పెంచవలెను. రానిబాకీల కొరకు ఏర్పాటును 3,000/-రూ గా ఉండవలెను.

2. సంస్థ గుడ్‌విల్‌ను 72,000/-రూ గా మూల్యాంకన చేసినారు. C కి వెంటనే 20,000/-రూ. చెల్లించి మిగిలిన మొత్తంను అతని రుణం ఖాతాకు మళ్ళించవలెను.

3. A మరియు B ల లాభనష్టాల నిష్పత్తి 5:3

అవసరమైన ఆవర్ణా ఖాతాలను తయారు చేయండి. C విరమణ తరువాత సంస్థ ఆస్తి అప్పుల పట్టీని తయారుచేయండి?

10) నీతూ, మీన మరియు నిషలు భాగస్థులు. వారు లాభనష్టాలను 3:2:1 నిష్పత్తిలో పంచుకుంటున్నారు. డిసెంబరు 31, 2010న వారి ఆస్తి అప్పుల పట్టీ దిగువ విధంగా ఉన్నది.

అప్పులు	మొత్తం(రూ)	ఆస్తులు	మొత్తం(రూ)
ఋణదాతలు	32,000	నగదు	12,000
మూలధనము		ఋణగ్రస్తులు	70,000
నీతూ 80,000		సరుకు	40,000
మీన 50,000		ఫర్నిచర్	18,000
నిష <u>30,000</u>	1,60,000	భవనాలు	50,000
రిజర్వు నిధి	20,000	పెట్టుబడులు	22,000
	2,12,000		2,12,000

పై తేదినాడు సంస్థను రద్దు పరచినారు.

ఆస్తుల అమ్మకం వల్ల వసూలైన మొత్తాలు

భవనాలు 46,000/-, ఫర్నిచర్ 16,000/-, సరుకు 52,000/-, మరియు వివిధ ఋణగ్రస్తులు 68,500/-

పెట్టుబడులను నీతు పుస్తకపు విలువ చొప్పున తీసుకున్నది.

1. ఋణదాతలకు 10% తగ్గింపుతో సొమ్ము చెల్లించినారు. పరిష్కార ఖర్చులు 1000/-, నమోదుకాని ఆస్తులు 3,500/-రూ. ఉన్నాయి. వాటిని మీన 2,000/-రూ. కు తీసుకున్నది. సంస్థ పుస్తకాలను ముగింపు చేయుటకు అవసరమైన ఖాతాలను తయారుచేయండి.